

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Partnerstwa Dobra Widawa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2023)

obejmująca obszar gmin:

Bierutów, Czernica, Długoleka, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda,
Jelcz-Laskowice, Międzybórz, Oleśnica, Syców, Wilków

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Europa inwestująca w obszary wiejskie

Projekt realizowany przez LGD Dobra Widawa współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, osi IV LEADER, działanie 19 "Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, poddziałanie 19.1 Wsparcie przygotowawcze.

Oleśnica, 2015

Zespół Konsultantów:

Paweł Antoniewicz

Ewa Baran

Bernadeta Biniek

Paweł Dyszlewski

Witold Fuchs

Agnieszka Kasina

Aleksandra Małowiecka

Ryszard Mazur

Bronisława Mela

Małgorzata Oleniecka

Opracowanie:

Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa

ul. Wojska Polskiego 67/69, Oleśnica

56-400 Oleśnica

tel./fax 71/ 314 32 01

email: biuro@dobrawidawa.pl

www: www.dobrawidawa.pl

Szanowni Państwo!

Z satysfakcją przedstawiamy Państwu Lokalną Strategię Rozwoju przygotowaną w ramach działań Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla gmin: Bierutów, Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda, Jelcz-Laskowice, Międzybórz, Oleśnica, Syców oraz Wilków. Niniejszy dokument to rezultat kilkumiesięcznej, intensywnej pracy członków Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa, mieszkańców i przedstawicieli gmin.

Strategia zbudowana jest wokół czterech celów wiodących:

- Stworzenie oferty turystycznej w oparciu o zasoby i specyfikę regionu,
- Wzrost poziomu zasobności mieszkańców w regionie,
- Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska,
- Wzrost integracji i potencjału społecznego w regionie.

Szeroki wachlarz opracowanych działań i zadań będzie realizowało powołane w tym celu Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa.

Zachęcamy Państwa do zaangażowania się w realizację zapisanych w Strategii przedsięwzięć oraz pomysłów. Tylko z udziałem mieszkańców tego obszaru Strategia ma szansę wpłynąć na rozwój tej ziemi.

Zarząd i Rada Lokalnej Grupy Działania

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka LGD	4
1. Nazwa LGD	4
2. Opis obszaru.....	4
3. Mapa obszaru objętego LSR	5
4. Opis procesu tworzenia partnerstwa	5
5. Opis struktury LGD.....	6
6. Skład Lokalnej Grupy działania Dobra Widawa.....	6
7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym.....	7
8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	8
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR	15
1. Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR.....	15
2. Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac	16
3. Informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji LSR ze społecznością lokalną.....	20
Rozdział III Diagnoza	21
1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR.....	21
2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości	22
3. Opis rynku pracy	25
4. Przedstawienie działalności sektora społecznego	28
5. Wskazanie problemów społecznych	29
6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR.....	30
7. Krótki opis dziedzictwa kulturowego/zabytków.....	31
8. Krótka charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie	32
9. Opis produktów lokalnych	33
10. Podsumowanie najważniejszych problemów, potrzeb, zasobów i potencjału obszaru.....	34
Rozdział IV Analiza SWOT	35
Rozdział V Cele i wskaźniki	41
1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć	41
2. Wykazanie zgodności celów z celami programów	49
3. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS	50
Rozdział VI LSR: Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	56
1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno – instytucjonalnych.....	56
2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru.....	57
3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność	58
4. Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnych.....	58
5. Wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczęcie działalności gospodarczej.....	60
6. Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR.....	60
Rozdział VII Plan działania	61
Rozdział VIII Budżet LSR	61
1. Ogólna charakterystyka budżetu	62
2. Krótki opis powiązania budżetu z celami LSR	62
Rozdział IX Plan komunikacji	63
Rozdział X Zintegrowanie	64
1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi	64
2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów	69
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja	69
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	71
Wykaz wykorzystanej literatury	71
Załączniki:	71
Załącznik nr 1 „Procedura Aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju”	71
Załącznik nr 2 „Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu”	72
Załącznik nr 3 „Plan działania”.....	79
Załącznik nr 4 „Budżet LSR”	87
Załącznik nr 5 „Plan komunikacji”	88

Rozdział I Charakterystyka LGD

1. Nazwa LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa
ul. Wojska Polskiego 67/69
56-400 Oleśnica
tel./fax 71/ 314 32 01
e-mail: biuro@dobrawidawa.pl

NIP 911-19-63-812,
REGON 020906357
KRS 0000321094

data wpisu do KRS: 07.01.2009 rok

Stowarzyszenie powstało w oparciu o art. 15 ustawy z 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 oraz z 2008r. Nr 98, poz. 634).

2. Opis obszaru

Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa jest stowarzyszeniem, działającym na rzecz rozwoju lokalnego obszarów wiejskich i realizującym działania wykorzystujące potencjał zasobów przyrodniczych i kulturowych danego obszaru. LGD działa na zasadzie partnerstwa, składającego się z przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańców.

W skład LGD Dobra Widawa wchodzi 10 gmin członkowskich: z terenu powiatu oleśnickiego (Bierutów, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda, Międzybórz, Oleśnica, Syców), wrocławskiego (Czernica, Długoleka), oławskiego (Jelcz-Laskowice) oraz namysłowskiego (Wilków).

Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, mobilizowanie mieszkańców do wzięcia aktywnego udziału w ich rozwoju, upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach, rozwój różnorodnych form turystyki, działanie na rzecz edukacji ekologicznej, ochrony środowiska i zasobów przyrody oraz wzrost świadomości dziedzictwa kulturowego tego obszaru.

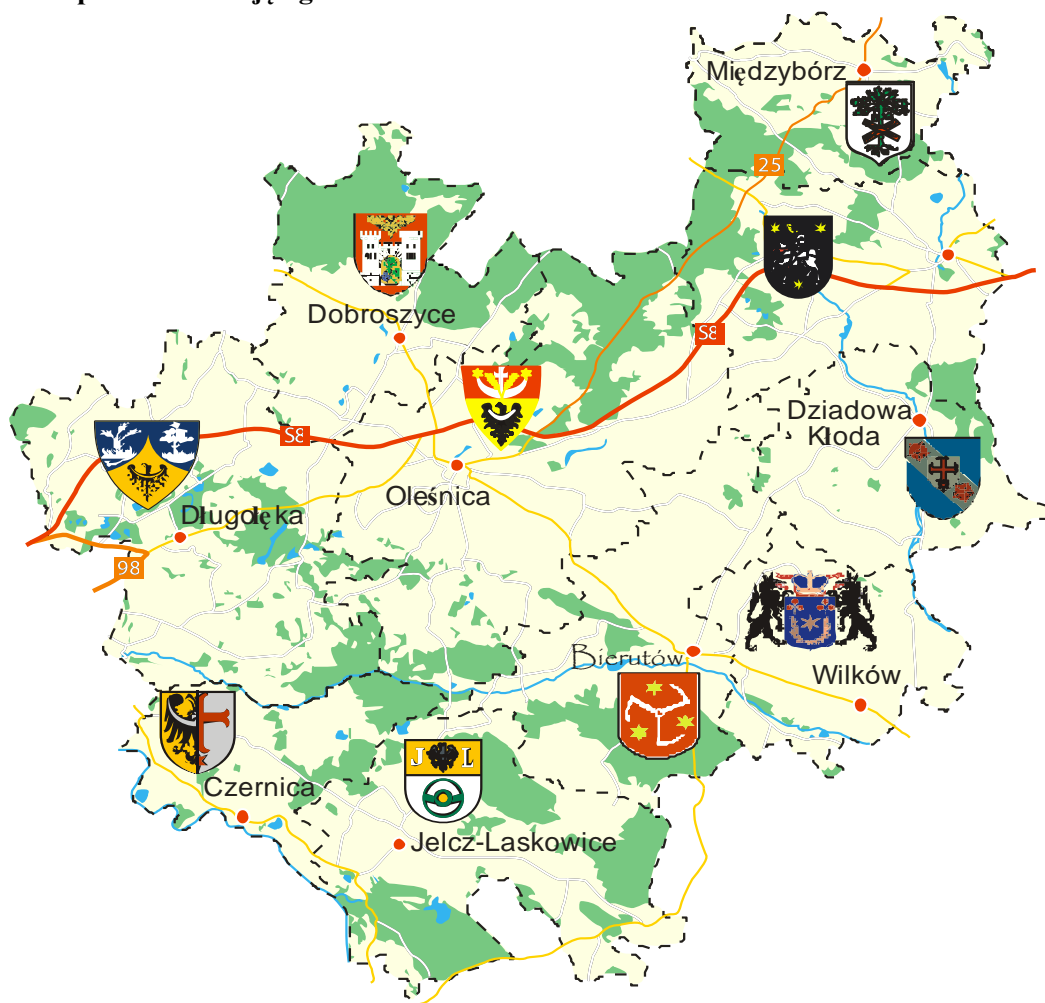
Przez teren LGD przepływają dwie rzeki: Widawa i Dobra, od których wywodzi się nazwa Stowarzyszenia.

Tabela 1. Lista Gmin partnerskich LGD Dobra Widawa

GMINA	TYP GMINY	POWIAT	OBSZAR KM ²	LICZBA LUDNOŚCI (2013)
Długoleka	wiejska	wrocławski	212,84	26.535
Dziadowa Kłoda	wiejska	oleśnicki	105,79	4.644
Dobroszyce	wiejska	oleśnicki	131,96	6.425
Oleśnica	wiejska	oleśnicki	242,85	12.752
Czernica	wiejska	wrocławski	83,63	13.032
Syców	miejsko-wiejska	oleśnicki	145,11	16.561
Bierutów	miejsko-wiejska	oleśnicki	147	10.277
Międzybórz	miejsko-wiejska	oleśnicki	88	5.158
Wilków	wiejska	namysłowski	101	4.630
Jelcz-Laskowice (od dnia 03.10.2014 r.)	miejsko-wiejska	oławski	168.1	23.190

Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Statystyczne Vademecum Samorządowca GUS, 2014

3. Mapa obszaru objętego LSR

Rysunek 1 Mapa obszaru LSR

4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

Inicjatywę założenia **Lokalne Grupy Działania** mającej na celu wspieranie budowy kapitału społecznego w oparciu o wsparcie w ramach Osi IV Leader PROW 2007-2013 na terenach wiejskich gmin: Bierutów, Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda, Oleśnica, Syców, Wilków podjęła w porozumieniu z samorządowcami z siedmiu w/w gmin **Fundacja Dobra Widawa**.

Duży wkład w opracowanie założeń i celów powoływanej LGD wniosła Fundacja Dobra Widawa oraz współpracujące z nią organizacje pozarządowe, m.in.: Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA, Centrum Europejskie Zrównoważonego Rozwoju, Dolnośląskie Stowarzyszenie Produktu Regionalnego i Lokalnego, a także pracownicy urzędów gmin zajmujących się środkami europejskimi, przy znaczącej pomocy – na poziomie konsultacji opracowywanych dokumentów założycielskich – pracowników Wydziału Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

Po konsultacjach z przedstawicielami lokalnych organizacji pozarządowych, organizacji skupiających przedsiębiorców, instytucje kultury oraz lokalnych liderów w dniu 28 lipca 2008 roku w Sycowie odbyło się zebranie założycielskie „Lokalne Grupy Działania Dobra Widawa”. W zebraniu założycielskim wzięło udział 28 osób reprezentujących sektor publiczny, gospodarczy i społeczny. Na spotkaniu tym podjęto decyzję o powołaniu Stowarzyszenia oraz przyjęto propozycję Statutu Stowarzyszenia.

Zebrani członkowie – założyciele, po przedstawieniu kilku propozycji, zdecydowali się na pozostawienie nazwy: **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa** przy zmienionej nazwie formy prawnej LGD.

U podstaw powołania Lokalnej Grupy Działania leżały:

- Przeświadczenie o tym, że dorzecze Dobrej i Widawy posiada swoją, wciąż słabo ujawnioną, specyficzną tożsamość, wyróżniającą region, opartą o bogate wartości przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe obszarów wiejskich.
- Świadomość, że zrównoważony rozwój dorzecza Dobrej i Widawy utrudniony jest przez wiele możliwych do przezwyciężenia problemów natury ekologicznej, społecznej i gospodarczej.
- Chęć współpracy partnerskiej, która pozwoli na bardziej efektywny ekologicznie, gospodarczo i społecznie rozwój regionu, a zwłaszcza przyczyni się do zachowania jego wysokich walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych decydujących o tożsamości dorzecza Dobrej i Widawy.

Stowarzyszenie LGD Dobra Widawa pragnie być organizacją łączącą rozproszone dotąd działania mieszkańców, stymulującą ich aktywność związaną z działaniem na rzecz obszaru 10 gmin (Bierutów, Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda, Jelcz – Laskowice, Międzybórz, Oleśnica, Syców, Wilków) oraz pozyskującą środki finansowe na realizację celów zapisanych w Lokalnej Strategii Rozwoju tego obszaru.

Założyciele Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa mając na względzie dotychczasową działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich byli przekonani, że Lokalne Grupy Działania stanowią dobrą formę wspierania budowy kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców terenów wiejskich. Założona na wstępie współpraca trójsektorowa skupiająca przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego gwarantuje postrzeganie potrzeb lokalnych społeczności z szerszej perspektywy.

5. Opis struktury LGD

Do Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa należy 181 członków:

- ✓ 10 przedstawicieli sektora publicznego - gminy;
- ✓ 145 przedstawicieli sektora społecznego w szczególności: osoby fizyczne (113 osób), organizacje społeczne (32 organizacji),
- ✓ 26 przedstawicieli sektora gospodarczego w szczególności przedsiębiorcy z obszaru LGD.

6. Skład Lokalnej Grupy działania Dobra Widawa.

Opis składu organu decyzyjnego LGD:

L.p.	Imię i nazwisko kandydata	Gmina	Sektor
1.	Aneta Fiskies	CZERNICA	Mieszkańcy
2.	Sławomir Fluder	MIĘDZYBÓRZ	Mieszkańcy
3.	Magdalena Mielcarska	DZIADOWA KŁODA	Publiczny
4.	Sławomir Pałupski	DŁUGOŁĘKA	Mieszkańcy
5.	Jarosław Przybysz	SYCÓW	Gospodarczy „Guard – System” Jarosław Przybysz ul. Wałowa 32, 56-500 Syców

6.	Marek Starczewski	JELCZ-LASKOWICE	Mieszkańcy
7.	Violetta Traczyk	DOBROSZYCE	Gospodarczy <i>Jadwiga Instytut Kosmetyczno-Medyczny</i> <i>Laboratorium Biodnowy,</i> ul. Odrzańska 10, 50-131 Wrocław
8.	Lesław Wachowski	WILKÓW	Gospodarczy Lesław Wachowski Handel obwoźny artykułami przemysłowymi ul. Wojciechów 23, 46-113 Wilków
9.	Przemysław Sadowski	MIĘDZYBÓRZ	Publiczny
10.	Henryka Zmarzły	BIERUTÓW	Spoleczny

Żadna zidentyfikowana grupa interesu nie posiada więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji. LGD prowadzi rejestr interesów pozwalający na identyfikację charakteru powiązań członków organu decyzyjnego. Rejestr interesów, który jest załączony poniżej, określa przynależność do danego sektora poszczególnych członków organów decyzyjnego LGD.

7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Zasady powoływania członków organu decyzyjnego uregulowane są w statucie § 25 pkt 1-5 oraz 26 punkt 1-6. 1, 2, 3, 4, 5. Członkowie są wybierani przez Walne Zebranie spośród członków tego zebrania. Liczba członków Rady ustalana jest każdorazowo przez Walne Zebranie w liczbie nie mniejszej niż 6 osób, ale nie większej niż 15 osób. Członkowie rady powinni posiadać: wykształcenie wyższe lub średnie; wiedzę dotyczącą rozwoju obszarów wiejskich, funduszy europejskich lub innych środków pomocowych krajowych i zagranicznych; co najmniej jedna osoba powinna posiadać udokumentowaną znajomość języka roboczego UE (angielski, francuski lub niemiecki) w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się.

Zasady odwoływania poszczególnych członków organu decyzyjnego LGD uregulowane są zapisami statutowymi § 25 pkt 1, 14 Członkowie Rady odwoływani są przez Walne Zebranie członków. Członkowie Rady nie mogą być członkami Komisji Rewizyjnej ani Zarządu. Nie mogą pozostawać z członkami Zarządu oraz członkami Komisji Rewizyjnej w związku małżeńskim ani też w stosunku powinowactwa i pokrewieństwa, nie mogą być skazani prawomocnym wyrokiem. Żaden z członków organu decyzyjnego nie może być zatrudniony w biurze LGD. Opis procedury funkcjonowania organu decyzyjnego, w tym procedury wyłączenia członka od udziału w wyborze operacji, zawarty jest w statucie LGD § 25 pkt 8, 9, 10, 15 i 16 oraz w regulaminie Rady stanowiącym załącznik do LSR.

Według statutu wybór operacji dokonywany jest w formie uchwały Rady podjętej zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania. Od tej uchwały przysługuje wnioskodawcy odwołanie do Walnego Zebrania członków za pośrednictwem Zarządu lub członka stowarzyszenia. W przypadku zaistnienia uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności członków Rady, a w szczególności w przypadku ubiegania się przez członka Rady o wybór do dofinansowania w ramach LSR jego operacji, w/w członek może być wykluczony z prac Rady. Uzasadniony pisemny wniosek w sprawie musi być zgłoszony do Komisji Rewizyjnej na 7 dni przed głosowaniem nad przyznaniem dofinansowania dla konkretnych operacji przez członka stowarzyszenia lub wnioskodawcy. Złożone wnioski w tej sprawie rozpatruje Komisja Rewizyjna w terminie 3 dni od daty otrzymania i wydaje pisemną decyzję o przyjęciu bądź odrzuceniu. Każdy z członków Rady podpisuje klauzulę poufności i bezstronności. Szczegółowe procedury wyboru operacji zawiera „Regulamin Pracy Rady” wraz załącznikami.

W celu stworzenia sprawnego i czytelnego dla potencjalnych beneficjentów systemu przyznawania wsparcia z budżetu LGD, opracowano następujący zestaw procedur:

- procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji w ramach wdrażania LSR;

- procedura wyboru operacji:
  - a) ocena zgodności operacji z LSR;
  - b) ocena operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru, w tym lokalne kryteria wyboru operacji dla różnych działań;
  - c) Lokalne Kryteria Wyboru;
- procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru;
- procedura wyłączenia członka Rady od udziału w wyborze operacji w razie zaistnienia okoliczności podważających bezstronność w procesie oceny;
- procedura odwoławcza od decyzji Rady.

Rada dokonuje oceny zgodności operacji z LSR w oparciu o ustaloną procedurę oraz z zastosowaniem lokalnych kryteriów wyboru, określających priorytety LGD jako instytucji finansującej. Procedura przeprowadzania głosowania zawarta jest w Regulaminie Rady.

8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Zasady funkcjonowania LGD Dobra Widawa regulują następujące dokumenty:

- **Statut Lokalnej Grupy Działania Dobra Widawa** – zawiera informacje m.in. o: Organie Nadzoru; celach, sposobach ich realizacji i przedmiocie działalności Stowarzyszenia; Członkach Stowarzyszenia (w tym zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach); Władzach Stowarzyszenia, a w szczególności: Walnym Zebraniu Członków, Zarządzie Stowarzyszenia, Radzie oraz Procedurze wyboru Rady (w tym: zasady zachowania bezstronności członków Rady w wyborze operacji), Komisji Rewizyjnej; Zespołach Roboczych Stowarzyszenia; majątku i funduszach Stowarzyszenia; zmianach Statutu, zmianach obszaru objętego LSR i rozwiązywaniem Stowarzyszenia.
- **Regulamin Pracy Rady Lokalnej Grupy Działania Dobra Widawa** – zawiera informacje m.in. o: Członkach Rady (w tym: zasady wynagradzania członków Rady); Przewodniczącym Rady; przygotowaniu i zwoływaniu posiedzeń Rady (w tym: sposób informowania członków Rady o posiedzeniach, zasadach dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniu); posiedzeniach Rady; głosowaniach (w tym: szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji oraz zasady dotyczące wyłączenia z oceny operacji); Procedurze Odwoławczej; dokumentacji z posiedzenia Rady (w tym: zasady protokołowania posiedzeń Rady).
- **Regulamin Biura Lokalnej Grupy Działania Dobra Widawa** – zawiera informacje m.in. o: zasadach funkcjonowania Biura; ramowym zakresie działania i kompetencjach Biura; zasadach zatrudnienia i wynagradzania pracowników; godzinach pracy biura; uprawnieniach kierownika biura; zasadach udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniających zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych; zasadach świadczenia doradztwa oraz opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa; innych postanowieniach związanych z działalnością Biura Stowarzyszenia. Załącznikiem do „Regulaminu Pracy Biura” jest dokument pt.: **„Opis stanowisk precyzujący podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach pracowników Biura Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Dobra Widawa”**.

Dodatkowo LGD Dobra Widawa posiada następujące dokumenty wewnętrzne:

- **Regulamin Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa** – zawiera informacje m.in. o: szczegółowych zasadach zwoływania i organizacji posiedzeń; zasadach protokołowania posiedzeń Walnego Zebrania Członków; podejmowaniu uchwał, głosowaniu; kompetencjach Walnego Zebrania Członków (w tym: zasady podejmowania decyzji w sprawie powoływania organów LGD); Nadzwyczajnym Walnym Zebraniem.
- **Regulamin Pracy Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa** – zawiera informacje m.in. o: szczegółowych zasadach zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji;

zasadach prowadzenia działań kontrolnych; uchwałach podejmowanych przez Komisje; zasadach protokołowania posiedzeń.

- **Regulamin Pracy Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa** – zawiera informacje m.in. o: zadaniach Zarządu; kompetencjach Zarządu; zasadach zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu; zasadach protokołowania posiedzeń; • podziale zadań pomiędzy Członków Zarządu.
- **Procedura Naboru Pracowników Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa** – zawiera informacje m.in. o: zasadach rekrutacji pracowników; procedurze awansu; sposobie podawania informacji o rekrutacji pracowników; etapach konkursu.
- **„Opis stanowisk precyzujący podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach pracowników Biura Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Dobra Widawa”** – w dokumencie tym szczegółowo opisano zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności na stanowiskach: • Dyrektora Biura; • Wicedyrektora; • Asystenta/Specjalisty ds. Aktywizacji, Animacji lokalnej i Współpracy; • Asystenta/Specjalista ds. Wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; • Asystenta/Specjalisty ds. informacyjno-doradczych i animacyjnych w obszarze działalności organizacji społecznych; • Asystenta/Specjalisty ds. Wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, Kontroli i Ewaluacji. Wymagania zawarte w w/w zakresach obowiązków są adekwatne i proporcjonalne do przewidzianych zadań i obowiązków.

W zakresach obowiązków poszczególnych pracowników zawarto zadania w zakresie **animacji lokalnej i współpracy**, m.in.: • organizacja i współorganizacja wydarzeń kulturalnych, których głównym zadaniem będzie aktywizacja mieszkańców społeczności lokalnej; • prowadzenie doradztwa dla beneficjentów w sprawie warunków i możliwości otrzymania dofinansowania - coaching indywidualny i grupowy; • aktywizacja i rozwój społeczności lokalnej poprzez pobudzanie twórczej aktywności; • przygotowanie udziału lokalnych rękodzielników, twórców ludowych, producentów w targach, konferencjach, szkoleniach, imprezach, spotkaniach kulturalnych i innych wydarzeniach mogących pomóc w promocji aktywnych mieszkańców społeczności lokalnej; • organizacja wolontariatu; • realizacja projektów Stowarzyszenia; rekrutacja beneficjentów do projektów.

Jako metody pomiaru realizacji zadań w zakresie animacji lokalnej i współpracy wskazane będą: • liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD; • liczba osobodni szkoleń dla organów LGD; • liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa • liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami.

LGD wypracowała również **„Plan szkoleń dla członków Rady, Zarządu, pracowników Biura Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa”**. Szczegółowo określono w nim: • tematykę szkoleń; • planowane terminy realizacji szkoleń; • osoby, dla których przewidziane jest szkolenie; • źródła finansowania.

Na stanowiskach związanych z udzielaniem doradztwa **szczegółowo określono sposób pomiaru jakości udzielonego doradztwa**. LGD opracowała **„Zasady doradztwa w Stowarzyszeniu LGD Dobra Widawa”** wraz ze **„Szczegółowym opisem metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD Dobra Widawa doradztwa”**, w których zawarto m.in. informacje: • o zakresie udzielanego doradztwa; • miejscu i godzinach świadczonego doradztwa; • dokumentach / informacjach dotyczących: terminów naborów, dokumentów niezbędnych do prawidłowego złożenia wniosków, instrukcji dotyczących wypełniania wniosków. W dokumencie tym zawarta została również informacja o zasadach analizowania danych uzyskanych z ankiet, a także o wdrażaniu planów naprawczych.

Metodą oceny efektywności świadczonego doradztwa będzie badanie ankietowe pt.: **„Ocena efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa”**, które weryfikować będzie m.in.: • poziom

wiedzy merytorycznej pracownika; • chęć do udzielania informacji; • jakość udzielonych informacji; • poziom kultury osobistej; • dostępność pracownika.

**PLAN SZKOLEŃ DLA ZARZĄDU, CZŁONKÓW RADY I PRACOWNIKÓW BIURA STOWARZYSZENIA
LGD DOBRA WIDAWA W RAMACH PROW 2014-2020**

Lp.	Nazwa szkolenia	Planowany termin realizacji szkolenia /półrocze/												Przewidywany czas trwania 1 szkolenia /dzień, godzina/	Charakterystyka osób, dla których szkolenie jest przewi-	Rodzaj dokumentów potwierdzających ukończenie szkolenia	Źródło finansowania			
		2016		2017		2018		2019		2020		2021						2022		
		I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II					I	II	
1.	Zasady wdrażania Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność LGD Dobra Widawa.	X															1 dzień 8 h	Rada, Pracownicy Biura, Zarząd	Certyfikat	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
2.	Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”		X		X	X		X	X								1 dzień 8 h (II kwartał 2016 r.) 4 h (II kwartał 2017 r. PDG) 4 h (II kwartał 2017 r. RDG)	Pracownicy Biura	Certyfikat	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
3.	Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania		X			X	X		X								1 dzień 8 h	Rada	Zaświadczenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
4.	Zasady ewaluacji i monitoringu Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność LGD Dobra Widawa						X		X		X		X				1 dzień 8 h	Pracownicy Biura, Zarząd	Certyfikat	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”

5.	Ocena formalna wniosków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, ze szczególnym naciskiem na weryfikację biznesplanów i dokumentacji technicznej projektów inwestycyjnych			X										2 dni / 9 godz + 8 h 30 min = 17 h 30 min	Rada, Pracownicy Biura	Certyfikaty	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
6.	Aspekty prawne i proceduralne wdrażania LSR. Rola i zadania organów oraz podmiotów wdrażających LSR			X										1 dzień / 5 godz. 30 min	Rada, Pracownicy Biura	Zaświadczenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
7.	Wybrane aspekty księgowości i prawa budowlanego dla organizacji pozarządowych			X										1 dzień 8 h	Pracownicy Biura, Zarząd	Zaświadczenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
8.	Podniesienie kompetencji w zakresie prowadzenia przez LGD monitoringu i ewaluacji LSR			X										2 dni / 16 godz.	Pracownicy Biura	Zaświadczenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
9	Projekty grantowe LGD – zarządzanie projektami z zakresu rozwoju obszarów wiejskich, realizowane w ramach operacji: Tworzenie sieci współpracy pomiędzy Lokalnymi Grupami Działania oraz podniesienie wiedzy Lokalnych Grup Działania w zakresie PROW 2014-2020 na obszarze Dolnego Śląska													1 dzień 8 h	Pracownicy Biura, Zarząd	Zaświadczenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”

10	Jakość żywności, tworzenie krótkich łańcuchów dostaw w sektorze rolno-spożywczym, wspieranie tworzenia sieci współpracy partnerskiej dotyczącej rolnictwa i obszarów wiejskich.				X										1 dzień 8 h	Pracownicy Biura, Rada,	Zaświad- czenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
11	Wykorzystanie zasobów naturalnych i ich ochrona oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu kryterium horyzontalne PROW 2014-2020 – kierowane dla przedstawicieli lokalnych grup działania województwa dolnośląskiego.				X										1 dzień 8 h	Pracownicy Biura, Rada,	Zaświad- czenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
12	Wpieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich – RLKS, PROW 2014-2020				X										1 dzień 8 h	Pracownicy Biura	Zaświad- czenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
13	Tworzenie sieci, partnerstw lub kooperatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach rozwoju lokalnego (RLKS), realizowane w ramach projektu szkoleniowego, finansowanego ze środków PROW 2014- 2020 w ramach KSOW				X										1 dzień 8 h	Pracownicy Biura, Rada,	Zaświad- czenie	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”

14	Warsztat dotyczący działania „Wsparcie na rozwój lokalny kierowany przez społeczność w ramach LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020				X										1 dzień 8 h	Pracownicy Biura	-	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
15	"Akademia Umiejętności Animatora LGD" - projekty współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej w ramach LSR - poszukiwanie partnerów, zasady wsparcia				X	X									I półrocze 2018 - 9 dni II półrocze 2018 - 2 dni	Pracownicy Biura	Zaświadczenie / Certyfikat	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”
16.	Zabezpieczenie w projektach grantowych, w tym weksle						X								2 dni 16 godz.	Pracownicy Biura	Zaświadczenie / Certyfikat	Poddziałanie „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji”

*Terminy i tematy szkoleń mogą ulec zmianie i zostać dostosowane do bieżącego zapotrzebowania wynikającego z realizacji Lokalnej Strategii Kierowanej przez Społeczność LGD Dobra Widawa

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Dokument Lokalnej Strategii Rozwoju wypracowany został z wykorzystaniem takich partycypacyjnych metod, jak:

- ✓ Badania ankietowe;
- ✓ Spotkania konsultacyjne;
- ✓ Wywiady grupowe;
- ✓ Warsztaty w ramach zespołu roboczego;
- ✓ Punkty informacyjno – konsultacyjne w gminach;
- ✓ Konsultacje społeczne za pośrednictwem strony internetowej.

Podczas realizacji działań partycypacyjnych szczególną uwagę zwrócono na udział w budowaniu strategii grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR. W pracę zaangażowano takie grupy, jak:

- ✓ Lokalni przedsiębiorcy;
- ✓ Usługodawcy z branży turystycznej;
- ✓ Przedstawiciele instytucji współpracujących na co dzień z osobami z grup defaworyzowanych (Powiatowy Urząd Pracy oraz Ośrodki Pomocy Społecznej z gmin wchodzących w skład LGD);
- ✓ Liderzy lokalni z poszczególnych gmin (sołtysi, radni, członkowie organizacji pozarządowych, etc.);
- ✓ Przedstawiciele grup defaworyzowanych;
- ✓ Ogół społeczności lokalnej;
- ✓ Członkowie Rady i Zarządu oraz pracownicy biura LGD.

1. Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które wykorzystane zostały do opracowania LSR

W okresie przygotowania LSR przeprowadzono szereg działań z zakresu konsultacji społecznych przy wykorzystaniu partycypacyjnych metod konsultacyjnych. Dzięki tym metodom pozyskano następujące dane, które zostały wykorzystane do opracowania LSR:

- ✓ Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (analiza SWOT);
- ✓ Kluczowe problemy w rozwoju obszaru;
- ✓ Priorytetowe cele rozwoju;
- ✓ Kluczowe działania przyczyniające się do osiągnięcia celów (wraz ze wskaźnikami);
- ✓ Preferowane kryteria wyboru projektów;
- ✓ Grupy defaworyzowane na lokalnym rynku pracy oraz w życiu społecznym.

2. Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR oraz wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji

Metoda partycypacji	Wnioski z partycypacji	Kluczowy etap planowania LSR, na poziomie którego wykorzystano wnioski	Wyniki analizy wniosków
<p>Ankieta (Analiza potencjału obszaru objętego LSR)</p> <p>Termin realizacji: lipiec 2015r.</p> <p>Liczba uczestników: 21</p>	<p>Ankieta dotyczyła takich zagadnień, jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza barier i atutów rozwojowych na obszarze LGD; 2. Ocena jakości życia na obszarze oraz tożsamość regionalna; 3. Wskazanie priorytetowych kierunków rozwoju; 4. Wskazanie działań o potencjale informacyjnym na temat działalności LGD; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i analiza SWOT. 2. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania. 3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenie kryteriów wyboru. 4. Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji. 5. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR. 	<p>Najważniejsze wnioski wykorzystane w planowaniu LSR dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych barier i atutów w analizie SWOT i analizie problemów wskazanych w diagnozie’ – uwzględnienie wskazanych priorytetów rozwoju w celach, wskaźnikach, kryteriach wyboru operacji – przełożyło się to również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji.
<p>Konsultacje ze społecznością lokalną (Spotkanie w każdej z gmin wchodzących w skład LGD – 10 spotkań)</p> <p>Termin realizacji: lipiec – sierpień 2015r.</p> <p>Liczba uczestników: 205</p>	<p>Spotkania poświęcone były takim zagadnieniom, jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza SWOT; 2. Analiza problemów; 3. Wybór celów i kluczowych kierunków rozwoju; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i analiza SWOT. 2. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania. 3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenie kryteriów wyboru. 4. Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji. 5. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR. 	<p>Najważniejsze wnioski wykorzystane w planowaniu LSR dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w analizie SWOT; – uwzględnienie wskazanych problemów w analizie problemów ukazanych w diagnozie; – uwzględnienie wskazanych celów i kluczowych kierunków rozwoju w celach, wskaźnikach oraz kryteriach wyboru operacji – przełożyło się to również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji;
<p>Zespół roboczy (3 spotkania zespołu roboczego ds. Lokalnej</p>	<p>Spotkania poświęcone były takim zagadnieniom, jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza SWOT; 2. Analiza problemów; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i analiza SWOT. 2. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu 	<p>Najważniejsze wnioski wykorzystane w planowaniu LSR dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych mocnych, słabych stron, szans i zagrożeń w analizie SWOT;

<p>Strategii Rozwoju)</p> <p>Termin realizacji: sierpień - wrzesień 2015r.</p> <p>Liczba uczestników: 74</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Wybór celów i kluczowych kierunków rozwoju; 4. Wypracowanie wskaźników dla celów i przedsięwzięć wraz z budżetem; 5. Określenie lokalnych kryteriów wyboru operacji; 6. Określenie grup defaworyzowanych i docelowych działań planowanych w LSR. 	<p>działania.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenie kryteriów wyboru. 4. Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji. 5. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR. 	<ul style="list-style-type: none"> – uwzględnieniu wskazanych problemów w analizie problemów wskazanych w diagnozie; – uwzględnienie wskazanych celów i kluczowych kierunków rozwoju w celach, wskaźnikach, kryteriach wyboru operacji – przełożyło się to również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji; – uwzględnienie wskazanych kryteriów wyboru operacji; – wybór grup defaworyzowanych i docelowych oraz celów i kluczowych kierunków rozwoju wykorzystano w planowaniu działań komunikacyjnych przez wskazanie odbiorców i metod komunikacji.
<p><u>Spotkanie zespołu roboczego przedstawicieli Powiatowych Urzędów Pracy i Ośrodków Pomocy społecznej</u> – w formie wywiadu grupowego</p> <p>Termin realizacji: sierpień 2015r.</p> <p>Liczba uczestników: 6</p>	<p>Spotkanie poświęcone były takim zagadnieniom, jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie grup defaworyzowanych w dostępie do lokalnego rynku pracy; 2. Określenie grup defaworyzowanych w lokalnym życiu społecznym; 3. Analiza problemów dotyczących tych grup; 4. Wybór kluczowych kierunków wsparcia dla tych grup. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i analiza SWOT. 2. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania. 3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenie kryteriów wyboru. 4. Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji. 5. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR 	<p>Najważniejsze wnioski wykorzystane w planowaniu LSR dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w analizie SWOT; – uwzględnienie wskazanych problemów w analizie problemów ukazanych w diagnozie – uwzględnienie wskazanych grup; defaworyzowanych w celach, wskaźnikach oraz kryteriach wyboru operacji – przełożyło się to również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji; – wybór grup defaworyzowanych i sposobu komunikacji z nimi wykorzystano w planowaniu działań komunikacyjnych przez wskazanie odbiorców i metod komunikacji.
<p><u>Spotkanie zespołu roboczego przedstawicieli producentów i usługodawców lokalnych</u> – w formie wywiadu grupowego</p>	<p>Spotkanie poświęcone były takim zagadnieniom, jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie grup defaworyzowanych w dostępie do lokalnego rynku pracy; 2. Określenie potrzeb i 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i analiza SWOT. 2. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania. 3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenie kryteriów 	<p>Najważniejsze wnioski wykorzystane w planowaniu LSR dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w analizie SWOT; – uwzględnienie wskazanych problemów w analizie problemów ukazanych w diagnozie

<p>Termin realizacji: sierpień 2015r.</p> <p>Liczba uczestników: 10</p>	<p>problemów lokalnych przedsiębiorców;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Analiza problemów dotyczących grup defaworyzowanych oraz przedsiębiorców; 4. Wybór kluczowych kierunków wsparcia dla grup defaworyzowanych oraz przedsiębiorców. 	<p>wyboru.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji. 5. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR. 	<ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych działań w celach LSR.
<p><u>Spotkanie zespołu roboczego przedstawicieli branży turystycznej</u> – w formie wywiadu grupowego</p> <p>Termin realizacji: sierpień 2015r.</p> <p>Liczba uczestników: 21</p>	<p>Spotkanie poświęcone były takim zagadnieniom, jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zdiagnozowanie stanu infrastruktury turystycznej; 2. Określenie atutów i barier w rozwoju branży; 3. Analiza problemów dotyczących lokalnego rynku pracy i rozwoju oferty turystycznej; 4. Wybór kluczowych celów i kierunków wsparcia dla branży turystycznej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i analiza SWOT. 2. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania. 3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenie kryteriów wyboru. 4. Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji. 5. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR. 	<p>Najważniejsze wnioski wykorzystane w planowaniu LSR dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w analizie SWOT; – uwzględnienie wskazanych problemów w analizie problemów ukazanych w diagnozie – uwzględnienie wskazanych celów i kierunków rozwoju w celach, wskaźnikach oraz kryteriach wyboru operacji – przełożyło się to na założenia systemu monitoringu i ewaluacji; – wskazanie narzędzi i metod komunikacji preferowanych przez usługodawców turystycznych wykorzystano w planowaniu działań komunikacyjnych przez wskazanie odbiorców i metod komunikacji.
<p>Punkty informacyjno – konsultacyjne</p> <p>(Punkt w każdej z gmin wchodzących w skład LGD – 10 dyżurów)</p> <p>Termin realizacji: październik – listopad 2015r.</p>	<p>Dyżury poświęcone były takim zagadnieniom, jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość zapoznania się i wniesienia uwag do konsultowanego zakresu LSR. 2. Możliwość wypełnienia ankiety badania opinii mieszkańców. 3. Możliwość zgłaszania propozycji projektów do LSR 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i analiza SWOT. 2. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania. 3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenie kryteriów wyboru. 4. Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji. 	<p>Najważniejsze wnioski wykorzystane w planowaniu LSR dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w analizie SWOT; – uwzględnienie wskazanych problemów w analizie problemów ukazanych w diagnozie – uwzględnienie wskazanych celów i kluczowych kierunków rozwoju w celach, wskaźnikach oraz kryteriach wyboru operacji – przełożyło się to również na założenia systemu monitoringu i

Liczba uczestników: 67	przez osoby zainteresowane uzyskaniem wsparcia w ramach LSR 2014 – 2020.	5. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR.	ewaluacji; – wybór grup defaworyzowanych i docelowych oraz celów i kluczowych kierunków rozwoju wykorzystano w planowaniu działań komunikacyjnych przez wskazanie odbiorców i metod komunikacji;
<p>Spotkanie z przedstawicielami Gmin Partnerskich</p> <p>(2 spotkania w ramach opracowywania LSR)</p> <p>Termin realizacji: październik – listopad 2015r.</p> <p>Liczba uczestników: 23</p>	<p>Konsultacje poświęcone były takim zagadnieniom, jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Diagnoza obszaru; – Analiza SWOT; – Analiza problemów; – Cele i przedsięwzięcia wraz ze wskaźnikami; – Kryteria wyboru operacji; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i analiza SWOT. 2. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania. 3. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenie kryteriów wyboru. 4. Opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji. 5. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR. 	<p>Najważniejsze wnioski wykorzystane w planowaniu LSR dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie wskazanych mocnych, słabych stron, szans i zagrożeń w analizie SWOT; – uwzględnienie wskazanych problemów w analizie problemów wskazanych w diagnozie; – uwzględnienie wskazanych celów i kluczowych kierunków rozwoju w celach, wskaźnikach, kryteriach wyboru operacji – przełożyło się to również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji; – uwzględnienie wskazanych kryteriów wyboru operacji; – wybór grup defaworyzowanych i docelowych oraz celów i kluczowych kierunków rozwoju wykorzystano w planowaniu działań komunikacyjnych przez wskazanie odbiorców i metod komunikacji;

3. Informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji LSR ze społecznością lokalną.

Poniższa tabela zawiera zestawienie wszystkich spotkań, wywiadów, warsztatów oraz innych wydarzeń, które w całości lub części poświęcone były tworzeniu LSR i konsultacji jej założeń:

Lp.	Działanie konsultacyjne	Data	Liczba uczestników
1.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Wilków	29.07.2015	16
2.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Czernica	30.07.2015	23
3.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Dziadowa Kłoda	05.08.2015	18
4.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Syców	06.08.2015	16
5.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Bierutów	10.08.2015	27
6.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Jelcz-Laskowice	11.08.2015	22
7.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Dobroszyce	12.08.2015	24
8.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Międzybórz	13.08.2015	19
9.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Długołęka	17.08.2015	26
10.	Spotkanie ze społecznością lokalną – konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Oleśnica	18.08.2015	14
11.	Spotkanie zespołu roboczego i przedstawicieli Powiatowego Urzędu Pracy, wywiad grupowy (focus) w sprawie LSR	24.08.2015	6
12.	Spotkanie z przedstawicielami producentów i usługodawców lokalnych – wywiad grupowy (focus) w sprawie LSR	25.08.2015	10
13.	Spotkanie zespołu roboczego ds. aktywności społecznej i budowania kapitału społecznego	27.08.2015	31
14.	Spotkanie dla przedstawicieli branży turystycznej	31.08.2015	21
15.	Spotkanie zespołu roboczego ds. przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej	01.09.2015	20
16.	Spotkanie podsumowujące dla zespołów roboczych	03.09.2015	23
17.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Oleśnica	05.10.2015	5
18.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Dobroszyce	07.10.2015	6
19.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Międzybórz	13.10.2015	4
20.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Bierutów	14.10.2015	7
21.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Czernica	14.10.2015	5
22.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Wilków	15.10.2015	5
23.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Jelcz-Laskowice	15.10.2015	8
24.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Syców	16.10.2015	5
25.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Długołęka	16.10.2015	9
26.	Punkt informacyjno – konsultacyjny w Gminie Dziadowa Kłoda	19.10.2015	13
27.	Spotkanie z przedstawicielami Gmin Partnerskich w ramach opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju	20.10.2015	13
28.	Spotkanie z przedstawicielami Gmin Partnerskich w ramach opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju	04.11.2015	10

Strategia w całości została wykonana nakładem pracy członków Zarządu oraz pracowników Biura LGD "Dobra Widawa" z uwzględnieniem wyników badań własnych i ewaluacji, przy wykorzystaniu ekspertyz i analiz służących przygotowaniu strategii, opracowanych przez podmiot zewnętrzny.

Rozdział III Diagnoza

1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup.

Na potrzeby niniejszej diagnozy w okresie lipiec – październik br. przeprowadzono na terenie wszystkich gmin ankiety badania opinii mieszkańców oraz zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami Powiatowych Urzędów Pracy oraz Ośrodków Pomocy Społecznej. Przegląd dostępnych danych pozwoliły wyodrębnić grupy szczególnie defaworyzowane w dostępie do rynku pracy.

Są to następujące grupy:

- ✓ **Osoby długotrwale bezrobotne** - osoby, które w okresie ostatnich dwóch lat pozostawały w rejestrze PUP łącznie przez ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.
(Źródło: Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).
Status badany na podstawie: zaświadczenie/a z Powiatowego Urzędu Pracy poświadczające spełnianie kryterium
- ✓ **Osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych** - osoby posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 włącznie, tj.: szkoła podstawowa, gimnazjum, liceum (ogólnokształcące, profilowane, uzupełniające), technikum (w tym uzupełniające), szkoła zawodowa.
(Źródło: Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020). Definicja poziomów wykształcenia (ISCED) została zawarta w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 w części dotyczącej wskaźników wspólnych EFS monitorowanych we wszystkich Priorytetach Inwestycyjnych).
Status badany na podstawie: dyplom ukończenia ostatniej szkoły.
- ✓ **Kobiety powracające na lokalny rynek pracy**
Status badany na podstawie: dokumentów z ZUS – potwierdzających brak ubezpieczenia z tytułu wykonywania pracy lub dokumentów z PUP – potwierdzających rejestrację jako osoba bezrobotna.
- ✓ **Osoby z grupy 45+ zwolnione przez poprzedniego pracodawcę i poszukujące zatrudnienia**
Status badany na podstawie przedłożonego świadectwa pracy.
- ✓ **Młodzież po zakończeniu nauki** - młodzież podejmująca pierwsze zatrudnienie w rozumieniu art. 22 § 1 Kodeksu pracy, spełniająca kryteria definicji młodzieży NEET: wiek 18-29 lat, osoby niepracujące (bezrobotne lub bierne zawodowo), zarejestrowane w PUP, nie kształcące się (nie uczestniczące w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym), nie szkolące się (nie uczestniczące w pozaszkolnych zajęciach mających na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy).
(Źródło: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014- 2020, PO WER 2014-2020).
- ✓ **Niepełnosprawni** - czyli osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności.

Według przedstawicieli Powiatowych Urzędów Pracy oraz Ośrodków Pomocy Społecznej są to grupy, którym najtrudniej znaleźć zatrudnienie na lokalnym rynku pracy. Często też występuję negatywne sprzężenie czynników charakterystycznych dla kilku ze zidentyfikowanych grup, np. kobiet powyżej 45 lat o niskich kwalifikacjach zawodowych. Jednak, jak przedstawili to podczas wywiadów grupowych zarówno pracodawcy i przedstawiciele Urzędów Pracy oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, motywacja przedstawicieli poszczególnych grup do wejścia na rynek pracy jest

zróznicowana. Największą wykazują kobiety powracające na rynek pracy, osoby 45 + oraz młodzież. I to ich szczególnie warto wspierać. **W ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji zaplanowany został system wspierający tworzenie miejsc pracy przez przedstawicieli tych grup lub przez innych przedsiębiorców na rzecz tych grup. W ramach rozwijania przedsiębiorczości na obszarze LGD przewidziano również wspieranie działań ułatwiających przedstawicielom tych grup podjęcie zatrudnienia. Przykładowo wspierany będzie rozwój usług z zakresu usług opiekuńczych nad dziećmi tak, aby ułatwić matkom decyzję o powrocie na rynek pracy.**

W ramach działań związanych z diagnozą partycypacyjną (ankiety, spotkania informacyjne w gminach, spotkania grup roboczych) dokonano identyfikacji grup społecznych, które szczególnie słabo angażują się w aktywność i życie społeczne obszaru, grupy te to:

- ✓ Seniorzy (osoby z grupy 50 +);
- ✓ Młodzież (grupa wiekowa od 12 do 18 lat).

Niski udział przedstawicieli tych grup w życiu społecznym obszaru ma odmienne źródła. Seniorzy wykazują duże zainteresowanie udziałem w życiu społecznym, jednak na przeszkodzie stoją im głównie kwestie związane z niskim dostępem do komunikacji publicznej wewnątrz obszaru i konieczność dojechania do centrum/siedziby gminy czy ośrodka kultury, żeby skorzystać z oferty.

Natomiast niski udział w życiu społecznym młodzieży jest wynikiem braku atrakcyjnej dla nich oferty zajęć czy to w świetlicach wiejskich, czy ośrodkach kultury. Oferta tych instytucji skierowana jest głównie do dzieci. Dodatkowym utrudnieniem jest łatwy dostęp młodzieży do narkotyków oraz współczesny model spędzania czasu wolnego czy komunikowania się w świecie wirtualnym, a nie realnym. **W ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji zaplanowany został system wspierający działania na rzecz aktywizacji tych grup. W ramach rozwijania przedsiębiorczości na obszarze LGD przewidziano również wspieranie działań poprawiające sytuację tych grup. Przykładowo wspierany będzie rozwój usług z zakresu usług opiekuńczych dla seniorów tak, aby ułatwić im kontakt z innymi seniorami i możliwość realizacji wspólnych działań.**

Inną grupą, do której skierowane będą również działania w ramach strategii jest:

- ✓ Ogół mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem mikro i małych przedsiębiorców;

Wskazane powyżej problemy istotne z punktu widzenia grup defaworyzowanych często dotyczą również ogółu mieszkańców obszaru – słaby dostęp do komunikacji publicznej wewnątrz obszaru, słaby dostęp do usług medycznych i opiekuńczych, dostęp do oferty kulturalnej głównie w siedzibie ośrodka kultury, słabe wykorzystanie na rzecz aktywności społecznej i kultywowania tradycji świetlic wiejskich czy mała liczba miejsc pracy i niskie zarobki na obszarze to główne problemy obszaru i jego mieszkańców. Zaplanowany obszar interwencji i celów dotyczyć będzie rozwiązywania tych problemów oraz wsparcia działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

Specyficzną grupą odbiorców działań strategii, głównie z poza obszaru, są:

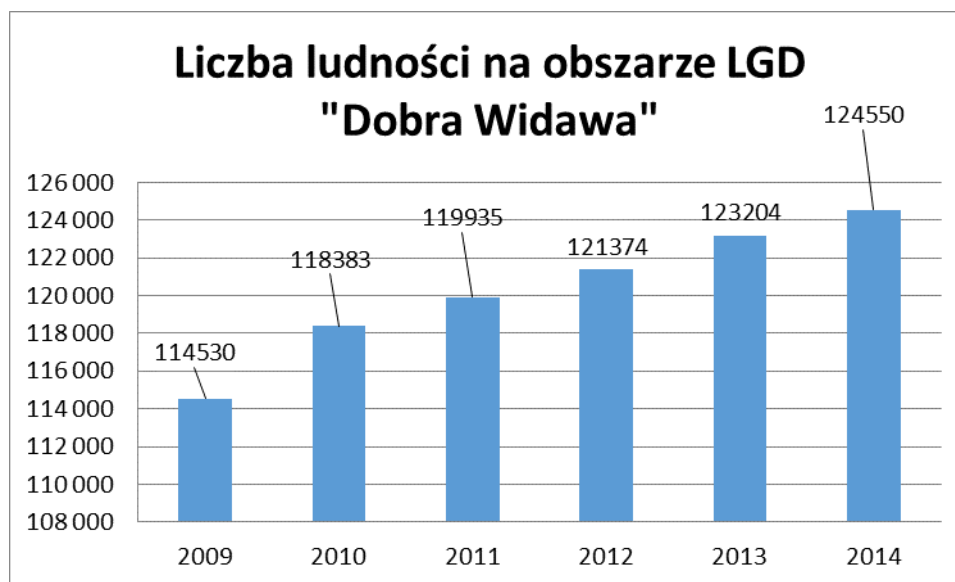
- ✓ Turyści;

Problemy ich dotyczące to niska znajomość oferty obszaru oraz niewystarczający dostęp do oferty noclegowej i gastronomicznej. W ramach wdrażania LSR zaplanowano obszary interwencji w zakresie działań promocyjnych oraz rozwoju oferty turystycznej, w tym miejsc noclegowych i gastronomicznych.

2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru).

Obszar zamieszkuje: 123 204 osób (stan na dzień 31.12.2013, źródło: GUS), co stanowi 4,23% ogółu mieszkańców Dolnego Śląska. Uwzględniając natomiast strukturę płci, region zamieszkuje: 62 141 kobiet, co daje 50,44% ogólnej liczby ludności regionu.

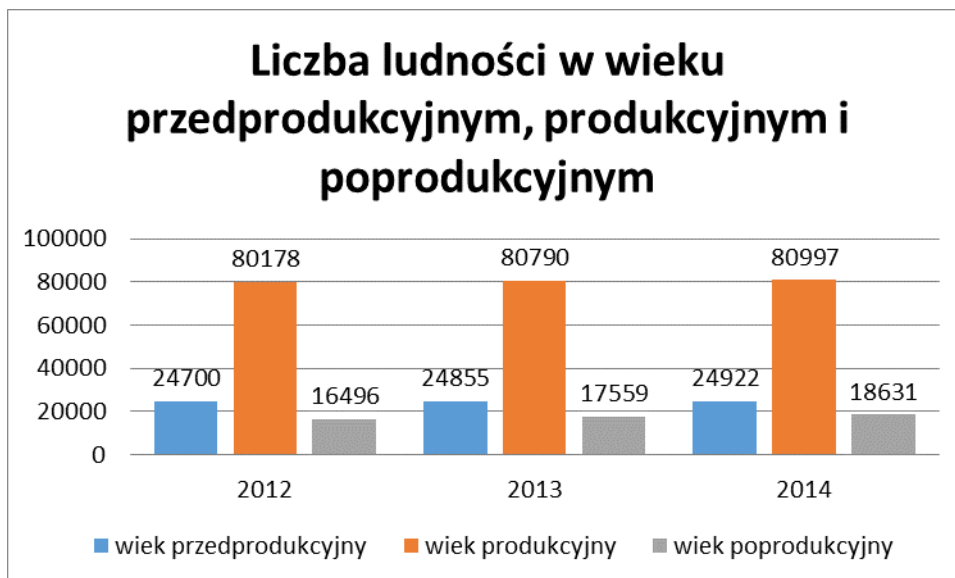
Analizując zmiany, jakie zaszły w czasie w liczbie mieszkańców na obszarze LGD, przygotowano zestawienie liczby ludności. Dane pochodzą z Banku Danych Lokalnych (BDL GUS) i obejmują okres od 2009 do najbardziej aktualnych danych, dostępnych w Głównym Urzędzie Statystycznym, czyli do roku 2014.

Opracowanie własne (stan na dzień 31.XII danego roku)

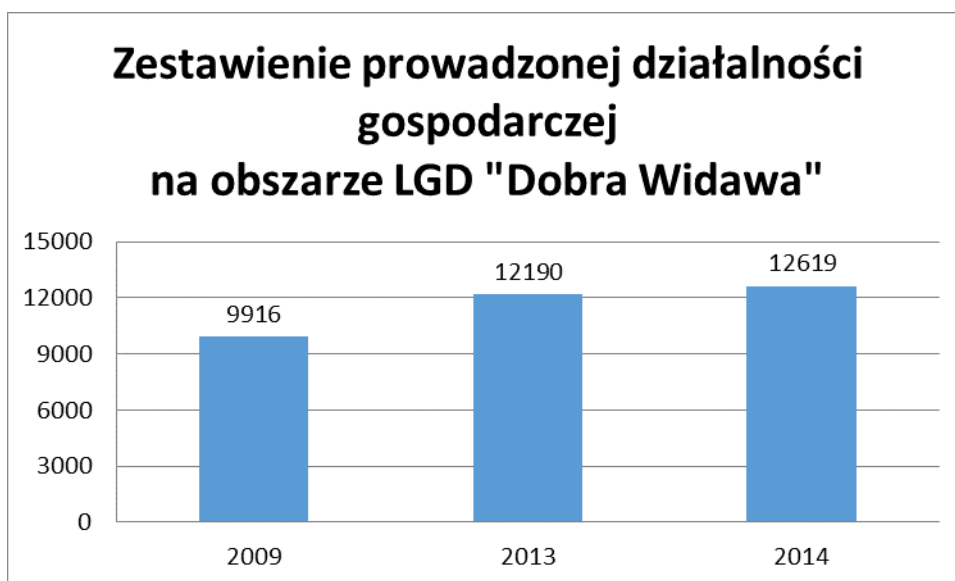
Analizując powyższy wykres widać, że w latach 2009 – 2014 liczba ludności wykazywała tendencję wzrostową. Wzrost ten dostrzegalny jest dla 9 z 10 gmin, należących do obszaru LGD „Dobra Widawa”. Największy wzrost zaobserwowano w gminie Długoleka, Czernica i Oleśnica. Wartość spadkową odnotowano natomiast w gminie Wilków. W odniesieniu do ogólnej spadkowej tendencji całego Dolnego Śląska systematyczny wzrost liczby mieszkańców obszaru LGD jest pozytywnym sygnałem. Wynika to z dobrego skomunikowania obszaru z pobliskim Wrocławiem, w związku z czym osoby pracujące we Wrocławiu i chcące wyprowadzić się poza miasto mogą wybrać gminy z terenu LGD do stałego zamieszkania. Dzięki temu nowi mieszkańcy stanowią istotny potencjał do rozwijania usług na obszarze LGD.

Warto przyjrzeć się strukturze wiekowej ludności. Dokonując analizy na przestrzeni lat 2012 – 2014 widać względnie stały poziom osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i dostrzegalny wzrost (prawie 13%) osób w wieku poprodukcyjnym.

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII danego roku)

Zestawienie prowadzonej działalności gospodarczej, według podstawowej formy prawnej (uwzględniając sektor publiczny i prywatny, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą), pokazuje wzrost na przestrzeni lat 2009 – 2014 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych o 27,26%, co w porównaniu z 10,83% wzrostem na terenie całego Dolnego Śląska i 10,07% na terenie kraju, daje bardzo dobry wynik, wskazujący na rozwijający się potencjał przedsiębiorczości mieszkańców i stałe zapotrzebowanie na rozwój usług dla rosnącej liczby mieszkańców.

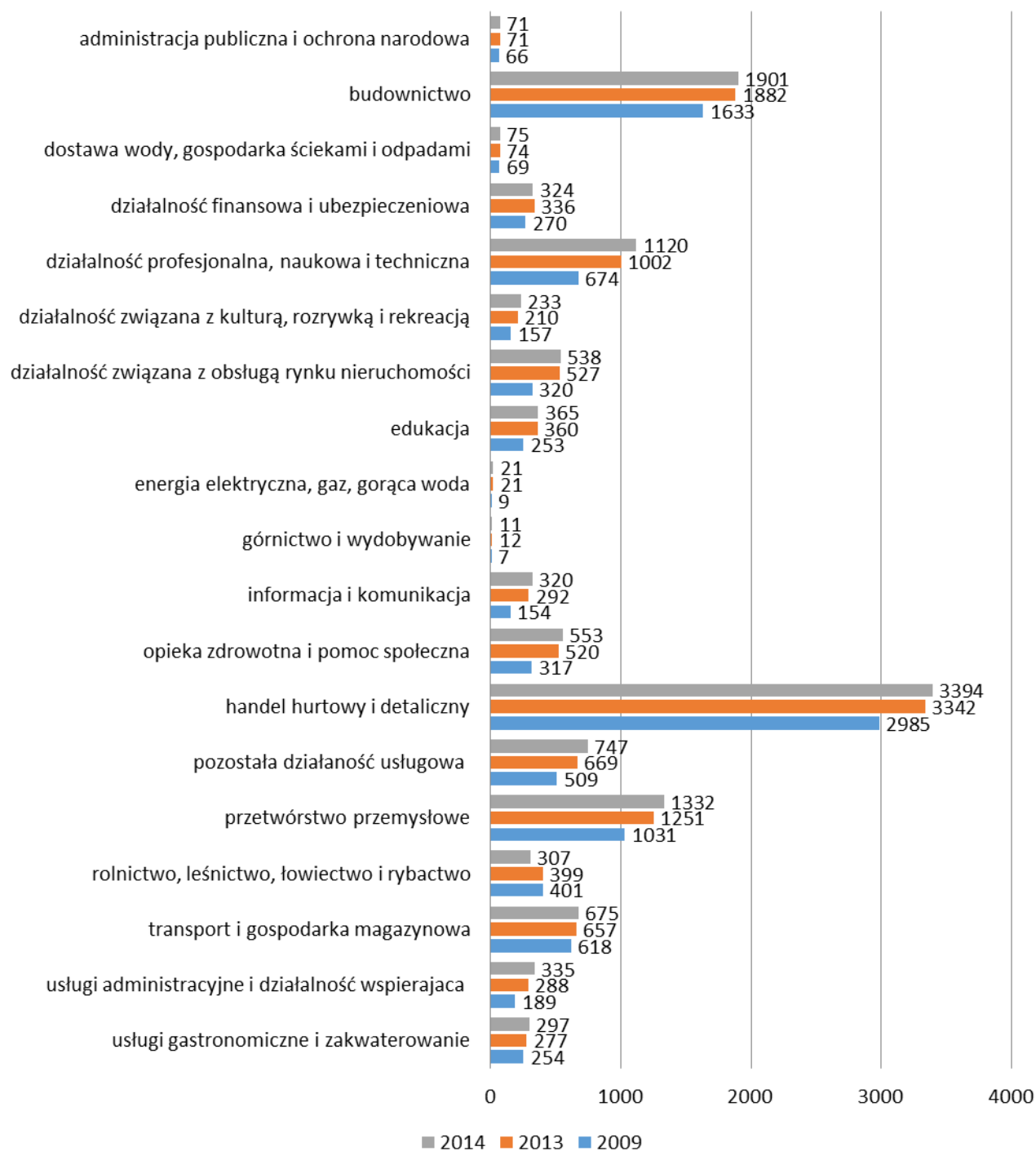

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII danego roku)

Charakterystykę przedsiębiorczości wybranych sektorów wg PKD przedstawiono w zestawieniu prowadzonych działalności gospodarczych w gminach:

Zestawienie prowadzonej działalności gospodarczej wg PKD na obszarze LGD "Dobra Widawa"

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII danego roku)

W zakresie przedsiębiorczości obszar wykazuje duże zróżnicowanie pod względem poszczególnych branż PKD. Najwięcej podmiotów prowadzi działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, budownictwa, przetwórstwa przemysłowego oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Najmniej w zakresie energii oraz górnictwa i wydobywania. Dane te pokazują, że na obszarze dominują branże związane z usługami dla ludności oraz niewielkim przetwórstwem przemysłowym.

Z pośród zarejestrowanych w 2014 r. 12 619 podmiotów gospodarczych 10 034 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Daje to wskaźnik 73,2 osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten jest nieznacznie mniejszy od wskaźnika dla całego kraju, który wynosi 77 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców oraz znacząco mniejszy od wskaźnika dla Dolnego Śląska, który wynosi 81 na 1000 mieszkańców. Warto zwrócić uwagę, że wskaźniki dla kraju i Dolnego Śląska obejmują również osoby zamieszkujące w miastach. Należy więc wartość dla obszarów wiejskich LGD uznać za bardzo wysoką.

Na obszarze działu 1 spółdzielnia socjalna **Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna Manumania Dziewczyny z Gminy**, która powstała w wyniku formalizacji działającej od ponad dwóch lat nieformalnej grupy zespołu kreatywnych entuzjastek rękodzieła, promujących i tworzących wszelkie formy artystyczne z tego segmentu na terenie Dolnego Śląska. Ta nieformalna organizacja zrzesza kilkadziesiąt zaangażowanych osób, przede wszystkim kobiet, które w wyniku różnych sytuacji życiowych spotkały się z problemami wejścia lub powrotu na rynek pracy. Działalność grupy skupiła się przede wszystkim na aktywizacji lokalnych świetlic środowiskowych oraz formalnych i nieformalnych grup społecznych, promocji i wsparcia dla lokalnych twórców rękodzieła oraz tworzenia możliwości wsparcia w kierunku transponowania własnych pasji na możliwości samozatrudnienia.

Jako branże gospodarki, mające kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru, podczas działań konsultacyjnych i przeprowadzonych ankiet, wskazane zostały branże:

- ✓ Usługi dla ludności – w zakresie usług opiekuńczych dla osób starszych;
- ✓ Usługi dla ludności – w zakresie opieki nad dziećmi w wieku żłobkowym i przedszkolnym;
- ✓ Usługi dla ludności – w zakresie usług transportowych (komunikacji publicznej) wewnątrz obszaru;
- ✓ Usługi dla ludności – w zakresie podstawowych i specjalistycznych usług medycznych
- ✓ Usługi dla ludności – w zakresie turystyki i rozwoju infrastruktury
- ✓ Usługi dla ludności – w zakresie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy innych niż związanych z agroturystyką i turystyką wiejską.

Gminy LGD mają zróżnicowane funkcje, które związane są z ich położeniem i potencjałem gospodarczym. Swoją typowo rolniczy charakter zachowały gminy: Bierutów, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda, Międzybórz, Wilków oraz gmina wiejska Oleśnica. Funkcje mieszane, rolnicze i przemysłowe posiadają gminy: Długołęka i Syców. Obszar od wielu lat rozwija się w powiązaniu z aglomeracją wrocławską oraz dużymi miastami: Oleśnicą, Namysłowem (poza Leader PROW) oraz Sycowem. Rolnictwo, które było dominującym źródłem utrzymania miejscowej ludności, staje się miejscem pracy dla coraz mniejszej grupy, zatem funkcje rolnicze gmin będą traciły na znaczeniu. Tym bardziej, że w regionie dominuje rozdrobniona struktura gospodarstw, czyli rolnicy posiadający gospodarstwa do 5ha produkują głównie na własne potrzeby. Mieszkańcy zatrudnieni są głównie w przedsiębiorstwach w wyżej wymienionych miastach oraz w instytucjach publicznych podlegających samorządom.

3. Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia – liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy).

Bezrobocie na obszarze LGD stanowi zróżnicowany problem. Według przeprowadzonych ankiet opinii mieszkańców brak możliwości zatrudnienia oraz brak ofert na lokalnym rynku pracy stanowi największą barierę rozwoju obszaru. Przyjrzyjmy się zatem szczegółowym danym. Ze względu na fakt, że dostępne dane w Głównym Urzędzie Statystycznym obejmują wartość stopy bezrobocia na poziomie powiatów, a obszar LGD Dobra Widawa obejmuje 10 gmin z 4 różnych

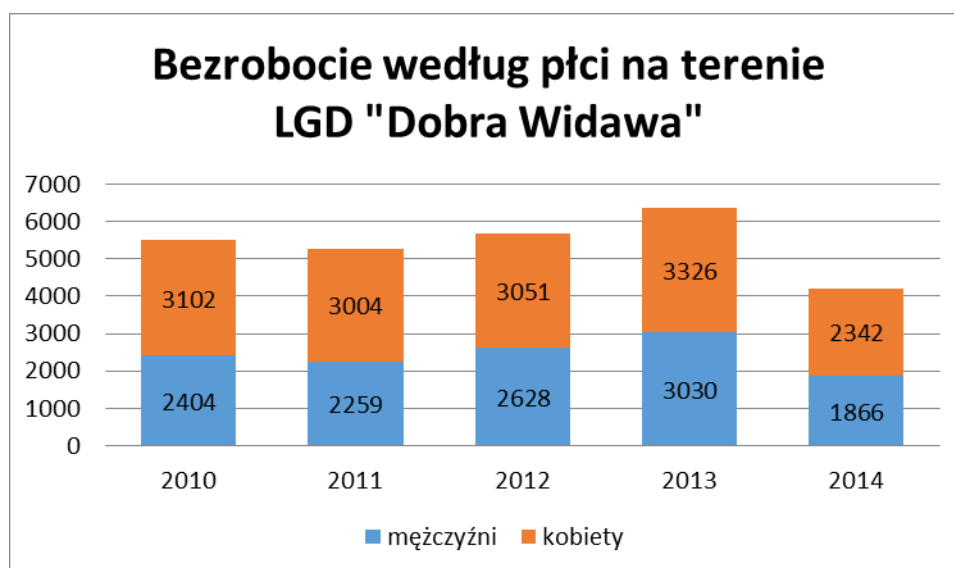
powiatów, możemy porównać dane zbiorczo. Większa część obszaru LGD, 6 gmin w powiecie oleśnickim, charakteryzuje się wyższą wartością stopy bezrobocia od średniej wojewódzkiej. Niższe bezrobocie odnotowane jest w powiatach wrocławskim (Długołęka oraz Czernica) oraz oławskim (Jelcz – Laskowice). Najwyższy poziom bezrobocia na obszarze LGD odnotowany jest w gminie Wilków, leżącej w województwie opolskim w powiecie namysłowski.

Stopa bezrobocia (wartość %)					
Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat oleśnicki	16,1	14,9	16	16	12
Powiat oławski	11,4	10,6	11,9	12,7	8,7
Powiat wrocławski	5	4,5	5,7	5,3	3,9
Powiat namysłowski (województwo opolskie)	18,6	18,1	19,2	19,1	17
Dolny Śląsk	13,1	12,4	13,5	13,1	10,4
Polska	12,4	12,5	13,4	13,4	11,4

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII danego roku)

Zauważmy, że stopa bezrobocia spadła na przestrzeni lat 2010 – 2014 dla każdego powiatu. Dobrą informacją jest fakt, że przy względnie stałej liczbie osób w wieku produkcyjnym (wzrost o 1%) realna liczba bezrobotnych na przestrzeni rozpatrywanych lat zmalała o ponad 23%, z 5506 osób do 4208 osób.

Widać jednak dużą różnicę w zestawieniu zawierającym strukturę bezrobotnych wg płci. U kobiet w 2014 r. poziom bezrobocia był wyższy niż u mężczyzn, stanowiły one 55,7% całościowej liczby bezrobotnych. Dobrym sygnałem jest jednak spostrzeżenie, że wartość bezrobocia u kobiet zmalała o większą wartość niż u mężczyzn (24,5% u kobiet, 22,4% u mężczyzn) w porównaniu z rokiem 2010.

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII danego roku)

Warto w tym miejscu przyjrzeć się również, jaki udział bezrobotnych jest wśród osób w wieku produkcyjnym (18 – 65 lat wśród mężczyzn, 18 – 60 lat wśród kobiet). W roku 2014 dla obszaru LGD wynosił on 6,23%, co na tle całego Dolnego Śląska, gdzie współczynnik ten wyniósł 6,6%, jest dobrym sygnałem.

Udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (wartość %)					
Gmina	2010	2011	2012	2013	2014
Bierutów	10,1	10,7	10,7	10	7,4
Czernica	3,5	3,3	4	3,8	3,2
Długołęka	3,3	3,2	3,8	3,6	2,5
Dobroszyce	7,1	6,7	7,4	8,2	5,3
Dziadowa Kłoda	9,8	8,4	9,2	10,1	7,7
Jelcz-Laskowice	6,2	6,1	6,4	10,7	4,5
Międzybórz	10,3	10	10,4	9,7	8,2
Oleśnica	8,4	7,5	8	8,1	5,6
Syców	9,7	8,8	9,2	9,5	7,5
Wilków (województwo opolskie)	11	11	12,8	12,8	10,4
Średnia:	7,94	7,57	8,19	8,65	6,23

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII danego roku)

W Gminie Bierutów udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w 2014 roku spadł do 7,4 %, natomiast cztery wcześniejsze lata utrzymywał się na poziomie 10,1%.

Poziom bezrobocia w Gminie Czernica w ostatnim pięcioleciu nie przekroczył 4,0 %.

W Gminie Jelcz-Laskowice udział bezrobotnych wahał się przez ostatnie kilka lat od największego poziomu w 2013 r. (10,7%) do najniższego w 2014 r. (4,5%).

W gminie Długołęka w przedziale lat 2010 - 2014 wskaźnik nie przekroczył wartości 3,8 %, w 2014 r. spadł do 2,5 %.

W Gminie Dobroszyce również zauważa się spadek udziału bezrobotnych do 5,3 %.

W Gminie Dziadowa Kłoda również udział bezrobotnych obniżył się w 2014 r. do 7,7%, jednakże w porównaniu do Gmin usytuowanych w bliskim sąsiedztwie z Wrocławiem jest to dość wysoka wartość.

Gmina Międzybórz jest jedną z gmin Partnerstwa o stosunkowo dużym udziale osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (8,2% w 2014 r.).

W Gminie Oleśnica wskaźnik ten w ostatnim pięcioleciu nie przekraczał 8,4%, a w 2014 r. spadł nawet do 5,6%.

Największy udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zanotowano w Gminie Wilków 10,4% (2014 r.).

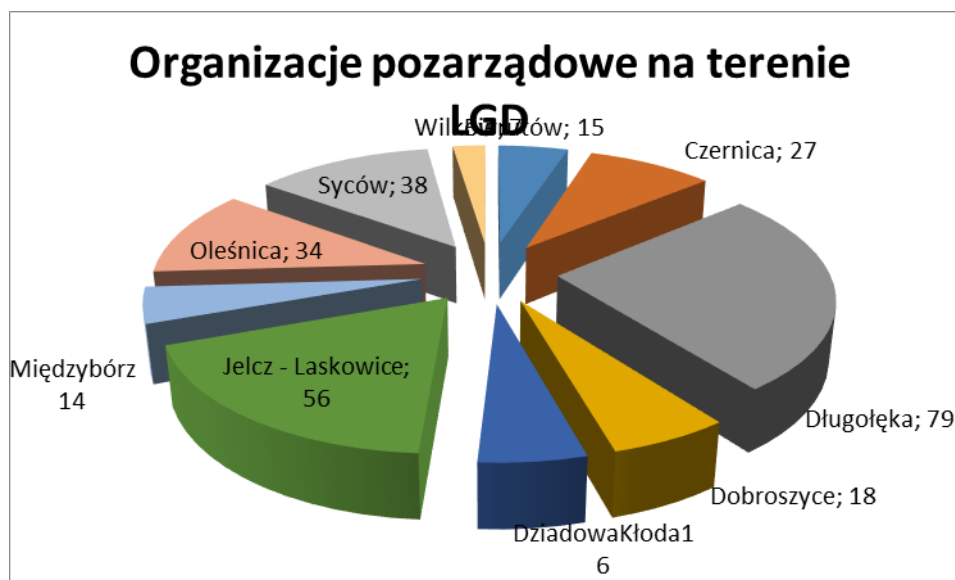
Przegląd dostępnych danych i podjęte działania partycypacyjne pozwoliły wyodrębnić grupy **pozostające poza lokalnym rynkiem pracy**. Są to następujące grupy:

- ✓ Osoby długotrwale bezrobotne;
- ✓ Osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych;
- ✓ Kobiety powracające na lokalny rynek pracy;
- ✓ Osoby z grupy 45+ zwolnione przez poprzedniego pracodawcę i poszukujące zatrudnienia;
- ✓ Młodzież po zakończeniu nauki.

Według przedstawicieli Powiatowych Urzędów Pracy oraz Ośrodków Pomocy Społecznej są to grupy, którym najtrudniej znaleźć zatrudnienie na lokalnym rynku pracy. Często też występują negatywne sprzężenie czynników charakterystycznych dla kilku ze zidentyfikowanych grup, np. kobiet powyżej 45 lat o niskich kwalifikacjach zawodowych. Jednak, jak przedstawili to podczas wywiadów grupowych zarówno pracodawcy i przedstawiciele Urzędów Pracy oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, motywacja przedstawicieli poszczególnych grup do wejścia na rynek pracy jest zróżnicowana. Największą wykazują kobiety powracające na rynek pracy, osoby 45+ oraz młodzież. I to ich szczególnie warto wspierać.

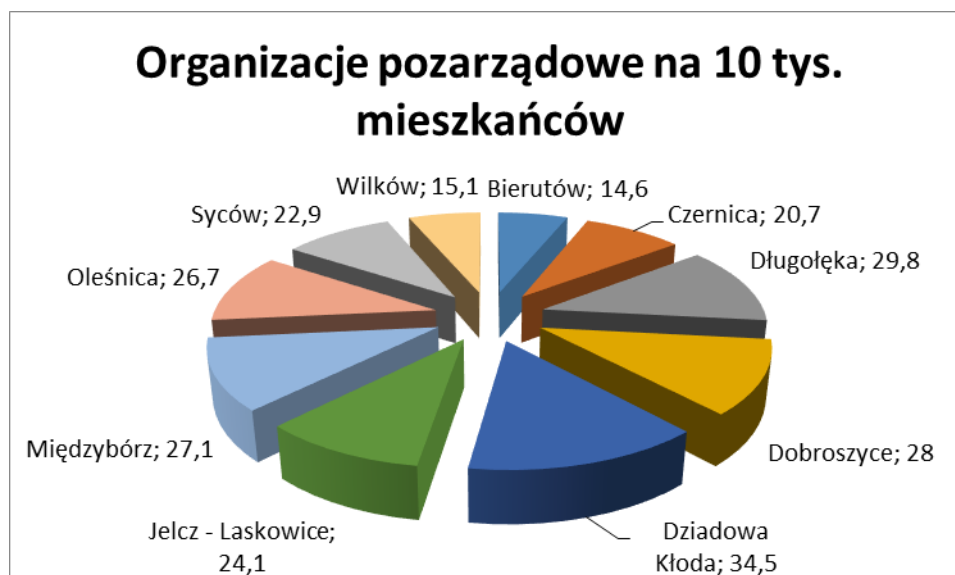
4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Na terenie diagnozowanych gmin działa zróżnicowana ilość organizacji pozarządowych. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku na obszarze LGD Dobra Widawa zarejestrowanych było 304 organizacji pozarządowych, co w porównaniu z rokiem 2009, gdzie ilość ta wynosiła 228, dało wzrost o ponad 33%. Najwięcej organizacji funkcjonowało na terenie gminy Długoleśka, stanowiąc 26% wszystkich organizacji pozarządowych obszaru.

Opracowanie własne na podstawie danych z www.mojapolis.pl (stan na dzień 31.XII.2013)

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na relację ilości organizacji na 10 tys. mieszkańców. W tym zestawieniu widać, że liderem jest gmina Działowa Kłoda. Średnia dla całego obszaru wynosi 24,35, co jest wartością znacząco niższą od średniej dolnośląskiej 34,8 oraz średniej krajowej 32,8.

Opracowanie własne na podstawie danych z www.mojapolis.pl (stan na dzień 31.XII.2013)

W strukturze organizacji pozarządowych najliczniej reprezentowane są kluby sportowe, zajmujące się upowszechnianiem kultury fizycznej, biorące udział w rozrywkach ligi amatorskiej (głównie piłka nożna), uczniowskie kluby sportowe (sekcje judo, siatkówki, piłki nożnej) oraz Ochotnicze Straże Pożarne.

Gminy obszaru LGD wspierają organizacje pozarządowe poprzez dotacje w formie ogłaszanych konkursów w ramach programów współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Głównie są to dotacje do organizacji imprez, zakupu sprzętu i bieżącej działalności.

Różnorodne formy wspierania sektora pozarządowego z obszaru LGD zaowocowały dużą aktywnością w obszarze sportu i kultury fizycznej i pożarnictwa. Zauważono niewielką ilość organizacji, działających poza sferą sportową, mających zaplecze organizacyjne i personalne, zdolnych do korzystania z różnych źródeł finansowania, nie nastawionych roszczeniowo. Potrzebne wsparcie liderów, animatorów życia społecznego w poszczególnych miejscowościach lub działających na rzecz określonych grup społecznych (niepełnosprawnych, osób starszych itd.). Mając to na uwadze należałoby kontynuować rozpoczęte przez Fundację „Dobra Widawa” szkolenia młodych liderów w społecznościach lokalnych, których celem było założenie 8 klubów młodzieżowych na obszarze LGD, czy też warsztaty dla organizacji pozarządowych, jak i nieformalnych grup chcących takie organizacje założyć z zakresu organizacji i rejestracji form prawnych organizacji, pozyskiwania funduszy ze źródeł krajowych i zagranicznych, pisania wniosków o dofinansowanie czy też zarządzania i rozliczania projektów, na które otrzymano pomoc.

Wszystkie te i tym podobne działania powinny służyć wzmocnieniu tego sektora, który mógłby stać się partnerem dla instytucji państwowych i samorządowych w rozwiązywaniu lokalnych problemów.

5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną).

Analizę problemów społecznych rozpoczniemy od przyjrzenia się liczbie osób (wartość procentowa mieszkańców gmin), objętych pomocą społeczną:

Liczba osób objętych pomocą społeczną (% mieszkańców)					
Gmina	2010	2011	2012	2013	2014
Bierutów	8,4	8,9	7,9	8,1	8,6
Czernica	6,2	5,8	5	4,6	4,2
Długołęka	2,5	2,3	2,2	1,9	1,5
Dobroszyce	5	6	6	6	6,5
Dziadowa Kłoda	9,1	8,9	8,9	9,4	6,4
Jelcz – Laskowice	5	4,9	4,8	4,9	4,5
Międzybórz	10	10,1	9,2	10,4	10,2
Oleśnica	7	7,2	7	7,2	6,6
Syców	6,2	6,2	5,5	5,4	4,9
Wilków	15,4	14	14,8	14,8	12,4
Średnia:	7,5	7,4	7,1	7,3	6,6
Dolny Śląsk	7	6,4	6,1	6,3	5,8
Polska	8,7	8,1	8,1	8,3	7,7

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII danego roku)

Analizując powyższe zestawienie widać, że średni procent mieszkańców gmin objętych pomocą społeczną jest wyższy od średniej dla Dolnego Śląska, a niższy dla całego kraju. Na przestrzeni ostatnich lat widać systematyczny spadek liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej. Duże zróżnicowanie widać pomiędzy gminami wchodzącymi w skład LGD.

Najwięcej osób objętych pomocą społeczną jest na terenie gmin: Wilków, Międzybórz oraz Bierutów. Najmniej w gminach: Długołęka, Czernica, Jelcz – Laskowice oraz Syców. W okresie 2010 – 2014 na terenie 3 gmin nieznacznie wzrósł odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, a na

terenie 7 gmin odnotowano, czasem znaczący, spadek odsetka osób korzystających z pomocy społecznej.

Według informacji pozyskanych od Ośrodków Pomocy Społecznej czynnikami, które najczęściej doprowadzają do wykluczenia społecznego są: ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, bezdomność, przemoc w rodzinie, sieroctwo, niepełnosprawność.

Skutkami wykluczenia są z kolei: osłabianie więzi rodzinnych i rozpad rodziny, bezradność, deprywacja potrzeb, marginalizacja i stygmatyzacja społeczna, utrata poczucia godności, pogłębienie nierówności społecznych, degradacja społeczna oraz przestępczość.

Inne problemy społeczne:

Podczas realizacji działań partycypacyjnych zidentyfikowano również inne problemy społeczne:

- ✓ Słaby dostęp do komunikacji publicznej wewnątrz obszaru;
- ✓ Słaby dostęp do usług opiekuńczych, szczególnie dla osób starszych;
- ✓ Niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi (żłobki i przedszkola);
- ✓ Słaby dostęp do usług medycznych, szczególnie odczuwalny przez osoby starsze;
- ✓ Niski poziom aktywności społecznej, szczególnie pośród młodzieży;
- ✓ Rosnące zagrożenie uzależnieniami wśród młodzieży (narkotyki, dopalacze, alkohol, etc.);
- ✓ Niskie poczucie tożsamości lokalnej i mała integracja pośród mieszkańców obszaru;
- ✓ Emigracja zarobkowa i brak perspektyw dla wykształconej młodzieży;
- ✓ Istniejące świetlice wiejskie w niewielkim stopniu wykorzystywane są na rzecz aktywności społecznej;
- ✓ Większość mieszkańców wsi ma słaby dostęp do oferty kulturalnej, która realizowana jest głównie w instytucjach kultury, które mają siedzibę w miejscowości będącej siedzibą gminy.

Działania zaplanowane do realizacji i finansowania w ramach niniejszej strategii przyczyniają się do rozwiązania wskazanych problemów oraz och przyczyn.

6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna).

W przypadku obszaru objętego aktywnością LGD „Dobra Widawa” można mówić o wysokim stopniu jego spójności. Choć jest to obszar duży, obejmujący gminy wchodzące w skład 2 województw i 4 powiatów, to cechuje go przestrzenna spójność i zwartość, a osią jego rozwoju stanowi trasa S8. I to właśnie korzystne położenie geograficzne obszaru oraz sąsiedztwo miasta wojewódzkiego jest według opinii mieszkańców dużym atutem rozwojowym regionu.

Kolejną cechą, mającą wpływ na spójność obszaru, jest równinne ukształtowanie przeważającej jego części oraz jednolite uwarunkowania klimatyczne.

Jeśli przyjrzeć się uwarunkowaniom przyrodniczym, to widać na obszarze większe zróżnicowanie, choćby w procencie lesistości poszczególnych gmin. Bogate walory przyrodnicze, głównie obszary Natura 2000 znajdują się na terenach rzecznych i związane są z dolinami rzek Dobrej i Widawy. Ta część uwarunkowania obszaru według opinii mieszkańców również uważana jest za duży atut rozwojowy, ponieważ zasoby i walory przyrodnicze mogą stanowić solidną podstawę do dalszego tworzenia silnego sektora turystycznego i rekreacyjnego.

Niestety na obszarze zauważany jest brak atrakcyjnych miejsc noclegowych i gastronomicznych, małej infrastruktury turystycznej (miejsc postojowych, biwakowych, wiat) oraz zagospodarowanych obszarów do rekreacji w sąsiedztwie zbiorników wodnych, starorzeczy i rzek.

W chwili obecnej wyznaczone szlaki gminne, regionalne i międzynarodowe nie stanowią spójnego systemu z rozpoznawalnym widocznym oznakowaniem. Prowadzone często wzdłuż tras komunikacyjnych nie zapewniają komfortu poruszania się użytkownikom. Trudnością jest również słabe zintegrowanie tras i szlaków z Wrocławiem, tj. brak czytelnych oznakowań i tablic informacyjnych, dostępnych materiałów informacyjnych. Większość szlaków wymaga wytyczenia

i oznaczenia w terenie. Fizycznie wytyczona i oznaczona w terenie jest Pętla Długołęka oraz fragmenty Trzebnickiej Pętli Rowerowej, Euro Velo 9 i Okrężnej Pętli Twardogórskiej. Obszar nie jest generalnie identyfikowany jako destynacja turystyczna dla mieszkańców Wrocławia.

Patrząc na zasoby historyczne i kulturowe obszaru, można stwierdzić, że nie znajduje się tu zbyt wiele elementów dziedzictwa o znaczeniu regionalnym czy krajowym. Warto natomiast zwrócić uwagę na wielokulturowość obszaru, która co prawda jest cechą charakterystyczną Dolnego Śląska, ale dla LGD Dobra Widawa stanowiła podstawę do podjęcia szeregu działań związanych z integracją mieszkańców i rozwojem ekonomicznym obszaru. LGD podejmuje wiele działań mających na celu promocję lokalnych producentów i usługodawców. Organizowane są cyklicznie: „Wystawy produktu lokalnego”, „Jarmarki Produktu Lokalnego”, czy „Festiwale Kultury Ludowej”.

W 2015 roku po raz pierwszy wręczono również certyfikaty „Dobra Marka Partnerstwa Dobra Widawa”. Celem certyfikatu „Dobra Marka” jest wyróżnienie produktów wysokiej jakości, produkowanych na terenie Partnerstwa Dobra Widawa. Działania te mają bezpośredni wpływ na wzmacnianie spójności obszaru i budowania tożsamości jego mieszkańców.

7. Krótki opis dziedzictwa kulturowego/zabytków.

Walory przyrodnicze

Przez teren LGD przepływają dwie rzeki, od których wzięła się nazwa stowarzyszenia – znajdująca się w centralnej części opisywanego obszaru Widawa, płynąca z Drohtowic w gm. Syców w kierunku Namysłowa dalej przez Bierutów i Psie Pole do ujścia do Odry, oraz dopływ Widawy – Dobra, mająca źródła we Wzgórzach Trzebnickich i tocząca swój bieg przez Dobroszyce i Szczodre.

Obszar LGD Dobra Widawa wchodzi w obręb kilku jednostek fizyczno - geograficznych. W centrum ciągnie się rozległa Równina Oleśnicka, wchodząca w skład Niziny Śląskiej i mająca postać lekko falistej wysoczyzny morenowej. Północną część zajmuje pas morenowych wzgórz Wału Trzebnickiego, z najwyższym wzniesieniem – Zbójnikiem (272 m) koło Międzyborza. Południową część obszaru LGD tworzy Równina Jelczańska sięgająca do Doliny Odry. Większe kompleksy leśne znajdują się na południe od Bierutowa (Bory Namysłowskie), wzdłuż biegu Widawy, między Oleśnicą i Jelczem- Laskowicami (Lasy Grędzińskie) oraz na południe od Jelcza-Laskowic (zachodni skraj Borów Stobrawskich).

Dolina Dobrej i Widawy wraz z ich dopływami obfitują w bogate i cenne obszary łąkowe i rozległe tereny leśne. Żyzne siedliska związane z dolinami rzek wykształciły różne typy łąk od bardzo podmokłych do suchych, zasiedlonych rzadkimi gatunkami fauny i flory. Dla ich ochrony utworzono Obszary Naturowe. Pierwszy obszar: „Dolina Oleśnicy i Boguszyckiego Potoku” ma kluczowe znaczenie dla ochrony rzadkiej populacji motyla czerwończyka fioletka. Kolejne obszary to: obszar „Bierutów”, projektowany zespół przyrodniczo krajobrazowy „Czerwończyk”, również chroniący gatunki wilgotnych łąk, Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Szczodre położony blisko Wrocławia, Lasy Grędzińskie położone są na Równinie Oleśnicko-Bierutowskiej, Grądy Odrzańskie – ostoja ptasia rozciągająca się na długości prawie 70 km dolinie Odry. Na terenie gminy Jelcz-Laskowice znajduje się florystyczny rezerwat przyrody: Łacha Jelcz, a Stawy: Olszyca i Pruszowickie zasiedlane są bogatą awifauną.

Walory kulturowe

Specyfika historyczna obszaru LGD „Dobra Widawa” związana jest z bogatymi i skomplikowanymi dziejami Śląska. Na tym obszarze odnaleźć można ślady mieszkającej tu w ciągu wieków ludności niemieckiej, żydowskiej oraz niegdyś żyjących tu protestanckich emigrantów z Czech, potomków husytów. Większość ważniejszych miejscowości i wsi ma średniowieczny rodowód (Bierutów, Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Dziadowa Kłoda, Międzybórz, Syców, Wilków). Były własnością rycerstwa lub też należały do dóbr książęcych. Z tego okresu wywodzą się najstarsze zabytki architektury sakralnej: Kościół w Stroni (ok. 1300 r.), kościoły w Gorzeszowie, Łozinie, Stępinie, Wabienicach oraz krzyże pokutne pochodzące z XII i XVI wieku rozsiane po całym

obszarze Dobrej Widawy. Istniały tu znane miejsca pielgrzymkowe, choćby Długołęka z kaplicą Ciała Chrystusowego. Do dziś taką funkcję pełni wieś Święty Marek, znana jako „sycowska Częstochowa”. XVIII i XIX wiek to rozkwit wspaniałych rezydencji pałacowych, z których do dziś w stanie niszczącym przetrwały zespół pałacowo – parkowy w Brzezince i pałac w Boguszycach.

Niestety nie przetrwał zespół pałacowy w Szczodrem, zwany Śląskim Windsorem. Rozległy neogotycki pałac uległ całkowitemu zniszczeniu po II wojnie. Przetrwało jedynie założenie parkowe, pełniące funkcje rekreacyjne i dydaktyczne. Ten sam los podzielił ponad trzystu komnatowy zamek w Sycowie. Do dnia dzisiejszego zachował się jedynie park przypałacowy w stylu angielskim oraz zespół rzeźb z pałacowego dziedzińca.

Warto również wspomnieć o działalności na terenie LGD kilku wybitnych śląskich architektów, którzy pozostawili po sobie: Kościół w Solnikach projektu Friedricha Schinkela, pałac myśliwski i pałac w Boguszycach oraz Kościoły w Smolnej i Zbytowej Carla Wolfa, kościół w Chrzastawie Wielkiej Aleksisa Langerera i sierociniec w Dobroszycach Jozepha Ebersa, Langhans – kościół ewangelicko - augsburski w Sycowie.

Należy też podkreślić, że na ziemiach tych zachowały się do dziś specyficzne zwyczaje przywiezione przez ludność polską, która napłynęła tu po II wojnie światowej z centralnej Polski, Wołynia, Wileńszczyzny i Łemkowszczyzny. To upodobania kulinarne, zwyczaje świąteczne, specyficzne receptury wyrobów kulinarnych. Wyróżniają się wypieki, wyroby świąteczne oraz zwyczaj prezentacji stołów Wielkanocnych czy Bożonarodzeniowych organizowany przez Koła Gospodyń Wiejskich.

Zauważmy, że wiele wyrobów ma szansę stać się produktami regionalnymi: miody oleśnickie, ciasta z Wilkowa i Dobroszyc, jajka kur zielononózek, wyroby wikliniarskie. Szerszego znaczenia mogą nabyć również liczne imprezy i wydarzenia organizowane w gminach, m.in. przeglądy zespołów folklorystycznych i kolędniczych, pieśni religijnej, koncerty jazzowe, Wystawa Koni i zawody w Powożeniu Zaprzęgami Konnymi, dożynki.

Ta ciekawa historia i specyficzne zwyczaje i imprezy mają zwykle lokalny charakter, słabo znane są szerszemu kręgowi odbiorców. Z pewnością jest to potencjał do wykorzystania w budowaniu marki „Skarby Dobrej Widawy” i tworzeniu szerszej oferty turystycznej.

System komunikacyjny

Obszar leży w sferze szlaku komunikacyjnego wschód – zachód (droga ekspresowa S8 Oleśnica – Syców). Obszar LGD położony między aglomeracją wrocławską i wschodnią granicą województwa dolnośląskiego powiązany jest geograficznie z dorzeczem rzeki Widawy na południu, a na północy rzeki Dobrej, dopływu Widawy. Przez region przebiega również gęsta sieć szlaków kolejowych. Występują tu liczne szlaki piesze, rowerowe, konne oraz kajakowe.

8. Krótka charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki, informacja dotycząca liczby gospodarstw agroturystycznych, wskaźnik Schneidera (intensywność ruchu turystycznego).

Teren LGD „Dobra Widawa” obfituje w wiele zabytków i atrakcyjnych miejsc. Jednak skromna baza turystyczna (noclegi, gastronomia) i nieliczne usługi turystyczne świadczą o bardzo słabym wykorzystaniu potencjału przyrodniczo – kulturowego obszaru oraz położenia przy głównych krajowych trasach komunikacyjnych.

Oferta turystyczna obszaru na koniec roku 2014 obejmowała 269 zarejestrowanych miejsc noclegowych, według danych dostępnych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. W porównaniu z rokiem 2009 liczba ta spadła o ponad 35%. Wydaje się, że w przyszłości kierunek rekreacyjny, nastawiony na turystykę weekendową, stanie się obiecującym kierunkiem rozwoju obszaru pod warunkiem utworzenia odpowiedniej infrastruktury oraz przygotowania mieszkańców do realizacji tego typu usług i promocji regionu.

Przyjrzyjmy się statystycznym zmianom, jakie zaszły w tym okresie:

Gmina	Liczba osób korzystających z noclegów			Liczba udzielonych noclegów		
	2009 r.	2014 r.	Zmiana	2009 r.	2014 r.	Zmiana
Bierutów	0	0	0	0	0	0
Czernica	730	0	-730	6776	0	-6776
Długołęka	1566	1295	-271	2416	3513	1097
Dobroszyce	0	0	0	0	0	0
Dziadowa Kłoda	0	0	0	0	0	0
Jelcz-Laskowice	2204	3245	1041	6133	10763	4630
Międzybórz	0	0	0	0	0	0
Oleśnica	3682	4749	1067	5090	7135	2045
Syców	4858	735	-4123	6379	787	-5592
Wilków	0	110	110	0	434	434
Suma:	13040	10134	-2906	26794	22632	-4162

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII danego roku)

Należy pamiętać, że dane z GUS dotyczą tylko określonych kategorii miejsc noclegowych. Nie obejmują choćby danych z gospodarstw agroturystycznych. Pomimo tego można na ich podstawie wyciągnąć pewne wnioski. Generalnie widać, że zarówno liczba osób korzystających z noclegów, jak i liczba udzielonych noclegów zmalały. Przy malejącej liczbie osób korzystających z noclegów (ponad 22%) zmalała również liczba udzielonych noclegów (ponad 15%). Może to oznaczać, że turyści nastawieni są głównie na krótkie przyjazdy weekendowe, związane z odpoczynkiem rekreacyjnym.

9. Opis produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych podkreślających specyfikę danego obszaru (krótki opis produktów charakterystycznych, występujących na obszarze), w tym promocji i sprzedaży takich produktów.

Mieszkańcy obszaru LGD Dobra Widawa, to ludzie niezwykle kreatywni, którzy z niesłabnącą energią i entuzjazmem oddają się swoim życiowym pasjom. Wyroby rękodzieła artystycznego tworzone przez artystów na obszarze LGD są zróżnicowane pod względem stosowanych technik. Podziwiać można wyroby wykonane za pomocą następujących technik: ceramika, tkaniny artystyczne, malarstwo artystyczne, rzeźba, wyroby z wikliny, szydełkowe rękodzieło, haft, florystyka, decoupage, quilling, metaloplastyka, wyrób biżuterii, ozdobne szycie.

Na obszarze LGD jest wielu kandydatów na produkt regionalny takich, jak:

- ✓ pierogi z Chrząstawy – pierogi znajdują się na Liście Produktów Tradycyjnych Dolnego Śląska;
- ✓ zioła z Dobrej Widawy – zioła uprawiane w Kiełczowie – nabyć je można od lat we Wrocławiu, na biskupińskim placu targowym;
- ✓ masło i sery z Międzyborza – wyroby mleczne zdobywają wyróżnienia w kategoriach: „masło tradycyjne”, ser i maślanka;
- ✓ widawskie dukaty – receptury robienia tych ciasteczek pochodzi z okolic Kłobucka;
- ✓ krówka popularna z Sycowa – w 2014 roku produktowi przyznano Certyfikat „Docen polskie”;
- ✓ deruny z ziemi wołyńskiej – deruny to tradycyjna potrawa białoruska i ukraińska, którą przygotowują członkinie KGW w Posadowicach i okoliczni mieszkańcy, repatrianci z Kresów;
- ✓ salceson zawidowicki – wytwarzany jest według receptury, opartej o tradycyjne polskie przepisy;
- ✓ kryżałki – to tradycyjna potrawa, rodem z Kresów, przygotowywana z kiszonych liści kapusty. Podawana w domach pań z Koła Gospodyń Wiejskich w Grędzinie.

10. Podsumowanie najważniejszych problemów, potrzeb, zasobów i potencjału obszaru.

Najważniejsze problemy obszaru to:

- ✓ Wyższy od krajowego i wojewódzkiego poziom stopy bezrobocia (poza gminami z powiatu wrocławskiego i oławskiego);
- ✓ Wyższy od poziomu wojewódzkiego procent osób objętych pomocą społeczną;
- ✓ Niższy od krajowego i wojewódzkiego wskaźnik liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców;
- ✓ Niższy od krajowego i wojewódzkiego wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców;
- ✓ Słaby dostęp do komunikacji publicznej wewnątrz obszaru;
- ✓ Słaby dostęp do usług opiekuńczych, szczególnie dla osób starszych;
- ✓ Niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi (żłobki i przedszkola);
- ✓ Słaby dostęp do usług medycznych, szczególnie odczuwalny przez osoby starsze;
- ✓ Niski poziom aktywności społecznej, szczególnie pośród młodzieży;
- ✓ Rosnące zagrożenie uzależnieniami wśród młodzieży (narkotyki, dopalacze, alkohol, etc.);
- ✓ Niskie poczucie tożsamości lokalnej i mała integracja pośród mieszkańców obszaru (duże zróżnicowanie ekonomiczno – społeczne w ramach poszczególnych gmin);
- ✓ Emigracja zarobkowa i brak perspektyw dla wykształconej młodzieży.

Najważniejsze potrzeby to:

- ✓ Aktywizowanie grup wykluczonych z lokalnego rynku pracy i życia społecznego na obszarze;
- ✓ Dalszy rozwój oferty szlaków i turystyki aktywnej na obszarze;
- ✓ Zapobieganie niszczeniu obiektów zabytkowych;
- ✓ Podniesienie liczby i kompetencji organizacji pozarządowych;
- ✓ Zwiększenie poziomu aktywności mieszkańców i ich poczucia tożsamości z obszarem.

Najważniejsze zasoby to:

- ✓ Aktywnie działające zespoły ludowe, artystyczne, Koła Gospodyń Wiejskich;
- ✓ Kultywowane dziedzictwo lokalne;
- ✓ Rzeki na obszarze i ich potencjał turystyczny;
- ✓ Grupa aktywnych liderów lokalnych.

Najważniejszy potencjał to:

- ✓ Położenie przy szlakach komunikacyjnych;
- ✓ Położenie w pobliżu Wrocławia;
- ✓ Rosnąca liczba mieszkańców;
- ✓ Ukształtowanie terenu;
- ✓ Możliwość rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej dla mieszkańców Wrocławia.

Tak wskazany potencjał i zasoby obszaru posłużyć mogą do rozwoju oferty turystycznej (aktywnej i weekendowej) dla mieszkańców aglomeracji wrocławskiej. Wspierany będzie rozwój zarówno przedsiębiorczości w zakresie rozwoju oferty turystycznej oraz infrastruktura turystyczna i rekreacyjna.

Stale i dynamicznie rosnąca liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą oraz spadająca liczba bezrobotnych świadczą o wzrastającej na obszarze przedsiębiorczości oraz wzroście zapotrzebowania na lokalne usługi. Tendencję tę należy wspierać, między innymi przez włączanie w ten trend osoby wykluczone społecznie.

W uwarunkowaniach społecznych widać, że wsparcia wymagają lokalne organizacje pozarządowe. Wskaźniki pokazują, że jest ich proporcjonalnie mniej niż na obszarze Dolnego Śląska, co świadczyć może o niższym poziomie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na terenie LGD. Natomiast ciekawą i dobrą tendencją jest duża liczba zespołów artystycznych i ludowych oraz aktywnych Kół Gospodyń Wiejskich. Warto zwrócić również uwagę na organizowany corocznie

„Jarmark Produktu Lokalnego”, ponieważ jest to impreza promująca nie tylko lokalnych producentów, ale również własne, lokalne dziedzictwo kulturowe.

Rozdział IV Analiza SWOT

Zapisy analizy SWOT są wynikiem przeprowadzonych konsultacji społecznych, a w szczególności spotkań informacyjnych realizowanych w ramach „wsparcia przygotowawczego” na terenie każdej z gmin wchodzących w skład LGD. W spotkaniach udział brali przedstawiciele każdego z trzech sektorów wchodzących w skład LGD, przedstawiciele grup docelowych i defaworyzowanych oraz mieszkańcy.

Propozycje zapisów analizy SWOT stworzonej po wnioskach płynących ze spotkań gminnych skonsultowane zostały również w ramach wywiadów grupowych, tematycznych spotkań roboczych oraz za pośrednictwem strony internetowej.

Przekazane wnioski zostały uwzględnione w ostatecznym kształcie analizy SWOT. Zapisy te zostały również porównane z analizą stworzoną na potrzeby poprzedniej LSR oraz z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym i regionalnym. Analiza ta wykazała wysoką zgodność założeń LSR z wziętymi pod uwagę dokumentami.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Sfera przyrodniczo-kulturowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjny przyrodniczo teren – lasy, stawy, pagórki, rzeki, etc. • Istniejące obszary Natura 2000 • Mało skażone środowisko przyrodnicze, co jest wynikiem braku na obszarze uciążliwego przemysłu • Dobre warunki do rozwoju oferty turystycznej, np. kajakowej czy rowerowej • Potencjał rzek Dobrej i Widawy w zakresie rozwoju rybactwa, turystyki, edukacji ekologicznej • Dobre położenie ze względu na ruch turystyczny – bliskość węzłów, szlaków komunikacyjnych, dużych ośrodków miejskich • Istniejące na obszarze szlaki turystyczne, trasy biegowe, ścieżki rowerowe • Aktywnie działające Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły ludowe i artystyczne • Istniejące na obszarze produkty lokalne oraz rękodzielnicze • Doświadczenie w organizacji imprez i jarmarków promujących lokalne walory, produkty i usługi • Istniejące zabytki – kościoły, zamki, pałace, parki (zabytkowe) • Ciekawa i bogata historia obszaru • Oferta kulturalna ośrodków kultury • Powstanie „Dobrej Marki Partnerstwa Dobra Widawa” 	<p>Sfera przyrodniczo-kulturowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych i innych szlaków oraz słabo rozwinięty regionalny system szlaków turystycznych • Słaba znajomość wśród mieszkańców lokalnej historii oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego • Zbyt mała liczba dobrych materiałów o obszarze – przewodników, map, monografii historycznych, etc. • Słabo rozwinięta zróżnicowana baza noclegowa i gastronomiczna • Zaniedbana infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (np. kąpieliska) • Braki w infrastrukturze służącej rozwojowi turystyki kajakowej • Braki w infrastrukturze okołoturystycznej, np. parkingi, zaniedbane dworce kolejowe, Punkty Informacji Turystycznej • Złe zarządzanie przestrzenią publiczną w ośrodkach miejskich (np. rynek miasta pełni funkcję parkingu) • Część zabytków w bardzo złym stanie • Słabe oznakowanie i informacja o istniejących zabytkach • Część ośrodków kultury wymaga doposażenia i rozwinięcia swojej oferty • Brak zintegrowanej oferty występujących na obszarze produktów i usług lokalnych • Mało rozpoznawalna marka produktów i usług lokalnych • Zbyt mało projektów edukacyjnych, warsztatów, zdrowego odżywiania – związanych z lokalnymi produktami

	<ul style="list-style-type: none"> • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców, np. spalanie w piecach domowych materiałów do tego nie przeznaczonych • Różnorodny poziom realizacji inwestycji w infrastrukturę kanalizacyjną
<p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Istniejące na obszarze strefy ekonomiczne oraz tereny pod inwestycję • Dobra dostępność komunikacyjna – trasa S8, drogi krajowe i wojewódzkie, połączenia kolejowe • Położenie obszaru w pobliżu aglomeracji wrocławskiej • Położenie na pograniczu trzech województw • Napływ nowych mieszkańców wpływa na rozwój lokalnego rynku usług • Dobrze rozwinięta lokalna przedsiębiorczość - dostęp do zróżnicowanych usług, zawodów, profesji • Dobrze wykształcone społeczeństwo • Zmodernizowane gospodarstwa rolne • Istniejące zakłady przetwórcze i punkty skupu produktów rolnych • Istniejące na terenie kilku gmin stawy hodowlane 	<p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emigracja ludzi młodych i wykształconych • Słabo rozwinięta komunikacja publiczna, głównie wewnątrz obszaru • Niskie wynagrodzenia osób pracujących w strefach ekonomicznych • Brak na obszarze dużych inwestorów, którzy otwierając zakład oferowaliby dużą liczbę miejsc pracy • Dużą grupę osób bezrobotnych stanowią długotrwale bezrobotni, osoby o niskich kwalifikacjach, kobiety powracające na rynek pracy, młodzież i osoby 50+ • Słaba współpraca pomiędzy podmiotami gospodarczymi • Niewystarczające działania wspierające rozwój przedsiębiorczości na obszarze (nie ma działających instytucji otoczenia biznesu) • Gorsze warunki podatkowe dla lokalnych firm przy równoczesnych dobrych warunkach oferowanych zewnętrznym inwestorom • Zmniejszająca się liczba gospodarstw rolnych • Braki w infrastrukturze sprzyjającej rozwojowi gospodarczemu – drogi, kanalizacja i wodociągi, infrastruktura informatyczna, etc.
<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobrze rozwinięta edukacja na poziomie podstawowym i gimnazjalnym • Aktywna grupa liderów lokalnych zaangażowanych w rozwój gmin i obszaru • Rosnąca liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych • Napływ nowych mieszkańców i włączanie się ich w życie społeczne obszaru • W ostatnich latach, m.in. dzięki Leaderowi, dynamiczny rozwój infrastruktury społecznej oraz sportowej i rekreacyjnej • Istniejące świetlice, domy kultury, infrastruktura społeczna • Wzrost liczby organizacji pozarządowych • Mocno rozwinięta kultura ludowa: zespoły ludowe, wytwórcy ludowi 	<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Małe zaangażowanie większości społeczeństwa, szczególnie młodzieży, w aktywność i życie społeczne na obszarze LGD • Niski poziom zaufania i integracji społecznej • Słaby przepływ informacji pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi i aktywnymi grupami mieszkańców • Niskie kompetencje członków i osób działających w organizacjach pozarządowych • Trudności w godzeniu życia zawodowego z aktywnością społeczną • Zróżnicowany rozwój infrastruktury opiekuńczej, w tym żłobków i przedszkoli • Część gmin wymaga dalszych nakładów w rozwój infrastruktury społecznej i sportowo – rekreacyjnej • Oferta zajęć kulturalnych i aktywizacyjnych często nie jest dostosowana do faktycznych oczekiwań i potrzeb konkretnych grup odbiorców (dzieci, młodzież, seniorzy, etc.) • Słaby dostęp do lekarzy specjalistów

	<ul style="list-style-type: none"> • Problemy z dostępem osób starszych do kultury i usług społecznych będące wynikiem słabo rozwiniętej komunikacji publicznej • Alkoholizm części mieszkańców, głównie mężczyzn • Łatwa dostępność młodzieży do narkotyków i innych używek • Znaczna grupa seniorów zagrożona „wykluczeniem cyfrowym” • Duże braki w systemie placówek opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych czy wymagających opieki
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Sfera przyrodniczo-kulturowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Możliwość rozwoju obszaru w miejsce aktywnego wypoczynku dla mieszkańców Wrocławia (miejsca noclegowe i gastronomiczne, oferta warsztatów rękodzielniczych, rajdów rowerowych, spływów kajakowych, etc.) • Wykorzystanie istniejących zasobów kulturalnych, architektonicznych, związanych z lokalną tradycją do promocji obszaru i przyciągnięcia turystów • Wykorzystanie zainteresowania konsumentów produktami lokalnymi • Pozyskanie środków zewnętrznych, np. na rozwój odnawialnych źródeł energii 	<p>Sfera przyrodniczo-kulturowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjność i konkurencja innych obszarów pod względem oferty turystycznej i kulturalnej • Niska emisja i zanieczyszczenie wynikające z źródeł ciepła opalanych węglem • Nielegalne wysypiska śmieci • Niekontrolowany rozwój gospodarczy zagrażający walorom przyrodniczym obszaru • Część zabytków znajduje się w prywatnych rękach, co wpływa na ich pogarszający się stan • Niedostosowanie się do przepisów sanitarno-epidemiologicznych przez przemysłowych hodowców zwierząt (królików, świń) • Wzmożony tranzyt samochodów ciężarowych • Potencjalne klęski żywiołowe wynikające z zmian klimatu
<p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie zewnętrznych inwestorów • Możliwe do pozyskania fundusze na rozwijanie działalności gospodarczych i miejsc pracy na obszarze • Rozwój szkolnictwa zawodowego oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców • Dalszy napływ nowych mieszkańców • Wykorzystanie potencjału napływowych mieszkańców (inicjatywy, kreowanie nowych produktów) • Rozwój konkurencyjnej oferty turystycznej i usługowej, głównie dla mieszkańców Wrocławia • Wykorzystanie warunków do utworzenia instytucji otoczenia biznesu • Inicjatywa utworzenia ośrodka edukacyjno-badawczego • Wykorzystanie terenów powojkowych, np. lotniska, koszar 	<p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dalszy odpływ młodych, wykształconych mieszkańców • Niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy • Kryzys gospodarczy mający wpływ na dochody mieszkańców • Nadmierna biurokracja i niejasność przepisów prawnych • Konkurencja ze strony dużych podmiotów gospodarczych, np. „markety” eliminują lokalne sklepiki • Starzenie się społeczeństwa • Rosnące bezrobocie • Duża grupa mieszkańców pracuje we Wrocławiu i tam robi zakupy i korzysta z usług • Konkurencja ze strony miast (lepszą ofertą edukacyjną i więcej miejsc pracy) • Obszary wiejskie postrzegane są jak mniej atrakcyjne do inwestowania, mniej kreatywne, etc.
<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programów współpracy Gmin z 	<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rosnące konflikty między ludnością

<p>organizacjami pozarządowymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie poziomu współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi • Bliskość aglomeracji wrocławskiej (wymiana trendów, myśli, pomysłów, rozwiązań, dostęp do szkolnictwa wyższego, możliwość podnoszenia kwalifikacji) • Aktywne włączenie mieszkańców w planowanie i rozwój polityki gminnej • Zewnętrzne środki i programy rozwijające aktywność społeczną i działalność organizacji pozarządowych • Wykorzystanie przez Gminy istniejących świetlic wiejskich na rzecz aktywizacji i integracji mieszkańców (na zajęcia, warsztaty, spotkania, animacje) • Rozwój dostępu do Internetu szerokopasmowego • Środki UE przeznaczone na aktywizację społeczną i wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • Czerpanie z wzorców innych gmin i miast dotyczących włączania społeczności w rozwój gminy 	<p>napływową a rdzennymi mieszkańcami</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenie patologiami społecznymi i jej konsekwencjami – przemoc w rodzinie, rosnąca liczba przestępstw, etc. • Emigracja osób lepiej wykształconych i aktywnych w poszukiwaniu miejsc, które dadzą im lepsze perspektywy rozwoju • Konkurencja w pozyskiwaniu środków ze strony bardziej sprofesjonalizowanych organizacji z ośrodków miejskich • Pogarszający się system opieki zdrowotnej • Pogłębiający się niż demograficzny i starzenie się społeczeństwa • Rosnące koszty utrzymania infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i sportowej
---	---

Analiza mocnych i słabych stron oraz zidentyfikowanych szans i zagrożeń.

Zaprezentowana w dokumencie analiza SWOT, 1

- ✓ **Sfery przyrodniczo – kulturowej** obejmującej takie zagadnienia, jak: zasoby przyrodnicze i kulturowe obszaru, dziedzictwa, tradycję i obrzędy, uwarunkowania geograficzne i ofertę turystyczną bazującą na wymienionych elementach.
- ✓ **Sfery gospodarczej** obejmującej zagadnienia związane z: bezrobociem, kwalifikacjami zawodowymi, usługami i produkcją na obszarze, infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi biznesu, grupami defaworyzowanymi w dostępie do lokalnego rynku pracy.
- ✓ **Sfery społecznej** obejmującej zagadnienia związane z: aktywnością obywatelską i społeczną, ofertą aktywizacyjną, infrastrukturą społeczną, sytuacją grupami defaworyzowanymi w życiu społecznym.

Takie podejście do analizy mocnych i słabych stron pozwoliło na bardziej szczegółową analizę mocnych i słabych stron obszaru, czyli z jednej strony obecnych atutów i potencjału, a z drugiej barier rozwoju oraz problemów.

Natomiast **szanse i zagrożenia** potraktowano zbiorowo, ponieważ, jako uwarunkowania zewnętrzne i związane z przyszłością, mogą oddziaływać na każdą ze sfer rozwoju.

Analiza mocnych i słabych stron

Analizując zapisy dotyczące **sfer przyrodniczo – kulturowej** wyciągnąć można następujące wnioski:

- ✓ Dużym atutem obszaru jest jego położenie oraz występujące na nim zasoby przyrodnicze.
- ✓ Obszar może się pochwalić dobrymi warunkami do rozwoju rekreacji i turystyki aktywnej, w tym rowerowej, kajakowej czy konnej.
- ✓ Dużym atutem obszaru jest położenie w pobliżu aglomeracji wrocławskiej i możliwość rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej dla mieszkańców tej aglomeracji.

- ✓ W sferze kulturowej mocne strony to widoczna aktywność KGW, zespołów ludowych, szeroka oferta imprez związanych z lokalnym dziedzictwem oraz rozwijająca się marka lokalna.
- ✓ Analizując słabe strony widać, że na obszarze ciągle istnieje konieczność rozwoju atrakcyjnej i spójnej oferty szlaków turystycznych, dalszy rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz w szczególności rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej.
- ✓ Należy również zwrócić uwagę na słabe wypromowanie już istniejącej oferty turystycznej i „marki” obszaru Dobrej Widawy.
- ✓ Słabą stroną mieszkańców obszaru jest również niska świadomość ekologiczna oraz niska znajomość obszaru i jego dziedzictwa historyczno – kulturowego. Należy podjąć działania edukacyjne związane ze zmianą tej sytuacji.

Analizując zapisy dotyczące **sfer gospodarczej** wyciągnąć można następujące wnioski:

- ✓ W sferze tej mocne strony związane są z położeniem w pobliżu aglomeracji wrocławskiej oraz przy szlakach komunikacyjnych. Efektem tego jest choćby dynamiczny napływ nowych mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości na obszarze oraz funkcjonujące Specjalne Strefy Ekonomiczne.
- ✓ W słabych stronach widać, że spory problem stanowi zły stan infrastruktury drogowej oraz kwestia połączeń komunikacji publicznej wewnątrz obszaru. Nie sprzyja to możliwości poszukiwania pracy czy przemieszczania się pracowników na obszarze. Uwarunkowanie to ma duży wpływ na wykluczenie społeczne seniorów, którzy nie dysponują prywatnym środkiem transportu.
- ✓ Obszar LGD boryka się również z uwarunkowaniami charakterystycznymi dla obszarów wiejskich – małą liczbą miejsc pracy i dużych zakładów oferujących sporą ich liczbę, niższymi niż w aglomeracji zarobkami i dochodami, emigracją młodych i wykształconych do aglomeracji lub za granicę.
- ✓ Dodatkowo spora grupa mieszkańców wykazuje małą motywację do podjęcia zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, czy też generalnie małą świadomość i kompetencję w sferze przedsiębiorczości. Jest to także wynikiem systemowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej, które w porównaniu z niskimi zarobkami osób pracujących, oferują całkiem atrakcyjne zasiłki. Innym ważnym uwarunkowaniem jest wysokość składek i podatków koniecznym do poniesienia przy legalnym zatrudnianiu pracowników czy prowadzeniu działalności gospodarczej. Gdy płace na obszarze są niskie, to wielu pracowników i pracodawców woli uciec w „szarą strefę” niż wypaść z lokalnego rynku lub być na nim mniej konkurencyjnym.
- ✓ Warto zwrócić uwagę, że sami przedsiębiorcy jako słabe strony wskazali brak współpracy pomiędzy nimi oraz słabe wsparcie ze strony samorządów, które wydają się preferować zewnętrznych inwestorów niż lokalne podmioty gospodarcze. Wyeliminowanie tych słabych stron wymagałoby mniej nakładów finansowych, a bardziej chęci i umiejętności współpracy.
- ✓ Jako grupy defaworyzowane na rynku pracy wskazani zostali długotrwale bezrobotni, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety powracające na rynek pracy, młodzież podejmująca pierwsze zatrudnienie, osoby 50 + oraz niepełnosprawni. Jednak, jak przedstawili to podczas wywiadów grupowych zarówno pracodawcy i przedstawiciele Urzędu Pracy oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, motywacja przedstawicieli poszczególnych grup do wejścia na rynek pracy jest zróżnicowana. Największą wykazują kobiety powracające na rynek pracy, osoby 50+ oraz młodzież. I to ich szczególnie warto wspierać.

Analizując zapisy dotyczące **sfer społecznej** wyciągnąć można następujące wnioski:

- ✓ W sferze tej widać zdecydowaną dominację słabych stron nad mocnymi stronami.

- ✓ W mocnych stronach zauważono wzrost liczby organizacji pozarządowych. Jednak w słabych stronach wykazano, że ich liderom i członkom brak odpowiednich kompetencji do skutecznego nimi zarządzania. Słaba jest również współpraca pomiędzy organizacjami i innymi instytucjami działającymi na polu aktywności społecznej i kulturalnej, choćby z ośrodkami kultury, które mogą się pochwalić ciekawą ofertą imprez specyficznych dla naszego regionu o zasięgu nie tylko lokalnym.
- ✓ Mocną stroną jest aktywność, działalność LGD na terenie gmin. Dzięki temu jest łatwiejszy dostęp do infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej. W większości gmin wskazywano to jako jeden z największych efektów wydatkowania środków w ramach PROW-u. Słabą stroną jest natomiast brak pomysłów na wykorzystanie powstałej infrastruktury do zaspokojenia faktycznych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru.
- ✓ Mieszkańcy obszaru wykazują również tendencję charakterystyczną dla całego kraju: niskie zaangażowanie w aktywność społeczną, niski poziom zaufania czy udział w działaniach związanych z edukacją nieformalną, czy pozaszkolną.
- ✓ Jako grupy szczególnie zagrożone wykluczeniem z życia społecznego wskazano młodzież oraz osoby starsze. W przypadku młodzieży jest to wynikiem łatwego dostępu do narkotyków, propagowanych przez media wzorców zachowań oraz słabej oferty zagospodarowania czasu wolnego, która byłaby przez młodzież uznana za atrakcyjną. W przypadku seniorów wynika to z wspomnianych wyżej trudności komunikacyjnych wewnątrz obszaru oraz bardzo słabego dostępu do niezbędnych usług opiekuńczych oraz medycznych. Warto zwrócić również uwagę, że w powszechnej opinii seniorzy to osoby samotne, schorowane, które nie angażują się w działalność społeczną. Jednak doświadczenia ostatnich lat pokazują, że rośnie długość życia i spora grupa seniorów jest na tyle witalna, że chętnie angażuje się w działania na rzecz społeczności lokalnej czy integracji seniorów.

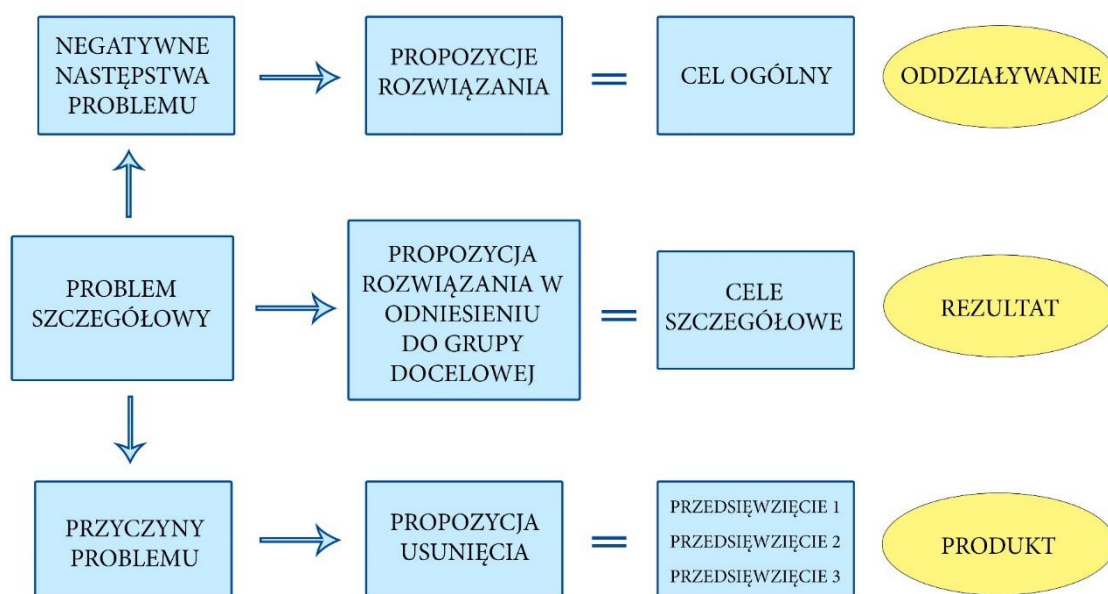
Analizując zapisy dotyczące **szans i zagrożeń** wyciągnąć można następujące wnioski:

- ✓ Patrząc na szanse obszaru to większość z nich związana jest z rozwojem oferty turystycznej i rekreacyjnej dla mieszkańców Wrocławia oraz wykorzystaniem walorów kulturowych obszaru do wzbogacenia oferty dla turystów, w postaci choćby rozwoju marki lokalnej.
- ✓ W przypadku sfery gospodarczej mieszkańcy szanse upatrują w napływie nowych mieszkańców i ich wykształcenia, aktywności i kreatywności. Dużą szansą jest również poprawa lokalnego klimatu dla wspierania przedsiębiorczości i współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi.
- ✓ W sferze społecznej szanse te dotyczą dalszego wspierania rozwoju aktywności mieszkańców i ich włączenia w partycypacyjne zarządzanie na poziomie lokalnym czy pozyskiwanie środków zewnętrznych i korzystanie z „dobrych praktyk” na rzecz rozwoju tej aktywności.
- ✓ Podczas prac nad strategią mieszkańcy dostrzegli sporo zagrożeń pogłębiających widoczne już tendencje – starzenie się społeczeństwa, wyjazd młodych i wykształconych, wzrost patologii społecznych, bierność mieszkańców. Uwarunkowania te mają wpływ zarówno na gospodarkę, jak również życie społeczne na obszarze.
- ✓ W sferze przyrodniczo – kulturowej jako główne zagrożenie wskazano konkurencję turystyczną innych obszarów oraz zanikanie walorów przyrodniczych, kulturowych oraz historycznych.
- ✓ Wskazywano również bariery, które generalnie mają negatywny wpływ na rozwój kraju – biurokrację, wykorzystywanie przewagi rynkowej przez zagraniczne koncerny czy przepisy prawa, które blokują rozwój mniejszych inicjatyw społecznych czy gospodarczych.

Rozdział V Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.

Na podstawie wniosków płynących z badań ankietowych, spotkań informacyjnych w gminach, wywiadów focusowych, spotkań zespołu roboczego, spotkań konsultacyjnych w gminach i konsultacji prowadzonych za pośrednictwem strony internetowej przygotowana została analiza SWOT obszaru i zestawienie wskazanych przez mieszkańców problemów obszaru. Na ich podstawie przygotowane zostało zestawienie problemów, które zgodnie z metodyką prac nad LSR, podzielone zostało na problemy oraz ich przyczyny i skutki. Następnie problemy przekształcone zostały na cele i przedsięwzięcia, zgodnie z poniższym schematem:

Z tak stworzonego drzewa celów wybrane do realizacji w ramach LSR zostały te cele i przedsięwzięcia, które są bezpośrednio możliwe do realizacji w ramach działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014 – 2020, M19 – „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność) (art. 35 rozporządzenia (UE) 1303/2013)” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Biorąc pod uwagę cele przekrojowe PROW 2014 – 2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność oraz zasadę zintegrowania celów, zasobów, podmiotów z różnych sektorów na rzecz rozwoju regionu postanowiliśmy cele z sfery środowiskowo – kulturowej zintegrować z spójnymi celami ze sfer gospodarczej i społecznej. Pozwoli to na faktyczne uwzględnienie celów przekrojowych i realizację zasady zintegrowania w całej strukturze celów LSR, która ostatecznie wygląda następująco:

Opis celów, przedsięwzięć oraz ich uzasadnienie i sposób realizacji

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Preferowany zakres projektów w ramach Przedsięwzięć	Sposób realizacji	Uzasadnienie
Cel ogólny 1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy				
1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury turystycznej 2. Rozwój działań promujących region i jego ofertę, w tym tworzenie punktów informacji turystycznej 3. Rozwój systemu szlaków turystycznych oraz ścieżek rekreacyjno-wypoczynkowych 4. Powstanie oferty usług turystycznych, w tym aktywnych warsztatów 5. Wsparcie działalności podmiotów z sektora usług gastronomicznych 	Wspierany zakres operacji (19.2): <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działalności gospodarczej • Rozwijanie działalności gospodarczej • Rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej • Promocja obszaru objętego LSR oraz <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja (19.4) • Współpraca (19.3) Sposób realizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Operacje konkursowe • Projekty własne 	Przedsięwzięcie to będzie miało charakter zintegrowany i w jego ramach realizowane będą zarówno operacje z zakresu tworzenia i utrzymania miejsc pracy oraz rozwoju lokalnej infrastruktury turystycznej. Szczególny nacisk chcemy położyć na rozwijanie lokalnego systemu szlaków turystycznych, w tym rowerowych, pieszych, kajakowych oraz konnych. W ramach operacji własnych chcemy kontynuować aktywność LGD na polu promocji obszaru. Operacje własne mają na celu zastosowanie nowoczesnych narzędzi prezentacji walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru. 1. Operacja dotyczy materiałów promocyjnych o obszarze, 2. Filmy promujące historyczno - kulturowe oraz przyrodniczo - rekreacyjne walory obszaru Dobrej Widawy, z uwzględnieniem zagospodarowania turystycznego obszaru. 3. Innowacyjny sposób prezentacji walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru w celu poprawy atrakcyjności turystycznej obszaru. Operacja skierowana do mieszkańców i turystów. Zakłada ona umieszczenie na obszarze Partnerstwa punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej Partnerstwa Dobra Widawa. 4. Innowacyjny sposób prezentacji walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru w celu poprawy atrakcyjności turystycznej obszaru. Operacja skierowana do mieszkańców i turystów.

			<p>Zakłada ona umieszczenie na obszarze Partnerstwa punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej Partnerstwa Dobra Widawa.</p> <p>5. Operacja własna dotyczyć będzie opracowania koncepcji rozwoju szlaków turystycznych na obszarze.</p> <p>6. Wizyta studyjna – szlakiem Lokalnych Produktów, będzie miała na celu uświadomienie i wykorzystanie „dobrych praktyk” z LGD, gdzie istnieje dobrze rozwinięta marka produktu lokalnego.</p> <p>7. Kreowanie Dobrej Marki – dotyczyć będzie promocji m.in. certyfikacja, oznakowanie, stworzenie punktów dostępu do lokalnych produktów, wydanie katalogu Dobrej Marki.</p> <p>8. Operacja własna - Nieodkryta Dobra Widawa będzie dotyczyć zastosowania nowoczesnych narzędzi w promocji zabytków i innych obiektów historycznych w aplikacji 3D .</p> <p>9. Operacja własna - dotyczyć będzie promocji rozwoju obszarów wiejskich i miejsko-wiejskich na obszarze Dobrej Widawy poprzez publikacje dobrych praktyk oraz przebudowę strony internetowej.</p> <p>10. Operacja własna Dobra Widawa przyjazna dzieciom ma na celu wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ciekawej oferty dla małych turystów.</p> <p>11. Operacja własna Odpoczynek z Dobrą Widawą poprawi atrakcyjność turystyczną obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ogólnodostępnego miejsca odpoczynku dla turystów i mieszkańców obszaru Dobrej Widawy.</p> <p>12. Operacja własna Rekreacja Dobrej Widawy - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy</p>
--	--	--	---

			<p>poprzez stworzenie miejsca spotkań dla turystów i mieszkańców obszaru Dobrej Widawy.</p> <p>13. Operacja własna dotyczyć będzie stworzenia boiska do piłki plażowej, co zwiększy atrakcyjność turystyczną obszaru Dobrej Widawy.</p> <p>14. Operacja własna Owady Dobrej Widawy – Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie łąki kwietnej.</p> <p>15. Operacja własna – Rękoczynny Dobrej Widawy - Wzrost atrakcyjności turystycznej i edukacyjnej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ogólnodostępnej strefy warsztatowej dla turystów i mieszkańców.</p> <p>16. Operacja własna Smaki Dobrej Widawy - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ogólnodostępnej strefy warsztatowej dla turystów i mieszkańców.</p> <p>17. Operacja własna - Dobra energia z Dobrą Widawą- Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ogólnodostępnej strefy fitness dla turystów i mieszkańców.</p> <p>18. Operacja własna - BIKEowa Dobra Widawa - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie społecznej wypożyczalni rowerów.</p> <p>19. Operacja własna - Bezpiecznie na trasie - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie miejsca przechowywania sprzętu sportowo-rekreacyjnego dla turystów i mieszkańców.</p> <p>20. Operacja własna Dobra Widawa – Dobra Zabawa - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej</p>
--	--	--	--

				<p>Widawy poprzez postawienie piramidy liniowej.</p> <p>Ten cel i przedsięwzięcie odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie problemy i potrzeby związane z rozwojem przedsiębiorczości oraz rozwojem oferty turystycznej obszaru – szlaki, infrastruktura, etc.</p> <p>Grupy docelowe to turyści oraz ogół mieszkańców.</p> <p>Obszar interwencji to rozwój oferty turystycznej obszaru i rozwój przedsiębiorczości.</p> <p>W ramach tego przedsięwzięcia realizowany będzie projekt współpracy „Dolnośląskie Smaki” i jego celem będzie wzrost potencjału przedsiębiorstw z obszaru LGD, w oparciu o innowacyjność, zasoby lokalne i atrakcyjność turystyczną obszaru.</p>
<p>1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD</p>	<p>II. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie usług z zakresu opieki nad dziećmi 2. Wsparcie usług z zakresu opieki nad osobami starszymi 3. Rozwój dostępu do specjalistycznych usług medycznych i opiekuńczych 4. Wsparcie dla rozwoju usług przewozów pasażerskich wewnątrz obszaru 5. Wspieranie rozwoju innych priorytetowych usług i produkcji na terenie poszczególnych gmin 6. Rozpoznanie kierunków rozwoju usług na terenie poszczególnych gmin 7. Promocja oferty inwestycyjnej obszaru i działających na nim przedsiębiorców 8. Stworzenie systemowych 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działalności gospodarczej • Rozwijanie działalności gospodarczej <p>oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja (19.4) <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacje konkursowe 	<p>W ramach tego przedsięwzięcia wspierane będą głównie operacje z zakresu podejmowania i rozwijania działalności gospodarczych. Preferowane będą operacje realizowane/wspierające przedstawicieli wskazanych grup defaworyzowanych oraz rozwijające usługi wskazane podczas konsultacji społecznych jako priorytetowe.</p> <p>Ten cel i przedsięwzięcie odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie problemy i potrzeby związane z rozwojem przedsiębiorczości, szczególnie w zakresie usług wskazanych jako priorytetowe oraz przeciwdziałaniem wykluczeniu osób z grup defaworyzowanych.</p> <p>Grupy docelowe to przedstawiciele grup defaworyzowanych i ogół mieszkańców.</p> <p>Obszar interwencji to przeciwdziałanie wykluczeniu z lokalnego rynku pracy, rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie nowych usług i miejsc pracy na obszarze.</p>

		rozwiązań wspierania przedsiębiorców		
Cel ogólny 2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej				
2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	III. Rekreacja „Dobrej Widawy”	<ol style="list-style-type: none"> Wykorzystanie obiektów sportowo – rekreacyjnych na rzecz aktywizacji społecznej. Odnowienie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na potrzeby mieszkańców. 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozwój ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej <p>oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> Aktywizacja (19.4) <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekty grantowe 	<p>W ramach tego przedsięwzięcia realizowany będzie projekt grantowy skierowany do rozwoju lokalnej infrastruktury rekreacyjnej.</p> <p>Ten cel i przedsięwzięcie odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie problemy i potrzeby związane ze zróżnicowanym rozwojem infrastruktury rekreacyjnej oraz niskim poziomem aktywności ogółu społeczeństwa.</p> <p>Grupy docelowe to ogół mieszkańców.</p> <p>Obszar interwencji to rozwój lokalnej infrastruktury i aktywizacja społeczności lokalnej.</p>
2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”	<ol style="list-style-type: none"> Wspieranie projektów organizacji pozarządowych i samorządów na rzecz realizacji programów doradczych, edukacyjnych i aktywizacyjnych dla mieszkańców obszaru, szczególnie dla młodzieży oraz seniorów. Realizacja działań podnoszących poziom kwalifikacji i wiedzy z zakresu aktywizacji społecznej, prawa etc. dla liderów lokalny, przedstawicieli samorządów, instytucji pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych. 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie kapitału społecznego Aktywizacja (19.4) <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekty grantowe 	<p>W ramach tego przedsięwzięcia realizowany będzie projekt grantowy skierowany do organizacji pozarządowych i dotyczący realizacji przez nie działań na rzecz mieszkańców obszaru, w szczególności młodzieży i seniorów.</p> <p>Ten cel i przedsięwzięcie odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie problemy i potrzeby związane z niskim zaangażowaniem mieszkańców w życie społeczne obszaru (szczególnie młodzieży i seniorów) oraz niskimi kompetencjami organizacji pozarządowych.</p> <p>Grupy docelowe to przedstawiciele grup defaworyzowanych (młodzież, seniorzy) i ogół mieszkańców.</p> <p>Obszar interwencji to przeciwdziałanie wykluczeniu z życia społecznego, wzrost poziomu aktywności i integracji mieszkańców oraz wzrost kompetencji organizacji pozarządowych.</p>
2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez	V. Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych i	<ol style="list-style-type: none"> Zastosowanie nowoczesnych narzędzi multimedialnych w prezentacji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> Promocja obszaru objętego LSR 	<p>W ramach tego celu szczegółowego i przedsięwzięcia chcielibyśmy wspierać powstanie innowacyjnych dla obszaru narzędzi promocji lokalnych zasobów przyrodniczych oraz kulturowych. W związku z tym planujemy</p>

innowacyjną promocję jego walorów	kulturowych		<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja (19.4) Sposób realizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Projekty własne 	realizację 2 operacji własnych związanych z przygotowaniem aplikacji przybliżających walory regionu. Ten cel i przedsięwzięcie odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie problemy i potrzeby związane z niską znajomością przez mieszkańców walorów historyczno – kulturowych obszaru. Grupy docelowe ogół mieszkańców. Obszar interwencji to wzrost poziomu aktywności i integracji mieszkańców oraz poczucia tożsamości z obszarem.
2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie dla lokalnych zespołów artystycznych i ludowych oraz Kół Gospodyń Wiejskich 2. Kultywowanie lokalnego dziedzictwa, tradycji i obrzędów 3. Wsparcie działań podnoszących świadomość ekologiczną i kulturową mieszkańców 4. Identyfikacja i promocja kultury oraz dziedzictwa kulturalnego związanego z tradycją i sztuką ludową 	Wspierany zakres operacji (19.2): <ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie dziedzictwa lokalnego • Aktywizacja (19.4) • Współpraca (19.3) Sposób realizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Projekty grantowe 	W ramach tego przedsięwzięcia realizowane będą dwa projekty grantowe dotyczące wsparcia działalności lokalnych zespołów ludowych, artystycznych, KGW. Wsparcie będą ich działania dotyczące np. zakupu strojów, instrumentów, wyposażenia do kuchni oraz realizowane działania dla mieszkańców dotyczących kultywowania lokalnego dziedzictwa, obrzędów i tradycji (warsztaty, publikacje, etc.) Ten cel i przedsięwzięcie odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie problemy i potrzeby związane z niskim poziomem świadomości ekologicznej mieszkańców oraz niską znajomością przez mieszkańców walorów historyczno – kulturowych obszaru. Grupy docelowe ogół mieszkańców. Obszar interwencji to wzrost poziomu aktywności i integracji mieszkańców oraz poczucia tożsamości z obszarem. W ramach tego przedsięwzięcia realizowane będą 2 projekty współpracy. Pierwszy będzie to projekt międzynarodowy „Kultura bez granic”, a jego celem będzie identyfikacja i promocja kultury oraz dziedzictwa kulturalnego związanego z tradycją i sztuką ludową obszaru partnerskich LGD poprzez różnorodne działania integracyjne, artystyczne (spotkania, konferencje, konkursy) oraz stworzenie bazy danych (na wspólnej stronie internetowej) osób oraz organizacji zajmujących się twórczością artystyczną tradycyjną, współczesną i profesjonalną.

				Drugi projekt „EKO – LGD” również będzie miał charakter międzynarodowy, a jego celem będzie wzrost świadomości ekologicznej i kulturowej mieszkańców.
2.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	VII. Zabytki „Dobrej Widawy”	1. Oznakowanie, zabezpieczenie i udostępnienie dla turystów lokalnych zabytków i dziedzictwa przyrodniczego	Wspierany zakres operacji (19.2): <ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie dziedzictwa lokalnego • Aktywizacja (19.4) Sposób realizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Projekty grantowe 	W ramach tego przedsięwzięcia realizowany będzie projekt grantowy dotyczący wsparcia zachowania, zabezpieczenia, odnowienia, oznaczenia, etc. obiektów zabytkowych, w tym obiektów sakralnych oraz zabytków dziedzictwa przyrodniczego. Ten cel i przedsięwzięcie odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie problemy i potrzeby związane ze złym stanem zabytków oraz niską znajomością przez mieszkańców walorów historyczno – kulturowych obszaru. Grupy docelowe ogół mieszkańców i turyści. Obszar interwencji to poprawa stanu zabytków oraz wzrost poczucia tożsamości z obszarem.

Matryca logiczna - Powiązanie diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy	Cel główny	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Diagnoza: Spadająca liczba turystów korzystających z noclegów i liczba noclegów Analiza SWOT: – Niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych i innych szlaków oraz	Cel ogólny: 1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na	1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym	I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczyn-	Wskaźniki 1.1.1	Wskaźniki W1.1	Wskaźniki W1.0	– Atrakcyjność i konkurencja innych obszarów pod względem oferty turystycznej i kulturalnej – Zmiany w przepisach i wytycznych dotyczące

<p>słabo rozwinięty regionalny system szlaków turystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zbyt mała liczba dobrych materiałów o obszarze – przewodników, map, monografii historycznych, etc. – Słabo rozwinięta zróżnicowana baza noclegowa i gastronomiczna – Zaniedbana infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (np. kąpieliska) – Braki w infrastrukturze służącej rozwojowi turystyki kajakowej – Braki w infrastrukturze okołoturystycznej, np. parkingi, zaniedbane dworce kolejowe, Punkty Informacji Turystycznej – Brak zintegrowanej oferty występujących na obszarze produktów i usług lokalnych – Mało rozpoznawalna marka produktów i usług lokalnych 	<p>obszarze Dobrej Widawy</p>	<p>rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych</p>	<p>ku</p>				<p>wdrażania działań w ramach RLKS</p> <ul style="list-style-type: none"> – Biurokracja i skomplikowane przepisy utrudniające beneficjentom realizację pomysłów
<p>Diagnoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zróżnicowany poziom bezrobocia – Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym <p>Analiza SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Emigracja ludzi młodych i wykształconych – Słabo rozwinięta komunikacja publiczna, głównie wewnątrz obszaru – Niskie wynagrodzenia osób pracujących w strefach ekonomicznych – Brak na obszarze dużych 		<p>1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD</p>	<p>II. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”</p>	<p>Wskaźniki 1.2.1</p>	<p>Wskaźniki W1.2</p>		<ul style="list-style-type: none"> – Kryzys gospodarczy mający wpływ na dochody mieszkańców – Konkurencja ze strony dużych podmiotów gospodarczych, np. „markety” eliminują lokalne sklepiki – Duża grupa mieszkańców pracuje we Wrocławiu i tam robi zakupy i korzysta z usług – Obszary wiejskie postrzegane są jak mniej atrakcyjne do inwestowania, mniej

<p>inwestorów, którzy otwierając zakład oferowaliby dużą liczbę miejsc pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> – Słaba współpraca pomiędzy podmiotami gospodarczymi – Niewystarczające działania wspierające rozwój przedsiębiorczości na obszarze (nie ma działających instytucji otoczenia biznesu) 							<p>kreatywne, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zmiany w przepisach i wytycznych dotyczące wdrażania działań w ramach RLKS – Biurokracja i skomplikowane przepisy utrudniające beneficjentom realizację pomysłów
<p>Diagnoza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Proporcjonalnie mniejsza liczba organizacji niż na innych obszarach – Niewykorzystany potencjał seniorów – Małe zaangażowanie społeczne młodzieży – Niszczące zabytki <p>Analiza SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Małe zaangażowanie większości społeczeństwa, szczególnie młodzieży, w aktywność i życie społeczne na obszarze LGD – Niski poziom zaufania i integracji społecznej – Niskie kompetencje członków i osób działających w organizacjach pozarządowych – Część gmin wymaga dalszych nakładów w rozwój infrastruktury społecznej i sportowo – rekreacyjnej – Oferta zajęć kulturalnych i aktywizacyjnych często nie jest dostosowana do faktycznych oczekiwań i potrzeb konkretnych grup odbiorców (dzieci, młodzież, 	<p>Cel ogólny 2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej</p>	<p>2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej</p>	<p>III. Rekreacja „Dobrej Widawy”</p>	<p>Wskaźniki 2.1.1</p>	<p>Wskaźniki W2.1</p>	<p>Wskaźniki W2.0</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zagrożenie patologiami społecznymi i jej konsekwencjami – przemoc w rodzinie, rosnąca liczba przestępstw, etc. – Emigracja osób lepiej wykształconych i aktywnych w poszukiwaniu miejsc, które dadzą im lepsze perspektywy rozwoju – Konkurencja w pozyskiwaniu środków ze strony bardziej profesjonalizowanych organizacji z ośrodków miejskich – Pogarszający się system opieki zdrowotnej – Pogłębiający się niż demograficzny i starzenie się społeczeństwa – Rosnące koszty utrzymania infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i sportowej
		<p>2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych</p>	<p>IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”</p>	<p>Wskaźniki 2.2.1</p>	<p>Wskaźniki W2.2</p>		
		<p>2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów</p>	<p>V. Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych i kulturowych</p>	<p>Wskaźniki 2.3.1</p>	<p>Wskaźniki W2.3</p>		
		<p>2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do</p>	<p>VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość</p>	<p>Wskaźniki 2.4.1</p>	<p>Wskaźniki W2.4</p>		

seniorzy, etc.) – Problemy z dostępem osób starszych do kultury i usług społecznych będące wynikiem słabo rozwiniętej komunikacji publicznej – Łatwa dostępność młodzieży do narkotyków i innych używek – Znaczna grupa seniorów zagrożona „wykluczeniem cyfrowym” – Część zabytków w bardzo złym stanie – Słabe oznakowanie i informacja o istniejących zabytkach		atrakcyjnej oferty kulturalnej					– Zmiany w przepisach i wytycznych dotyczące wdrażania działań w ramach RLKS – Biurokracja i skomplikowane przepisy utrudniające beneficjentom realizację pomysłów
		2.5 Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	VII. Zabytki „Dobrej Widawy”	Wskaźniki 2.5.1	Wskaźniki W2.5		

2. Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR oraz przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Źródło finansowania	Zgodność z celami PROW-u
Cel ogólny 1.:Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy			
1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku	EFROW	Cele przekrojowe PROW-u: – ochrona środowiska; – przeciwdziałanie zmianom klimatu; – innowacyjność
1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD	II. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”	EFROW	Cele szczegółowe dla M-19 RLKS: 6A – ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy 6B - wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich
Cel ogólny 2.:Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej			
2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	III. Rekreacja „Dobrej Widawy”	EFROW	Cele przekrojowe PROW-u: – ochrona środowiska; – przeciwdziałanie zmianom klimatu;
2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”	EFROW	

2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów	V. Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych i kulturowych	EFROW	– innowacyjność
2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość	EFROW	Cele szczegółowe dla M-19 RLKS: 6B - wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich
2.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	VII. Zabytki „Dobrej Widawy”	EFROW	Cele przekrojowe PROW-u: – ochrona środowiska; – przeciwdziałanie zmianom klimatu; – innowacyjność

Wszystkie cele w ramach LSR zostały tak zaplanowane aby były zgodne z celami przekrojowymi PROW. Szczególnie wysoka zgodność występuje w przypadku celu 2.3. *Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów* (cel przekrojowy innowacyjność oraz ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu) oraz w przypadku celów 1.1. *Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych* oraz 2.4. *Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych* (cele przekrojowe ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu).

Zgodność z celami przekrojowymi wzmocniona jest również przez zastosowanie kryteriów wyboru „innowacyjność operacji” oraz „zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu”.

3. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS, a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

1.0	CEL OGÓLNY 1	Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy
2.0	CEL OGÓLNY 2	Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej
1.1	CELE SZCZEGÓLOWE	Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych
1.2		Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD
2.1.		Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej
2.2.		Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych
2.3.		Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów
2.4.		Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej
2.5.		Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych

Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		Jednostka miary	stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.0	Procent mieszkańców obszaru objętych pomocą społeczną	%	6,6	5,6	Dane statystyczne GUS
	Liczba udzielonych na obszarze noclegów	szt.	22632	26 000	Dane statystyczne GUS
W2.0	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (dostępne dane za 2013 rok)	szt.	24,35	27	Dane statystyczne GUS
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		Jednostka miary	stan początkowy 2015 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.1	Liczba utworzonych miejsc pracy w sektorze usług turystycznych	EPC	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Liczba osób korzystających z rozwiniętej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, w tym szlaków turystycznych	Osoba	0	5000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD (zebrane przy pomocy obserwacji i badań ankietowych)
	Liczba odbiorców przeprowadzonych działań promocyjnych	Osoba	0	102 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących grup docelowych: turyści	szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
W1.2	Liczba utworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla przedstawicieli grup defaworyzowanych	EPC	0	79	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
W2.1	Liczba osób korzystających z rozwiniętej niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	Osoba	0	500	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD (zebrane przy pomocy obserwacji i badań ankietowych)
W2.2	Liczba młodzieży, która wzięła udział w działaniach aktywizacyjnych	Osoba	0	300	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Liczba seniorów, która wzięła udział w działaniach aktywizacyjnych	Osoba	0	200	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
2.3	Liczba osób korzystających z aplikacji prezentującej walory przyrodnicze i kulturowe obszaru	Osoba	0	1000	Dane LGD
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	szt.	0	2	Dane LGD
2.4	Liczba osób biorących udział w działaniach z zakresu kultywowania lokalnych tradycji, obrzędów i dziedzictwa	Osoba	0	400	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane

	grup docelowych: mieszkańcy							LGD z monitoringu
	Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących grup docelowych: lokalne zespoły artystyczne, rękodzielniczy, etc.			szt.	0	1		Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
2.5	Liczba osób, które odwiedziły wsparte obiekty zabytkowe			Osoba	0	2000		Sprawozdania beneficjentów, dane LGD (zebrane przy pomocy obserwacji i badań ankietowych)
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					Źródło danych /sposób pomiaru
			Nazwa	Jednostka miary	Wartość			
					początkowa 2015 rok	końcowa 2023 rok		
1.1.1	Przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane	Konkurs (400 000 zł)	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w sektorze turystyki	szt.	0	4	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu	
	Przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane	Konkurs (500 000 zł)	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa w sektorze turystyki	szt.	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu	
	Turyści, mieszkańcy	Konkurs (4 987 599 zł)	Liczba rozwiniętej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, w tym szlaków turystycznych	szt.	0	25	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu	
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (41 160 zł)	Liczba zrealizowanych filmów promujących historyczno-kulturowe oraz przyrodniczo-rekreacyjne walory obszaru Dobrej Widawy, z uwzględnieniem zagospodarowania turystycznego obszaru.	komplet	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu	

		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej obszaru	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej obszaru	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba wydanych materiałów promocyjnych	kpl.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba przygotowanej dokumentacji dotyczącej szlaków	szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba zrealizowanych wizyt studyjnych Szlakiem Lokalnych Produktów	szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba wypromowanej „Dobrej Marki”	kpl.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba aplikacji 3D z zastosowaniem nowoczesnych narzędzi	Szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba publikacji dobrych praktyk oraz przebudowy strony internetowej	Kpl.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba infrastruktury dla małych turystów	Kpl.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba wyposażonych miejsc odpoczynku dla turystów i mieszkańców obszaru Dobrej Widawy	Kpl.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści,	Operacja	Liczba stworzonych miejsc	Kpl.	0	1	Sprawozdania

	mieszkańcy	własna (50 000 zł)	spotkań dla turystów i mieszkańców obszaru Dobrej Widawy.				beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba miejsc do piłki plażowej	Kpl.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba stworzonych łąk kwiatnych	Szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba stref warsztatowych Rękoczyny Dobrej Widawy	Szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba stref warsztatowych Smaki Dobrej Widawy	Szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba stref fitness	Szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba społecznych wypożyczalni rowerów	Szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba miejsc przechowywania sprzętu sportowo-rekreacyjnego	Szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Operacja własna (50 000 zł)	Liczba miejsc ukierunkowanych na stymulację motoryczną i sensoryczną	Kpl.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Turyści, mieszkańcy	Projekt współpracy (100 000 zł)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu

1.2.1	II. Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”	Przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane	Konkurs (5 400 000 zł)	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	54	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane	Konkurs (3 521 241 zł)	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	14	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
2.1.1	III. Rekreacja „Dobrej Widawy”	Mieszkańcy	Projekt grantowy (289 616 zł)	Liczba rozwiniętej niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	szt.	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD (zebrane przy pomocy obserwacji i badań ankietowych)
2.2.1	IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”	Mieszkańcy, młodzież, seniorzy	Projekt grantowy (169 925,10 zł)	Liczba działań aktywizacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe dla młodzieży i seniorów	szt.	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
2.3.1	V. Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych i kulturowych	Mieszkańcy, turyści	Operacja własna (77 180 zł)	Liczba działań związanych z multimedialnymi narzędziami prezentacji walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
2.4.1	VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość	Mieszkańcy	Projekt grantowy (413 278,9zł)	Liczba wspartych działań z zakresu kultywowania lokalnych tradycji, obrzędów i dziedzictwa	szt.	0	20	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy	Projekt współpracy (180 000 zł)	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym współpracy międzynarodowej	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
2.5.1	VII. Zabytki „Dobrej Widawy”	Turyści, mieszkańcy	Projekt grantowy (300 000 zł)	Liczba wspartych obiektów zabytkowych	szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD (zebrane przy pomocy obserwacji i badań ankietowych)

SUMA	17 330 000,00	
-------------	----------------------	--

Ważnym elementem procesu wdrażania LSR będzie nie tylko realizacja działań związanych z celami i przedsięwzięciami o charakterze „merytorycznym”, ale również efektywne działania LGD w zakresie organizacji procesu wdrażania (animacja i działania w ramach kosztów bieżących). Dlatego postanowiliśmy utworzyć osobny system monitorowania wskaźników dla działań związanych z kosztami bieżącymi i aktywizacją.

Zadania te mają charakter przekrojowy, tzn. będą miały wpływ na osiągnięcie zaplanowanych dla wszystkich celów i przedsięwzięć wskaźników produktu i rezultatu.

Koszty bieżące i aktywizacja								
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych			Jednostka miary	stan początkowy 2015 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W2.6	Liczba podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD		podmiot	0	150	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu		
	Liczba osób uczestnicząca w spotkaniach informacyjno - konsultacyjnych		osoby	0	225	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD (zebrane przy pomocy obserwacji i badań ankietowych)		
	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD		osoby	0	170	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu		
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)	Wskaźniki produktu					
			Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
początkowa 2015 rok	końcowa 2023 rok							
2.6.1	Koszty bieżące i animacja	Pracownicy LGD	Koszty bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	osobodni	0	123	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Organy LGD	Koszty bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodni	0	41	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu	

	Potencjalni beneficjenci	Koszty bieżące	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	0	720	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
	Mieszkańcy	Animacja	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszk.	szt.	0	26	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
SUMA		2 650 000,00					

Rozdział VI LSR: Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno – instytucjonalnych wraz ze związną informacją wskazującą sposób powstawiania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia.

Aby zagwarantować prawidłowość wyboru operacji, LGD przygotowała do wszystkich operacji (Projekty Grantowe, Konkursy, Operacje Własne): procedury oceny zgodności operacji z LSR; procedury wyboru operacji przez LGD; procedury rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR; kryteriów wyboru operacji; procedury protestu; procedury przyznawania pomocy; procedury przeprowadzania monitoringu i kontroli; procedury rozliczenia.

Wszystkie w/w procedury, wypracowane i przyjęte przez LGD, zamieszczone będą na stronie internetowej: www.dobrawidawa.pl.

Zgodnie z zapisami przyjętymi w „Statucie Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa” oraz w „Regulaminie Pracy Rady” zagwarantowano zapewnienie parytetu w poszczególnych głosowaniach Rady, zgodnie z którym podczas głosowań dotyczących wyboru operacji, co najmniej 50 % głosów pochodzi od członków, którzy nie są przedstawicielami sektora publicznego, przy jednoczesnym założeniu, że *„Rada składa się z przedstawicieli: władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców, przy czym na poziomie podejmowania decyzji ani władze publiczne – określone zgodnie z przepisami krajowymi – ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49 % praw głosu (parytet równowagi sektorów).”*

LGD opracowała również procedury dotyczące organizacji naborów wniosków, w których szczegółowo określiła: czas trwania naboru; tryb ogłaszania; terminy rozpoczęcia naboru; miejsce składania wniosku. Przed każdym naborem wniosków na poszczególne operacje wszystkie procedury dotyczące organizacji naboru zamieszczane będą na stronie internetowej: www.dobrawidawa.pl.

W przypadku, gdy kilka operacji otrzymało jednakową liczbę punktów, ale limit dostępnych środków nie pozwala na dofinansowanie wszystkich, Rada postępuje zgodnie z procedurami zawartymi w „Regulaminie Pracy Rady” i zarządza dodatkowe głosowanie nad tymi wnioskami, aby, zgodnie z kryteriami jakościowymi, wyłonić najlepsze wnioski.

LGD określiła również zasady dotyczące określania kwoty wsparcia dla danej operacji:

P G: Rekreacja „Dobrej Widawy” – kwota wsparcia: od 5 000 zł do 30 000 zł;

P G: Aktywna społeczność „Dobrej Widawy” – kwota wsparcia: od 5 000 zł do 30 000 zł;

P G: „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość – kwota wsparcia: od 5 000 zł do 30 000 zł;

P G: Zabytki „Dobrej Widawy” – kwota wsparcia: od 5 000 zł do 50 000 zł;

Konkurs: Podjęcie działalności gospodarczej (premia) – kwota wsparcia: 100 000 zł.

W ramach wdrażania LSR premia na podjęcie działalności gospodarczej przyznawana będzie w jednakowej wysokości 100 000 zł. Wielkość ta wyliczona została na podstawie danych historycznych z okresu wdrażania 2007 – 2013 i średniej wielkości dofinansowania zrealizowanych 5 operacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej w ramach „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, które wynosiło 120 299,70 zł.

Wsparcie w ramach projektów grantowych wyliczone zostało z uwzględnieniem faktu, że w latach 2007 – 2013 na małe projekty średnie kwoty wsparcia były następujące: **na 25 projektów**

realizowanych przez NGO średnia wyniosła 20 671,24 zł a na małe projekty z zakresu rozwoju infrastruktury na 51 projektów średnia wyniosła 23 310,90 zł.

2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.

Zgodnie z zapisami zawartymi w „Statucie Stowarzyszenia LGD Dobra Widawa” w § 24, pkt 6, lit. p.: „Do kompetencji Zarządu należy zatwierdzenie aktualizacji oraz zmian LSR. Uchwalanie i zmiana kryteriów wyboru operacji.”.

Lokalne kryteria wyboru spełniają następujące wymagania:

- a) Obiektywne
- b) Niedyskryminujące
- c) Przejrzyste
- d) Mierzalne
- e) Posiadające dodatkowe opisy i definicje
- f) Określają zasady punktowania, w tym maksymalne i minimalne wartości

Nr	Nazwa kryterium	Przedsięwzięcie w ramach, którego stosuje się kryterium						
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
1.	Innowacyjność							
2.	Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu							
3.	Powiązanie z innymi projektami							
4.	Obszar realizacji							
5.	Wykorzystanie lokalnych zasobów							
6.	Promocja LGD							
7.	Powiązanie z ofertą turystyczną obszaru							
8.	Aktywizacja mieszkańców							
9.	Aktywizacja przedstawicieli grup defaworyzowanych							
10.	Tworzenie nowych miejsc pracy							
11.	Zaspokajanie potrzeb grup defaworyzowanych na rynku pracy							
12.	Rozwijany zakres usług							
13.	Wielkość wkładu własnego							
14.	Doradztwo w siedzibie LGD* (kryterium nie dotyczy operacji realizowanych przez LGD)							
15.	Kompletność i spójność wniosku							
16.	Okres prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze wiejskim objętym LSR przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą lub jego oddział							
17.	Aplikowanie o wsparcie na rzecz zadań, których adresatem jest podmiot, nie będący dotychczas odbiorcą wsparcia przyznanego w ramach projektu grantowego w ramach PROW 2014-2020							

Kryteria wyboru, określone zostały dla wszystkich operacji wskazanych w LSR w oparciu o przeprowadzone konsultacje społeczne. Kryteria są również powiązane z diagnozą obszaru, analizą SWOT oraz celami i przypisanymi do nich wskaźnikami (powiązanie to zostało szczegółowo przedstawione w załączniku do wniosku na wybór LGD do realizacji LSR).

3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji oraz zasad jej oceny.

Według Podręcznika Oslo Manual (międzynarodowego podręcznika metodologicznego badań statystycznych innowacji zalecanego w krajach OECD i UE) **innowacja** jest to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym (Oslo Manual 2005, OECD/Eurostat).

W LSR przyjęliśmy definicję opartą o to podejście, która dla realizacji celów określonych w naszym LSR brzmi: Innowacja to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, zastosowanie nowej technologii lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych na obszarze LGD „Dobra Widawa”. W ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji za operację innowacyjną w skali całego obszaru wnioskodawca dostanie 2 pkt. za innowacyjność w skali gminy 1 pkt., a za brak innowacyjności operacji 0 pkt.

Wnioskodawca składając wniosek do LGD, powinien dołączyć załącznik pn. „Innowacyjność projektu” (dokument własny LGD, do pobrania na stronie internetowej LGD). Załącznik ten jest jednakowy dla wszystkich typów operacji składanych do LGD przez wnioskodawców. Brak załącznika skutkuje przyznaniem 0 pkt. za kryterium „Innowacyjność operacji”.

4. Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnych.

W ramach wdrażania LSR planujemy realizację 4 projektów grantowych oraz 22 operacji własnych:

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Opis operacji własnych	Opis projektów grantowych
Cel ogólny1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy			
1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	I. „Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku	Planujemy zrealizować 20 operacji własnych 1. operacja dotyczy materiałów promocyjnych o obszarze (50 tys.) 2. operacja dotyczy zrealizowania filmów promujących historyczno-kulturowe oraz przyrodniczo-rekreacyjne walory obszaru Dobrej Widawy, z uwzględnieniem zagospodarowania turystycznego obszaru. (41 160) 3. operacja dotyczy umieszczenia na obszarze Partnerstwa Dobra Widawa punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej obszaru (50 tys.) 4.operacja dotyczy umieszczenia na	

		<p>obszarze Partnerstwa Dobra Widawa punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej obszaru (50 tys.)</p> <p>5. operacja dotyczyć będzie opracowania koncepcji rozwoju i promocji szlaków turystycznych na obszarze (50 tys.)</p> <p>6. operacja dotyczyć będzie uświadomienie i wykorzystanie „dobrych praktyk” z LGD, gdzie istnieje dobrze rozwinięta marka produktu lokalnego. (50 tys.)</p> <p>7. operacja będzie miała na celu promocję produktów lokalnych z terenu Dobrej Widawy (50 tys.)</p> <p>8. operacja będzie zastosowaniem nowoczesnych narzędzi zabytków i innych obiektów historycznych w aplikacji 3D (50 tys.)</p> <p>9. operacja dotyczyć będzie promocji rozwoju obszarów wiejskich i miejsko-wiejskich na obszarze Dobrej Widawy poprzez publikacje dobrych praktyk oraz przebudowę strony internetowej (50 tys.)</p> <p>10. Operacja ma na celu wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ciekawej oferty dla małych turystów. (50 tys.)</p> <p>11. operacja poprawi atrakcyjność turystyczną obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ogólnodostępnego miejsca odpoczynku dla turystów i mieszkańców obszaru Dobrej Widawy. (50 tys.)</p> <p>12. Operacja Rekreacja Dobrej Widawy - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie miejsca spotkań dla turystów i mieszkańców obszaru Dobrej Widawy. (50 tys.)</p> <p>13. Operacja poprzez stworzenie boiska do piłki plażowej zwiększy atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy. (50 tys.)</p> <p>14. Operacja Owady Dobrej Widawy – Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie łąki kwietnej.</p>	
--	--	---	--

		<p>15. Operacja– Rękoczyn Dobrej Widawy - Wzrost atrakcyjności turystycznej i edukacyjnej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ogólnodostępnej strefy warsztatowej dla turystów i mieszkańców. (50 tys.)</p> <p>16. Operacja Smaki Dobrej Widawy - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ogólnodostępnej strefy warsztatowej dla turystów i mieszkańców. (50 tys.)</p> <p>17. Operacja - Dobra energia z Dobrą Widawą- Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie ogólnodostępnej strefy fitness dla turystów i mieszkańców. (50 tys.)</p> <p>18. Operacja - BIKEowa Dobra Widawa - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie społecznej wypożyczalni rowerów. (50 tys.)</p> <p>19. Operacja - Bezpiecznie na trasie - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez stworzenie miejsca przechowywania sprzętu sportowo-rekreacyjnego dla turystów i mieszkańców. (50 tys.)</p> <p>20. Operacja Własna Dobra Widawa – Dobra Zabawa - Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru Dobrej Widawy poprzez postawienie piramidy liniowej. (50 tys.)</p>	
Cel ogólny 2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej			
2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	III. Rekreacja „Dobrej Widawy”		W ramach tego przedsięwzięcia realizowany będzie projekt grantowy Rekreacja „Dobrej Widawy” skierowany do rozwoju lokalnej infrastruktury rekreacyjnej (place zabaw, zewnętrzne siłownie, etc.) – (wartość 289 616 tys.)
2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	IV. Aktywna społeczność „Dobrej Widawy”		W ramach tego przedsięwzięcia realizowany będzie projekt grantowy Aktywna społeczność „Dobrej Widawy” skierowany do organizacji pozarządowych i dotyczące realizacji przez nie działań na rzecz mieszkańców obszaru, w szczególności

			młodzieży i seniorów - (wartość 169 925,10 tys.)
2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów	V. Innowacyjna promocja walorów przyrodniczych i kulturowych	Chcemy wspierać powstanie innowacyjnych dla obszaru narzędzi promocji lokalnych zasobów przyrodniczych oraz kulturowych W związku z tym planujemy realizację 2 operacji własnych: 1. aplikacja przybliżająca walory przyrodnicze obszaru (38 590 tys.) 2. aplikacja przybliżająca walory kulturowe i historyczne obszaru (38 590tys.)	
2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	VI. „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość		W ramach tego przedsięwzięcia realizowany będą projekty grantowe „Dobra Widawa” nasze dziedzictwo i tożsamość dotyczący wsparcia działalności lokalnych zespołów ludowych, artystycznych, KGW - (wartość 413 278,9 zł)
2.5 Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	VII. Zabytki „Dobrej Widawy”		W ramach tego przedsięwzięcia realizowany będzie projekt grantowy Zabytki „Dobrej Widawy” dotyczący wsparcia zachowania, zabezpieczenia, odnowienia, oznaczenia, etc. obiektów zabytkowych, w tym obiektów sakralnych oraz zabytków dziedzictwa przyrodniczego (wartość 300 tys.)

5. Wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczynanie działalności gospodarczej

W ramach operacji dotyczących podejmowania działalności gospodarczej pomoc przyznawana będzie w formie płatności ryczałtowej, która nie powinna być wyższa niż 100 000,00 zł.

W ramach wdrażania LSR premia na podejmowanie działalności gospodarczej przyznawana będzie w jednakowej wysokości 100 000 zł. Wielkość ta wyliczona została na podstawie danych historycznych z **okresu wdrażania 2007 – 2013 i średniej wielkości dofinansowania zrealizowanych 5 operacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej w ramach „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, które wynosiło: 120 299,70 zł.**

6. Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR

Wskazany w LSR priorytetem jest wspieranie rozwoju lokalnej oferty turystycznej – w tym infrastruktury, nowych miejsc pracy, etc. Dlatego w przypadku operacji, które realizowane będą w ramach

Przedsięwzięcia I: „Dobra Widawa” – *miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku* wnioskodawcy będą mogli realizować operacje o maksymalnej intensywności pomocy. Czyli w przypadku:

- ✓ Podmiotów wykonujących działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej – 70% kosztów kwalifikowalnych;
- ✓ Pozostałych podmiotów – 100% kosztów kwalifikowalnych;
- ✓ Jednostek sektora finansów publicznych do 63,63% kosztów kwalifikowalnych.

W ramach Przedsięwzięcia II: *Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”* preferowane będą te operacje, które wpisują się w zakres wsparcia wskazany podczas konsultacji społecznych jako priorytetowy:

- ✓ Podmioty wykonujące działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej – 70% kosztów kwalifikowalnych pod warunkiem, że główny zakres ich działalności (który będą chcieli rozwijać dzięki otrzymaniu dofinansowania) będzie przynależał do następującego PKD wg klasyfikacji z 2007 roku:

Sekcja PKD	Symbol	Nazwa
H	49.39.Z	Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany
H	52.21.Z	Działalność usługowa wspomagająca transport lądowy
Q	86.21.Z	Praktyka lekarska ogólna
Q	86.22.Z	Praktyka lekarska specjalistyczna
Q	86.23.Z	Praktyka lekarska dentystyczna
Q	86.90.A	Działalność fizjoterapeutyczna
Q	87.10.Z	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem zapewniająca opiekę pielęgniarstwa
Q	87.30.Z	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
Q	87.90.Z	Pozostała pomoc społeczna z zakwaterowaniem
Q	88.10.Z	Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
Q	88.91.Z	Opieka dzienna nad dziećmi

- ✓ Podmioty wykonujące działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w ramach pozostałych PKD – 65% kosztów kwalifikowalnych;

- ✓ W przypadku operacji z zakresu rozwijania działalności gospodarczej gdy beneficjent będzie się starać o środki od 50 000,00 zł do 300 000,00 zł i będzie zobowiązany do utworzenia przynajmniej jednego nowego miejsca pracy.

- ✓ W ramach Przedsięwzięć III, IV, VI i VII realizowane będą projekty grantowe. W ich ramach będzie można pozyskać 100% kosztów kwalifikowalnych. Maksymalna kwota jaką będzie można pozyskać na grant wynosić będzie **30 000,00 zł**. Jedynie w przypadku Przedsięwzięcia VII będzie to kwota **50 000,00 zł**. W ramach pozostałych konkursów, poza premią na podejmowanie działalności gospodarczej gdzie ustalona jest wielkość wsparcia, beneficjenci będą mogli starać się o maksymalną możliwą kwotę wsparcia.

Wszystkie zaplanowane operacje w ramach operacji własnych realizowane będą z intensywnością pomocy 98% kosztów kwalifikowalnych.

Rozdział VII Plan działania

Proces wdrażania LSR przewidziany jest na dwa okresy. Pierwszy to okres od połowy 2016 do końca 2018, a drugi okres to lata 2019 – 2023. Podział ten wynika z konieczności realizacji śródkresowej ewaluacji wdrażania LSR na koniec 2018 roku.

Cele szczegółowe i przedsięwzięcia, których realizacja rozpocznie się w I okresie zaplanowane są tak aby możliwe było osiągnięcie co najmniej 40% poziomu każdego ze wskaźników produktu, który został przewidziany do realizacji w LSR w latach 2016 – 2018 oraz do wykorzystania co najmniej 60% środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w

ramach LSR w latach 2016-2018, oraz dodatkowo wykorzysta co najmniej 20% środków finansowych przeznaczonych na utworzenie/utrzymanie miejsc pracy w ramach LSR.

Do 31 grudnia 2021 roku LGD osiągnie co najmniej 75% poziomu każdego ze wskaźników produktu, który został przewidziany do realizacji w LSR w latach 2016-2021, oraz wykorzysta co najmniej 70% środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR w latach 2016-2021, a dodatkowo wykorzysta co najmniej 50% środków finansowych przeznaczonych na utworzenie/utrzymanie miejsc pracy w ramach LSR.

Natomiast cele i przedsięwzięcia, których realizacja rozpocznie się po 2018 roku w całości osiągnięte powinny być do końca 2023 roku.

W związku z tym kluczowe efekty działania osiągnięte powinny być do końca 2023 roku.

Szczegółowy plan działania stanowi załącznik nr 3 do LSR „Plan działania”

Monitorowanie stopnia realizacji poszczególnych wskaźników prowadzone będzie zgodnie z procedurą monitoringu i ewaluacji (Rozdział XI i załącznik nr 2 do LSR).

Rozdział VIII Budżet LSR

1. Ogólna charakterystyka budżetu

Całość budżetu na wdrażanie LSR finansowana będzie z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

W związku z tym podział środków budżetowych wygląda następująco:

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)
	PROW
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	17 050 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	280 000,00
Koszty bieżące i aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. d i e rozporządzenia nr 1303/2013)	2 650 000,000
Razem:	19 980 000,00

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014 – 2020 ze względu na przynależność beneficjentów:

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowym środków publicznych	Razem
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	7 508 340 zł	4 291 660 zł		11 800 000 zł
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	3 340 575 zł		1 909 425 zł	5 250 000 zł

Razem	10 848 915 zł	4 291 660 zł	1 909 425 zł	17 050 000 zł
--------------	---------------	--------------	--------------	---------------

Sposób ustalania intensywności pomocy oraz zaangażowania środków innych niż środki programu został szczegółowo opisany w rozdziale VI pkt. 5 i 6.

2. Krótki opis powiązania budżetu z celami LSR

W związku z realizacją konkursów tematycznych bardzo istotną kwestią jest powiązanie realizacji poszczególnych celów i przedsięwzięć z budżetem. Powiązanie to dla poszczególnych przedsięwzięć (a co za tym idzie odpowiednich celów ogólnych i szczegółowych) ukazuje poniższa tabela.

Największe środki finansowe przeznaczone są na działania, które wskazane zostały jako priorytetowe czyli rozwój oferty turystycznej oraz na rozwijanie i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości.

W ramach Planu Działania określającego harmonogram wydatkowania środków i osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych realizację pierwszych działań w ramach tych dwóch celów zaplanowaliśmy już w pierwszym okresie wdrażania LSR – czyli w latach 2016 – 2018.

Powiązanie budżetu z celami LSR

Przedsięwzięcie	ZAKRES OPERACJI									
	Kapitał społeczny	Podjęcie działalności gospodarczej	Rozwijanie działalności gospodarczej	Podnoszenie kompetencji	Współpraca podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą na obszarze	Zachowanie dziedzictwa lokalnego	Ogólnodostępna infrastruktura sportowa, rekreacyjna lub kulturalna	Promowanie obszaru objętego LSR	Współpraca	Suma
I.		400 000,00	500 000,00				4 987 599,00	991 160,00	100000,00	6 978 759,00
II.		5 400 000,00	3 521 241,00							8 921 241,00
III.							289 616,00			289 616,00
IV.	169 925,10									169 925,10
V.								77 180,00		77 180,00
VI.						166 407,00 246 871,90			180000,00	593 278,9
VII.						300 000,00				300 000,00
Suma	169 925,10	5 800 000,00	4 021 241,00			713 278,9	5 277 215,00	1 068 340,00	280 000,00	17 330 000,00

Rozdział IX Plan komunikacji

Głównymi przesłankami leżącymi u podstawy opracowania planu komunikacji była konieczność poinformowania społeczności lokalnej o procesie wdrażania LSR, w tym szczególnie wskazanych w dokumencie przedstawicieli grup defaworyzowanych.

Cele planu komunikacji:

1. Wzrost wiedzy mieszkańców obszaru LGD o procesie wdrażania strategii.
2. Bieżące informowanie mieszkańców o stanie wdrażania strategii.
3. Dotarcie do przedstawicieli grup defaworyzowanych i aktywne zaangażowanie ich w proces wdrażania i aktualizacji LSR.
4. Tworzenie pozytywnego wizerunku LGD.

Wnioski płynące z działań komunikacyjnych stanowić mogą jedną z przesłanek do uruchomienia procedury aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Na bieżąco prowadzony będzie monitoring realizacji planu komunikacji gdzie będzie analizowana efektywność wskaźników oraz efektów działań komunikacyjnych, będą one korygowane na bieżąco.

Szczegółowa charakterystyka planu komunikacji obejmująca jego cele, wskaźniki działań komunikacyjnych oraz grupy docelowe zawarte są w załączniku nr 5 do LSR „Plan Komunikacji”. Budżet przewidziany na „Plan komunikacji” – to 60 tys. zł.

Rozdział X Zintegrowanie

1.Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami

Cele i przedsięwzięcia Lokalnej Strategii Rozwoju są komplementarne z gminnymi dokumentami strategicznymi – strategiami rozwoju gmin oraz gminnymi strategiami rozwiązywania problemów społecznych.

Zapisy tych dokumentów wykorzystane zostały do prac nad diagnozą obszaru, analizą SWOT. Na etapie planowania strategicznego w ramach LSR monitorowana była ich zgodność i komplementarność z proponowanymi do realizacji celami i przedsięwzięciami w ramach LSR. Realizacja celów LSR oraz komplementarnych zapisów lokalnych dokumentów strategicznych przyczynią się do wzmocnienia rozwoju regionu i rozwiązywania problemów społecznych.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r. została uchwalona w 2013 r. i jest zaktualizowaną i gruntownie przebudowaną wersją strategii z 2005 r.

Wizja regionu określona w nowej strategii to: „Blisko siebie – Blisko Europy”.

Cel nadrzędny: „Nowoczesna gospodarka w atrakcyjnym środowisku”.

Cel nadrzędny zostanie zrealizowany poprzez realizację 8 celów szczegółowych:

1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy.
2. Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej.
3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.
4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów, oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa.
5. Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno – informacyjnych.
6. Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników.
7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia.
8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Obszar aktywności LGD w całości znajduje się w określonym w strategii „Wrocławskim Obszarze Metropolitalnym (WrOM)” – w obszarze tym szczególnie silne związki Wrocławia z otoczeniem podkreślone są dziennymi migracjami wahadłowymi mieszkańców tego subregionu. Obszar nacechowany jest silnie rozwiniętym procesem suburbanizacji mieszkaniowej, a także suburbanizacji ekonomicznej. Odra i jej dopływy (w tym Dobra i Widawa) stanowią ważne korytarze ekologiczne, chronione także w ramach sieci NATURA 2000, co determinuje prowadzenie określonych działań inwestycyjnych w dolinach rzecznych.

Dodatkowo znaczna część obszaru LGD znajduje się w obszarze „**Autostrada Nowej Gospodarki**” o docelowo najwyższej w regionie dostępności transportowej. Osadzony na istniejących i projektowanych ciągach autostrad i dróg szybkiego ruchu oraz integrujący transport kolejowy i wodny. Jest terenem o najwyższej atrakcyjności lokalizacji produkcji na Dolnym Śląsku.

Badaniu poddano ich zgodność z celami niniejszej Strategii. Powiązania będące jego wynikiem zawarto w poniżej tabeli. Jak widać, mamy tu do czynienia z bardzo wysokim stopniem zgodności.

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju	powiązane są z	...celami szczegółowymi Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku
Cel ogólny 1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy		
1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	→	Cel 2. Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej. Cel 3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.
1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD	→	Cel 1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy Cel 6. Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników Cel 7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia Cel 8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne
Cel ogólny 2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej		
2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	→	Cel 1. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy Cel 7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia Cel 8. Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne
2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	→	
2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów	→	Cel 2. Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej. Cel 7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia
2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	→	
2.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	→	

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Kraju do 2020r.

Cele zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju powinny wpisywać się w nadrzędny dla Polski wieloletni dokument strategiczny rozwoju społeczno-gospodarczego, tj. **Strategię Rozwoju Kraju 2020** (SRK), stanowiący odniesienie dla innych strategii i programów rządowych, jak i innych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym i lokalnym. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić, uwzględniając przy tym najważniejsze trendy rozwoju gospodarki światowej oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w Strategii Europa 2020. SRK zakłada, że *Polska w roku 2020 to aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo*. Wizja ta ma zostać osiągnięta poprzez działania realizowane w 3 obszarach strategicznych: I sprawne i efektywne państwo, II konkurencyjna gospodarka, III spójność społeczna i terytorialna.

Badaniu poddano zgodność celów w ramach poszczególnych obszarów z celami niniejszej Strategii. Powiązania będące jego wynikiem zawarto w poniżej tabeli. Jak widać, mamy tu również do czynienia z bardzo wysokim stopniem zgodności.

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju	powiązane są z	...celami Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku
Cel ogólny 1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy		
1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	→	II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich
1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD	→	II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej
Cel ogólny 2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej		
2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	→	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych
2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	→	I.3.2. Rozwój kapitału społecznego II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich
2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów	→	II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu
2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	→	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych
2.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	→	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych

Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego

Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020, w której sprecyzowano cele oraz kierunki rozwoju regionu.

W odróżnieniu od poprzedniej perspektywy, wsparcie w ramach RPO WD będzie udzielane z dwóch funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Z punktu widzenia LGD jest to bardzo ważny dokument ponieważ w ramach programu planuje się wsparcie Lokalnych Grup Działania jako potencjalnych beneficjentów. Interwencja RPO będzie stanowiła uzupełnienie wsparcia EFRROW i EFMR na terytorium danej LGD i będzie realizowana w oparciu o Lokalną Strategię Rozwoju.

Badaniu poddano zgodność celów w ramach poszczególnych osi priorytetowych i ich działań z celami niniejszej Strategii. Powiązania będące jego wynikiem zawarto w poniżej tabeli. Jak widać, mamy tu również do czynienia z bardzo wysokim stopniem zgodności założeń strategicznych.

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju	powiązane są z	...priorytetami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014 - 2020
Cel ogólny 1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy		
1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	→	Działanie 1.3 Rozwój przedsiębiorczości Działanie 2.1 E-usługi publiczne Działanie 4.3 Dziedzictwo kulturowe Działanie 4.4 Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych Działanie 9.1 Aktywna integracja
1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD	→	Działanie 1.3 Rozwój przedsiębiorczości Działanie 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy Działanie 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy Działanie 8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego Działanie 8.6 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMŚP
Cel ogólny 2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej		
2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	→	Działanie 4.3 Dziedzictwo kulturowe
2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	→	Działanie 9.1 Aktywna integracja
2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów	→	Działanie 2.1 E-usługi publiczne Działanie 4.3 Dziedzictwo kulturowe Działanie 4.4 Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych
2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	→	Działanie 9.1 Aktywna integracja
2.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej	→	

przez poprawę stanu obiektów zabytkowych		
--	--	--

Powiązanie ze Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF)

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to nowy instrument finansowania, który Komisja Europejska zaplanowała na lata 2014-2020. Celem ZIT jest m.in.: realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy obszarów metropolitalnych oraz sprzyjanie ich rozwojowi współpracy i integracji, przede wszystkim tam, gdzie skala problemów związanych z brakiem współpracy i komplementarności działań różnych jednostek administracyjnych jest największa. ZIT-y stanowią narzędzie selekcji i realizacji przedsięwzięć istotnych dla rozwoju regionu w oparciu o współpracę wielu podmiotów, podejmowaną w ramach obszarów funkcjonalnych.

Z terenu LGD „Dobra Widawa” w skład ZIT WrOF wchodzi następujące gminy: gmina Jelcz – Laskowice, Gmina Długołęka, Gmina Czernica.

Badaniu poddano zgodność celów w ramach poszczególnych priorytetów i działań strategii ZIT z celami niniejszej Strategii. Powiązania będące jego wynikiem zawarto w poniżej tabeli. Jak widać, mamy tu również do czynienia z bardzo wysokim stopniem zgodności założeń strategicznych.

Cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju	powiązane są z	...priorytetami strategii ZIT WrOF
Cel ogólny 1. Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej i przedsiębiorczości na obszarze Dobrej Widawy		
1.1. Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych	—————>	3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców i spójność społeczna na terenie WrOF
1.2. Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD	—————>	2.1. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki WrOF 3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców i spójność społeczna na terenie WrOF 3.2. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych na terenie WrOF oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu we WrOF
Cel ogólny 2. Zwiększenie poczucia integracji i tożsamości społeczności lokalnej		
2.1. Zwiększenie liczby działań na rzecz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej	—————>	3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców i spójność społeczna na terenie WrOF
2.2. Zwiększenie liczby działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych	—————>	3.2. Poprawa dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych na terenie WrOF oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu we WrOF 3.4 Zwiększenie partycypacji społecznej mieszkańców na terenie WrOF
2.3. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów	—————>	1.2. Poprawa stanu środowiska i gospodarka niskoemisyjna na terenie WrOF
2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez dostęp do atrakcyjnej oferty kulturalnej	—————>	1.2. Poprawa stanu środowiska i gospodarka niskoemisyjna na terenie WrOF 3.4 Zwiększenie partycypacji społecznej mieszkańców na terenie WrOF

2.5. Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych	→	1.2. Poprawa stanu środowiska i gospodarka niskoemisyjna na terenie WrOF 3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców i spójność społeczna na terenie WrOF
---	---	---

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

W ramach zaplanowanych w LSR celach szczegółowych jednym z głównych założeń była integracja różnych sektorów, partnerów, branż, etc. na rzecz ich kompleksowej realizacji.

Przykładowo w ramach Celu szczegółowego 1.1. *Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych* oraz Przedsięwzięcia I. *„Dobra Widawa” – miejsce atrakcyjnego i smacznego wypoczynku* w osiągnięciu jego celów i wskaźników zaangażowane będą zarówno lokalne samorządy (rozwijające infrastrukturę turystyczną czy podmioty gospodarcze (rozwijające wspólną ofertę turystyczną). Jednocześnie w ramach tego przedsięwzięcia następuje integrowanie lokalnych zasobów historycznych i kulturowych (zabytki, ciekawe miejsca, lokalne legendy i przekazy) z walorami przyrodniczymi obszaru. Jednocześnie prawidłowa realizacja tego przedsięwzięcia zależna jest od branży turystycznej i działających w ramach niej podmiotów gospodarczych, które rozwijać będą lokalną ofertę turystyczną, miejsca noclegowe, ofertę gastronomiczną.

Innym przykładem zintegrowania są zapisy celu szczegółowego 1.2. *„Wsparcia dla osób chcących założyć lub rozwijać działalność gospodarczą na obszarze LGD”* i Przedsięwzięcia II. *Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze „Dobrej Widawy”*. W ramach tego celu wspierany będzie zintegrowany rozwój usług i tworzenie miejsc pracy na obszarze. Priorytetowo traktowane będą branże związane z transportem osobowym, usługami opiekuńczymi czy opieką lekarską.

Aby wspierać realizację celów szczegółowych i przedsięwzięć, które mają charakter zintegrowany w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji dla każdego przedsięwzięcia przewidzieliśmy kryteria „wykorzystanie lokalnych zasobów” oraz „powiązanie z innymi projektami”, które mają preferować projekty spełniające przesłanki integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Wszystkie cele w ramach LSR zostały tak zaplanowane, aby były zgodne z celami przekrojowymi PROW. Szczególnie wysoka zgodność występuje w przypadku celu 2.3. *Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez innowacyjną promocję jego walorów* (cel przekrojowy innowacyjność oraz ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu) oraz w przypadku celów 1.1. *Stworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty turystycznej, w tym rozwijającej ofertę produktów i usług lokalnych* oraz 2.4. *Wzmocnienie tożsamości lokalnej przez poprawę stanu obiektów zabytkowych* (cele przekrojowe ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu).

Zgodność z celami przekrojowymi wzmocniona jest również przez zastosowanie kryteriów wyboru „innowacyjność operacji” oraz „zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska i klimatu”.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Szczegółowa charakterystyka zasad i procedur dokonywania ewaluacji oraz monitorowania wskazująca główne elementy podlegające badaniom oraz podmioty dokonujące ewaluacji i monitorowania znajdują się w załączniku nr 2 do LSR „Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu”.

Lokalna Grupa Działania ma obowiązek do ostatniego dnia lutego każdego roku realizacji LSR za rok poprzedni składania sprawozdania, wynikający z §5 ust.1 pkt.23 lit. c umowy ramowej.

Rodzaje ewaluacji:

EWALUACJA WEWNĘTRZNA (tzw. bieżąca, realizowana samodzielnie)

Realizacja: BIURO LGD

EWALUACJA ZEWNĘTRZNA (zlecona zewnętrznym ewaluatorom)

Realizacja: ZEWNĘTRZNA FIRMA LGD (działania związane z wyborem wykonawcy, zapewnienie jakości badania, upublicznienie wyników oraz przekazanie do MRiRW)

EWALUACJA WEWNĘTRZNA

1. CAŁOROCZNY CYKL DZIAŁAŃ PRZYGOTOWUJĄCYCH DO WARSZTATU

Biuro LGD, informacje zwrotne o odbiorze realizacji LSR i działań LGD poprzez:

- Dokumentowanie spotkań z mieszkańcami i wnioskodawcami (uwagi, problemy, potrzeby),
- Zbieranie opinii społeczności lokalnej o odbiorze realizacji LSR (np. wywiady, ankiety, sondaże oraz inne narzędzia)

2. PRZYGOTOWANIE ZESTAWIENIA DANYCH

• Informacja o realizacji finansowej LSR i rzeczowej (stopień osiągniętych wskaźników)

• Informacja dot. Funkcjonowania LGD i biura (działania informacyjno-promocyjne, doradcze, funkcjonowanie partnerstwa i organów LGD)

TERMIN: co najmniej 3 dni przed warsztatem refleksyjnym przekazane do uczestników.

3. WARSZTAT REFLEKSYJNY

Biuro LGD, co najmniej 5 – godzinny warsztat, temat: realizacja LSR, działania LGD w minionym roku

Termin: na początku roku kalendarzowego (przed terminem złożenia sprawozdania z realizacji LSR)

Uczestnicy: pracownicy biura LGD, członkowie Zarządu i Rady LGD

Alternatywnie:

Przedstawiciele innych LGD (informacja z otoczenia, źródło dobrych praktyk, jako recenzent tzw. metoda wzajemnych recenzji), beneficjenci, przedstawiciele SW (wymagany jako zapewnienie jednolitego podejścia oraz uzyskania porównywalnych wyników). Członkowie LGD, Komisja Rewizyjna LGD, mieszkańcy LGD, pomioty z obszaru LGD.

Przykładowy Plan przebiegu warsztatu refleksyjnego

1. PREZENTACJA

podsumowująca dotychczasową realizację LSR i działania LGD.

2. DYSKUSJA

uwzględniająca pytania wskazane min.: w wytycznych 5/3/2017 18.08.2017 r.

Odpowiedzi na pytania umieszczone będą w sprawozdaniu z realizacji LSR.

Przykładowe podsumowanie warsztatu refleksyjnego:

- Zebranie koniecznych działań do wdrożenia w kolejnym roku.
- Gromadzenie w uporządkowany i porównywalny sposób z roku na rok efektów ewaluacji wewnętrznej, które wykorzystywane będą w ewaluacji zewnętrznej
- Umieszczenie wypracowanych informacji w sprawozdaniu z realizacji LSR.

EWALUACJA ZEWNĘTRZNA

Termin: jednokrotna, w latach 2020-2022

Wykonawca: zalecany niezależny ewaluator, dodatkowo punktowana rekomendacja wspólnej ewaluacji obejmująca kilka LGD.

Obowiązki LGD dotyczą:

-Zapewnienie wykonawcy posiadającego odpowiednie doświadczenie,

- Zapewnienie odpowiednich elementów opisu sposobu realizacji badania w ofercie od wykonawcy,
- Zagwarantowanie wyboru najkorzystniejszej oferty oraz odpowiedniej jakości badania poprzez zastosowanie odpowiednich kryteriów wyboru zadania,
- Zapewnienie zakresu zadania obejmującego odpowiednie pytania/obszary badawcze,
- Zapewnienie wykonania raportu zgodnie ze wskazaną strukturą,
- Umieszczenie raportu na stronie www, oraz przesłanie (w wersji elektronicznej oraz edytowalnej) wraz z informacją na temat sposobu realizacji rekomendacji i zaleceń do MRiRW.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

LGD Dobra Widawa przeprowadziła analizę Lokalnej Strategii Rozwoju pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W wyniku przeprowadzonej analizy w dniu 26 października 2015 r. LGD wystąpiła do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu z prośbą o stwierdzenie konieczności wykonania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu LSR. W dniu 3 grudnia 2015 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, po konsultacji z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Opolu (urząd właściwy dla gminy Wilków) wyraziła opinię, że dla projektu LSR nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W dniu 27 listopada 2015 r. LGD wystąpiła do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz do Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o stwierdzenie konieczności wykonania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu LSR. W dniu 7 grudnia Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, a w dniu 11 grudnia 2015 r. Opolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wyraziły opinię, że dla projektu LSR nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wykaz wykorzystanej literatury:

1. „Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014 – 2020” (wydanie III uzupełnione i zaktualizowane), Warszawa 2015;
2. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności;
3. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020;
4. Regulamin konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wraz z załącznikami;
5. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020;
6. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020;
7. Strategia Rozwoju Kraju 2020;
8. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.
9. Przewodnik Turystyczny *Lokalna Grupa Działania Dobra Widawa*;
10. Katalog Produktów Lokalnych *Skarby Dobrej Widawy*;

Załączniki:

- Załącznik nr 1 „Procedura aktualizacji LSR”
- Załącznik nr 2 „Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu”
- Załącznik nr 3 „Plan działania”
- Załącznik nr 4 „Budżet LSR”
- Załącznik nr 5 „Plan komunikacji”

Załącznik nr 1 „Procedura Aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju”

Cel procedury:

Celem procedury jest:

- ✓ dostosowanie zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju do wymogów prawnych,
- ✓ aktualizacja danych zawartych w LSR,
- ✓ korekta zapisów wynikająca z monitoringu i ewaluacji wdrażania LSR.

Przebieg procedury:

Wszyscy członkowie LGD, a także mieszkańcy obszaru mają możliwość składania wniosków, uwag i propozycji zmian w zapisach Lokalnej Strategii Rozwoju.

Dodatkowo od początku 2017 roku, na stronach internetowych LGD dostępne będą ankiety dotyczące oceny jakości życia na obszarze oraz oceny procesu wdrażania LSR. Wszystkie w ten sposób zgłoszone uwagi będą na bieżąco zbierane i analizowane w biurze Lokalnej Grupy Działania.

Dodatkowo Biuro oraz Zarząd prowadzić będą bieżący monitoring aktów prawnych i wytycznych dotyczących funkcjonowania LGD i wdrażania LSR. W momencie zmiany istniejących czy pojawienia się nowych wytycznych dokonana zostanie analiza czy i w jakim stopniu mogą one mieć wpływ na konieczność wykonania aktualizacji LSR.

Kolejne kroki procedury wyglądają będą następująco:

1. Analiza zgłaszanych do LGD potrzeb zmian zgłaszanych potrzeb przez członków LGD i mieszkańców dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd Stowarzyszenia – na bieżąco. Biuro przekazuje Zarządowi wszystkie zgłoszone wnioski.
2. Analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd – na bieżąco w zależności od częstotliwości zmian w otoczeniu prawnym LGD.
3. Monitoring i ewaluacja prowadzone są zgodnie z procedurą „monitoringu i ewaluacji” (Załącznik X do LSR).
4. Zarząd może dodatkowo podjąć uchwałę o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji LSR i załączników, w tym procedur.
5. Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest uchwałą Zarządu LGD Dobra Widawa.

Załącznik nr 2 „Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu”

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Proces monitoringu będzie obejmować:

- a) monitorowanie rzeczowej realizacji LSR polegającej m.in. na:
  - analizie stopnia osiągnięcia założonego budżetu oraz mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii,
  - monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji, szczególnie dotyczyć to będzie grantobiorców w ramach projektu grantowego,
- b) monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD.

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych:

Prowadzony monitoring oraz ewaluacja z jednej strony oceniają stopień wdrażania założeń LSR a z drugiej strony płynące z nich dane sygnalizować mogą o barierach czy problemach mających wpływ na prawidłowe wdrażanie LSR.

Wyniki płynące z ewaluacji oraz analizy danych monitoringowych wykorzystane zostaną do:

- Informowania społeczności lokalnej i pozostałych interesariuszy o stopniu osiągnięcia zaplanowanych celów i wskaźników, wykorzystania środków finansowych, sukcesach i porażkach w realizacji LSR;
- Procedury aktualizacji strategii. W przypadku, gdy analiza danych monitoringowych i ewaluacja wykażą opóźnienia w procesie wdrażania, pojawienie się problemów i barier wymagających interwencji to stanowić to będzie podstawę i uzasadnienie do uruchomienia procedury aktualizacji strategii. Aktualizacja ta dotyczyć może jednego (np. kryteriów wyboru operacji) lub kilku elementów (celów, przedsięwzięć, wskaźników, budżetu) strategii.

Planowanie monitoringu:

W procesie monitoringu badane powinny być elementy głównie ilościowe dotyczące najważniejszych aspektów funkcjonowania LGD – przebiegu konkursów, stopnia realizacji budżetu i zaplanowanych wskaźników, etc. Najważniejsze z tych elementów ujęte są w poniższej tabeli:

CO SIĘ BADA?	KTO WYKONUJE?	JAK SIĘ WYKONUJE?	KIEDY?	OCENA
Elementy podlegające monitorowaniu:				
<u>Prawidłowość przeprowadzenia naboru</u> Pytania badawcze: 1. Czy proces realizacji naboru przebiegł prawidłowo?	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> analiza dokumentacji konkursowej dane zebrane z przeprowadzonego naboru analiza rejestru świadczonych doradztwa zebranie opinii beneficjentów oraz członków Rady 	Zawsze po zamknięciu naboru wniosków	<ul style="list-style-type: none"> zgodność terminów ogłaszania konkursów z harmonogramem zgodność dokumentacji konkursowej z wytycznymi i procedurą jakość świadczonego doradztwa (ankieta) prawidłowość przeprowadzonej procedury naboru
<u>Rada</u> Pytania badawcze: 1. Czy Rada dokonuje wyboru operacji zgodnie z wytycznymi oraz zapisami Regulaminu?	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> analiza protokołów z posiedzeń Rady oraz pozostałej dokumentacji związanej z organizacją posiedzenia Rady i wyborem operacji do realizacji analiza frekwencji (listy obecności) test wiedzy 	Zawsze po zamknięciu naboru wniosków	<ul style="list-style-type: none"> ocena zgodności przeprowadzonej oceny z wytycznymi i zapisami Regulaminu ocena frekwencji, sposobu i prawidłowości dokonywania oceny przez poszczególnych członków Rady analiza potrzeb szkoleniowych i doradczych związanych z prawidłowością dokonywania oceny
<u>Budżet LSR</u> Pytania badawcze: 1. Czy stopień realizacji budżetu jest zgodny z planem zapisanym w LSR?	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> dane zebrane z przeprowadzonych konkursów dane zebrane od pracowników UMWD, dane ze sprawozdań i WOP; dane dotyczące wydatków w ramach kosztów bieżących i aktywizacji oraz projektów współpracy 	Co 6 m-cy (styczeń i lipiec danego roku); Na bieżąco: dane dotyczące wydatków w ramach kosztów bieżących i aktywizacji.	<ul style="list-style-type: none"> ocena stopnia zgodności wydatkowanych środków z założeniami zapisanymi w LSR ocena stopnia wykorzystania budżetu w podziale na cele, przedsięwzięcia oraz operację ocena stopnia wykorzystania budżetu na projekty współpracy oraz koszty bieżące i aktywizację
<u>Wskaźniki realizacji celów</u> Pytania badawcze: 1. Czy stopień realizacji wskaźników jest zgodny z planem zapisanym w LSR?	Pracownik biura, któremu przypisano te kompetencje – ocena własna (pracownik ds. monitoringu i sprawozdawczości)	<ul style="list-style-type: none"> dane zebrane od beneficjentów operacji i grantobiorców w ramach projektów grantowych (ankiety monitorujące, sprawozdania, etc.) dane dotyczące realizacji projektów współpracy i operacji własnych. 	Co 6 m-cy (styczeń i lipiec danego roku);	<ul style="list-style-type: none"> ocena stopnia osiągnięcia zaplanowanych wskaźników produktu i rezultatu
<u>Potencjalni beneficjenci</u> Pytania badawcze: 1. Które grupy beneficjentów są zainteresowane pozyskaniem środków z LSR?	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> dane z doradztwa (doradztwo w biurze, telefoniczne, mailowe) dane ze szkoleń i spotkań informacyjnych dane z kontaktów i zapytań telefonicznych, mailowych, etc. 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> ocena stopnia zgodności przyjętej w LSR struktury beneficjentów z faktycznym zainteresowaniem

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie czy nasze działania przyniosły efekty.

1. Ewaluacja wewnętrzna (bieżąca, realizowana samodzielnie przez LGD)

Ewaluacja wewnętrzna LSR jest serią przeprowadzanych corocznie ćwiczeń analityczno-refleksyjnych, których celem będzie bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR, tak, by lepiej rozumieć osiągnięte rezultaty i umieć z wyprzedzeniem oszacować, w jakim stopniu zbliżają się one do osiągnięcia celów. Wyniki ewaluacji wewnętrznej będą podstawą do podejmowania decyzji o ewentualnej zmianie kierunku działań – jeśli to będzie konieczne, oraz stanowić wkład w ewaluację zewnętrzną.

Ewaluacja wewnętrzna stanowi uzupełnienie monitoringu o konieczną interpretację (identyfikację przyczyn ewentualnych problemów), ocenę i rekomendacje działań. Ewaluacja wewnętrzna będzie realizowana w oparciu o spotkanie wykorzystujące narzędzia o charakterze refleksyjno-analitycznym jako warsztat refleksyjny (zwany dalej „warsztatem”). Podstawowym materiałem do pracy będą zestawienia i materiały z procesu realizacji LSR przygotowane przez pracowników LGD. Warsztat będzie przeprowadzany na początku każdego roku kalendarzowego, tak, aby wypracowane wnioski mogły zasilić o dodatkowe informacje sprawozdanie roczne z realizacji LSR za rok poprzedni. Warsztat musi opierać się na rzetelnych wynikach, dlatego całoroczny cykl działań przygotowujący do warsztatu będzie przebiegać w następujący sposób:

- Bieżąca działalność biura LGD powinna być nastawiona na zbieranie informacji zwrotnej o odbiorze realizacji LSR i działań LGD, poprzez np.: dokumentowanie spotkań z mieszkańcami, wnioskodawcami (w biurze LGD i poza nim) pod kątem zgłaszanych uwag, problemów, potrzeb itp., zbieranie opinii społeczności lokalnej o odbiorze realizacji LSR poprzez np.: przeprowadzenie wywiadów, ankiet, sondaży lub inne narzędzia do zbierania opinii od kluczowych interesariuszy (gminy) i przedstawicieli społeczności lokalnej.
- Pracownicy biura LGD przygotowują zestawienie dostępnych danych za badany okres przekazują je uczestnikom warsztatu co najmniej trzy dni przed spotkaniem. Dane powinny dotyczyć co najmniej: realizacji finansowej LSR i rzeczowej (osiągnięte wartości wskaźników), funkcjonowania LGD i biura (m.in. działań informacyjno-promocyjnych, działań doradczych, funkcjonowania partnerstwa i organów LGD), sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru LGD w oparciu o dostępne dane statystyczne, dostępne aktualne opracowania.
- Biuro LGD organizuje co najmniej 5-godzinny warsztat na temat realizacji LSR i o działaniach LGD w minionym roku.

Uczestnicy: pracownicy biura LGD, członkowie Zarządu i Rady LGD (wskazane jest zapewnienie udziału przedstawicieli wszystkich interesariuszy). LGD może zaprosić do udziału w warsztatach przedstawicieli innych LGD, beneficjentów oraz przedstawicieli samorządu województwa, co może wpłynąć na poprawę komunikacji i wzajemnego zrozumienia, poszukiwania wspólnych rozwiązań dla zidentyfikowanych problemów, jak również przyczynić się do wymiany dobrych praktyk oraz przygotowania się do wspólnie zorganizowanej ewaluacji zewnętrznej.

Dyskusja będzie zorganizowana co najmniej wokół poniższych pytań:

- a) Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?

- b) W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie?
- c) W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?
- d) W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?
- e) Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?
- f) Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?
- g) Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- h) Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?

Podsumowanie spotkania – będzie polegało na zebraniu wszystkich ustaleń dotyczących koniecznych działań do wdrożenia w kolejnym roku. Prezentowane dane i ustalenia poczynione w ramach warsztatu będą gromadzone w uporządkowany sposób i porównywalne z roku na rok, tak by mogły stanowić użyteczny wkład w analizę prowadzoną przez ewaluatorów zewnętrznych po zakończeniu realizacji LSR (ewaluacja zewnętrzna).

Podsumowanie warsztatu w postaci syntetycznych odpowiedzi na poruszane zagadnienia oraz informacji na temat sposobu wdrożenia rekomendacji, będzie elementem sprawozdania rocznego z realizacji LSR.

2. Ewaluacja zewnętrzna (zlecona zewnętrznym ewaluatorom)

Termin realizacji badania:

Realizacja badania odbędzie się jednokrotnie, w latach 2020-2022.

Wykonawca badania:

Ewaluację zewnętrzną przeprowadzi niezależny ewaluator.

Wykonawca badania powinien posiadać odpowiednie doświadczenie w realizacji badań ewaluacyjnych. Wymaga się, aby Wykonawca spełniał minimum następujące wymagania:

- Udokumentowane doświadczenie w realizacji przynajmniej dwóch badań ewaluacyjnych programów współfinansowanych ze środków publicznych, w tym jedno powinno dotyczyć obszaru rozwoju obszarów wiejskich. Minimalna wartość badań powinna stanowić co najmniej wartość % kwoty, którą LGD zamierza przeznaczyć na realizację przedmiotowego badania.

- Dysponowanie zespołem co najmniej 3 ekspertów, w tym: kierownika badania, który posiada doświadczenie w koordynacji badań ewaluacyjnych, eksperta posiadającego doświadczenie w realizacji badań o charakterze jakościowym i ilościowym, eksperta posiadającego doświadczenie w realizacji badań o charakterze społeczno-gospodarczym.

Minimalne wymagania odnośnie oferty Wykonawcy na realizację badania.

Oferta Wykonawcy będzie gwarantować odpowiednią jakość badania. Opis sposobu realizacji badania zaproponowany przez Wykonawcę w ofercie będzie zawierał co najmniej:

- a) Kontekst realizacji badania.
- b) Cele badania.
- c) Obszary/pytania badawcze.
- d) Opis metodyki badania.

Minimum metodyczne badania zapewni triangulację metod i źródeł danych, w związku z czym w badaniu będą zastosowane: analiza danych zastanych, badanie jakościowe i badanie ilościowe. Oferta będzie szczegółowo wskazywać wielkość i strukturę prób badań ilościowych i jakościowych wraz z uzasadnieniem. Elementy te będą podlegać ocenie na etapie wyboru oferty.

- e) Sposób prezentacji wyników.
- f) Harmonogram realizacji badania.

LGD, poprzez odpowiednie kryteria wyboru oferty, zagwarantuje wybór oferty najkorzystniejszej, gwarantującej odpowiednią jakość badania. Dlatego najważniejszym kryterium oceny ofert będzie „jakość” rozumiana jako:

- jakość koncepcji badania,
- jakość metodyki, narzędzi badawczych oraz sposobu organizacji badania.

Zakres badania

Ewaluacja zewnętrzna będzie dotyczyć co najmniej następujących pytań/obszarów badawczych:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli jest inny niż obszary poniżej)	Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
Ocena wpływu na kapitał społeczny	Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne? W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość	W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości? Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
Turystyka i dziedzictwo kulturowe	W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego? W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
Grupy defaworyzowane	Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup? Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego? Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
Innowacyjność	W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne? Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
Projekt współpracy	Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy? Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
Ocena funkcjonowania LGD	Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR? Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych?) Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
Ocena procesu wdrażania	Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem? Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów? Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)? Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?
Wartość dodana podejścia LEADER	Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie? Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany? Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia? Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Wymagana struktura raport końcowego z ewaluacji zewnętrznej:

- a) Streszczenie najważniejszych wyników badania.
- b) Spis treści.
- c) Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.
- d) Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.
- e) Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.
- f) Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze.
- g) Podsumowanie zawierające wnioski i rekomendacje.
- h) Spis tabel i wykresów.
- i) Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Raport końcowy powinien syntetycznie i przekrojowo omówić otrzymane wyniki badania, co oznacza, że nie może sprowadzać się do zreferowania (streszczenia) uzyskanych danych i odpowiedzi pochodzących z przeprowadzonych badań. Rekomendacje przedstawione w raporcie powinny być sformułowane na podstawie wniosków wynikających z przeprowadzonych badań, mających pokrycie w informacjach prezentowanych w raporcie końcowym.

Informacja o wynikach ewaluacji zewnętrznej LSR

Raport z badania LSR będzie zamieszczony na stronie internetowej LGD oraz przesłany (w wersji elektronicznej, edytowalnej) do MRiRW. Wraz z raportem, LGD prześle do MRiRW informacje na temat sposobu realizacji rekomendacji i zaleceń.

Załącznik nr 3 „Plan działania”

Lata		2016 - 2018			2019 - 2021			2022 - 2023			RAZEM 2016 - 2023		Poddziałani e/ zakres programu
Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji i wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
CEL OGÓLNY NR 1													
Cel szczegółowy 1.1													
Przedsięwzięcie 1.1.1	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w sektorze turystyki	2 szt.	50 %	200 000	1 szt.	75%	100 000	1 szt.	100 %	100 000	4 szt.	400 000	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa w sektorze turystyki	0 szt.	0%	0	2 szt.	66%	200 000	1 szt.	100%	300 000	3 szt.	500 000	Realizacja LSR
	Liczba rozwiniętej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, w tym szlaków turystycznych	19 szt.	76 %	3 232 195	6 szt.	100 %	1 755 404	0 szt.	0%	0	25 szt.	4 987 599	Realizacja LSR

Liczba zrealizowanych kompletów filmów promujących historyczno-kulturowe oraz przyrodniczo-rekreacyjne walory obszaru Dobrej Widawy, z uwzględnieniem zagospodarowania turystycznego obszaru.	2 kpl.	100%	41 160	0 szt.	0%	0	0	0	0	2 kpl.	41 160	Realizacja LSR
Liczba punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej obszaru	5 szt.	100%	50 000	0	0	0	0	0	0	5 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba punktów informacyjnych min.: o atrakcjach turystycznych i infrastrukturze turystycznej obszaru	5 szt.	100%	50 000	0	0	0	0	0	0	5 szt.	50 000	Realizacja LSR

Liczba wydanych edycji materiałów promocyjnych	0	0	0	1 kpl.	100%	50 000	0	0	0	1 kpl.	50 000	Realizacja LSR
Liczba wykreowania „Dobrej Marki”	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba wizyt studyjnych pn. Szlakiem Lokalnych Produktów	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba przygotowanej dokumentacji dotyczącej szlaków i ich promocja	1 szt.	100 %	50 000	0 szt.	0 %	0	0	0	0	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba aplikacji 3D z zastosowaniem nowoczesnych narzędzi	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba publikacji dobrych praktyk oraz przebudowy strony internetowej	0	0	0	0	0	0	1 kpl.	100%	50 000	1 kpl.	50 000	Realizacja LSR
Liczba infrastruktury dla małych turystów	0	0	0	0	0	0	1 kpl.	100%	50 000	1 kpl.	50 000	Realizacja LSR

Liczba wyposażonych miejsc odpoczynku dla turystów i mieszkańców obszaru Dobrej Widawy	0	0	0	0	0	0	1 kpl.	100%	50 000	1 kpl.	50 000	Realizacja LSR
Liczba stworzonych miejsc spotkań dla turystów i mieszkańców obszaru Dobrej Widawy.	0	0	0	0	0	0	1 kpl.	100%	50 000	1 kpl.	50 000	Realizacja LSR
Liczba stworzonych miejsc do piłki plażowej	0	0	0	0	0	0	1 kpl.	100%	50 000	1 kpl.	50 000	Realizacja LSR
Liczba stworzonych łąk kwietnych	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba strefy warsztatowej Rękoczyny Dobrej Widawy	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba strefy warsztatowej Smaki Dobrej Widawy	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba strefy fitness	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
Liczba społecznej wypożyczalni rowerów	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR

	Liczba miejsc przechowywania sprzętu sportowo-rekreacyjnego	0	0	0	0	0	0	1 szt.	100%	50 000	1 szt.	50 000	Realizacja LSR
	Liczba miejsc ukierunkowanych na stymulację motoryczną i sensoryczną	0	0	0	0	0	0	1 kpl.	100%	50 000	1 kpl.	50 000	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	0	0	0	1szt	100%	100 000	0	0	0	1szt.	100 000	Realizacja LSR (projekty współpracy)
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	0	0	0	7	100%		0	0	0	7		
	Razem cel szczegółowy 1.1			3 623 355			2 205 404			1 150 000		6 978 759	
Cel szczegółowy 1. 2													
Przedsięwzięcie 1.2.1	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowo-wego przedsiębiorstwa	32 szt.	59%	3 200 000	13 szt.	24%	1 300 000	9 szt.	17%	900 000	54 szt.	5 400 000	Realizacja LSR

	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	4 szt.	36%	631 926	5 szt.	46%	1 389 315	2 szt.	48%	1 500 000	14 szt.	3 521 241	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1. 2				3 831 926			2 689 315			2 400 000		8 921 241	
RAZEM CEL OGÓLNY NR1				7 455 281			4 894 719			3 550 000		15 900 000	
CEL OGÓLNY NR 2													
Cel szczegółowy 2.1													
Przedsięwzięcie 2.1	Liczba rozwiniętej niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	0 szt.	0%	0	10 szt.	100 %	289 616	0 szt.	0%	0	10 szt.	289 616	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1				0			289 616			0		0	
Cel szczegółowy 2.2													
Przedsięwzięcie 2.2.1	Liczba działań aktywizacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe dla młodzieży i seniorów	10 szt.	100%	169925,10	0 szt.	100%	0,00	0 szt.	100%	0,00	10 szt.	169925,10	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2				169925,10			0			0		169925,10	
Cel szczegółowy 2.3													

Przedsięwzięcie 2.3.1	Liczba działań związanych z multimedialnymi narzędziami prezentacji walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru	2 szt.	100%	77 180	0 szt.	0%	0	0 szt.	0%	0	2 szt.	77 180	Realizacja LSR
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	2 szt.	100%		0 szt.	0%	0	0 szt.	0%	0	2 szt.		
Razem cel szczegółowy 2.3				77 180								77 180	
Cel szczegółowy 2.4													
Przedsięwzięcie 2.4.1	Liczba wspartych działań z zakresu kultywowania lokalnych tradycji, obrzędów i dziedzict.	0 szt.	0%	0	10 szt.	100 %	166 407	10 szt.	100%	246 871,9	20 szt.	413 278,9	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	2 szt.	100%	180 000	0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	2 szt.	180 000	Realizacja LSR (projekty współpracy)

	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	7	100%		0 szt.	100%	0	0 szt.	100%	0	7		
Razem cel szczegółowy 2.4				180 000			166 407			246 871,90		593 278,90	
Cel szczegółowy 2.5													
stęzw	Liczba wspartych obiektów zabytkowych	0 szt.	0%	0	6 szt.	100%	300 000	0 szt.	100%	0	6 szt.	300 000	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.5				0			300 000			0		0	
RAZEM CEL OGÓLNY NR 2				427 105,1			756 023			246 871,9		1 430 000	
RAZEM CEL OGÓLNY NR 1 i 2				7 882 386,1			5 650 742			3 796 871,9		17 330 000	
<i>Koszty bieżące i aktywizacja</i>													
Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych LGD z mieszkańcami		5 dni.	33%	2 500	6 dni.	73%	3 000	4 dni	100%	2 000	15 dni	7 500	Animacja
Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD		26 osobodni	64%	11 188,83	10 osobodni	24%	6 000	5 Osobodni	12%	1 811,17	41 osobodni	19 000	Koszty Bieżące
Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD		81 osobodni	~~45%~~ 66%		36 osobodni	29%		2 6 osobodni	5%		123 osobodni		Koszty Bieżące

Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	490 osób	70%	W ramach ryczału na koszty bieżące i aktywizację	200 osób	96%	W ramach ryczału na koszty bieżące i aktywizację	30 osób	W ramach ryczału na koszty bieżące i aktywizację	100%	720 osób	W ramach ryczału na koszty bieżące i aktywizację	Koszty Bieżące
Razem koszty bieżące i aktywizacja			950 000			1 140 000			560 000		2 650 000	Koszty bieżące i aktywizacja
RAZEM LSR			8 833 802,1			6 790 902			4 355 295,9		19 980 000	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymywaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW												% budżetu poddziałania Realizacja LSR
											9 821 401	57%

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 01/03/2020 z dnia: 31.03.2020 r. i 02/03/2020 z dnia: 31.03.2020 r.

Załącznik nr 5 „Plan komunikacji”

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Wskaźniki (produkt)	Efekty działań komunikacyjnych (rezultat)
od maj 2016	Rozpowszechnianie informacji dotyczących nowego okresu programowania oraz nowej LSR 2014-2020	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014-2020 oraz możliwości pozyskania środków finansowych	Ogół społeczeństwa, grupy defaworyzowane, potencjalni beneficjenci, beneficjenci	Publikacja LGD – ulotka informacyjna	1 000 szt. ulotki informacyjnej	15 tys. osób uzyska ogólne informację o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 (nabędzie wiedzę)
				Ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK-i, PUP, MOPS-y, partnerzy, inne)	52 miejsca	
				Artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	11 informacji na różnych stronach i portalach	
II poł. 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez organ decyzyjny LGD	Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Potencjalni beneficjenci, beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Artykuły w prasie lokalnej	7 artykułów	15 tys. osób uzyska ogólne informację o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 (nabędzie wiedzę)
				Szkolenia	4 szkolenia	
				Plakaty	50 szt.	90 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę)
				Szkolenia, warsztaty tematyczne dot. celów LSR i kryteriów wyboru,	3 szkolenia, warsztaty tematyczne dot. celów LSR i kryteriów wyboru,	500 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR
				Ulotka informacyjna wręczana na spotkaniach	1 000 szt. ulotki informacyjnej	
				Spotkania informacyjno-konsultacyjne	1 spotkanie	
				Doradztwo indywidualne	137 osób korzystających z doradztwa indywidualnego	

		Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Potencjalni beneficjenci, beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Kalendarze książkowe	Kalendarze książkowe – 200 szt.	200 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 (nabędzie wiedzę)
ROK 2017						
2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Szkolenia, warsztaty tematyczne dotyczące celów LSR i kryteriów wyboru,	6 szkoleń	80 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR
2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Spotkanie informacyjno-konsultacyjne	1 spotkanie; 12 osób (przedstawiciele organizacji pozarządowych, które otrzymały grant w Naborze wniosków nr 1/2017/G);	12 osób podczas spotkania uzyska informacje dotyczące właściwej realizacji i rozliczenia operacji.
2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD oraz realizacji i rozliczania operacji	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Spotkanie informacyjno-konsultacyjne	1 spotkanie; 20 osób (np.: przedstawiciele organizacji pozarządowych, KGW, lokalnych zespołów ludowych i artystycznych, jst)	20 osób (np.: przedstawiciele organizacji pozarządowych, KGW, lokalnych zespołów ludowych i artystycznych, jst) uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach

2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD oraz realizacji rozliczania operacji	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Doradztwo indywidualne	200 osób korzystających z doradztwa indywidualnego	200 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np. o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR, oraz o zasadach realizacji i rozliczania operacji
2017	Rozpowszechnianie informacji dot. LSR 2014-2020	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, oraz możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Puzzle promocyjne	2 sztuki puzzli promocyjnych	200 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 i działaniach związanych z wdrażaniem LSR
2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy organizacje pozarządowe	Czasopismo	3 numery w roku po 10 000 sztuk nakładu	30 000 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 i działaniach związanych z wdrażaniem LSR
2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Ulotka informacyjna wręczana na spotkaniach	1 000 sztuk ulotki informacyjnej wręczanej na spotkaniach	1 000 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 i działaniach związanych z wdrażaniem LSR

2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Spotkania adresowane do mieszkańców LGD przedstawiające możliwości działania w ramach LSR – punkty porad dla mieszkańców podczas lokalnych imprez	9 spotkań animacyjnych adresowanych do mieszkańców LGD przedstawiających możliwość działania w ramach LSR	99 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) nt.: – możliwości i sposobu zawiązania grupy inicjatywnej, partnerstwa, założenia organizacji pozarządowej; – możliwości podjęcia współpracy z innymi podmiotami działającymi na obszarze; – możliwości pozyskania środków na realizację zadań dla organizacji pozarządowych; – operacje grantowe.
2017	Rzeczoznawstwo informacji dot. LSR 2014-2020	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD w tym: uczniowie klas I-VII, ich rodzice, prawni opiekunowie, dziadkowie, itd.,	Regionalny Konkurs Przyrodniczo-Plastyczny dla klas I-VII „Moja wioska piękna i zielona”	500 osób biorących udział w konkursie	500 osób uzyska informacje o obszarze działania LGD Dobra Widawa oraz podstawowe informacje o możliwościach pozyskania środków w ramach PROW.
2017	Rzeczoznawstwo informacji dot. LSR 2014-2020	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Kalendarze książkowe	200 sztuk kalendarzy książkowych	200 osób uzyska ogólną informację o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 (nabędzie wiedzę)
2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje	Serwis internetowy (artykuły)	22 sztuki artykułów	10 325 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę): – o celach LSR, – o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR; – o ogłoszonych naborach

			pozarządowe			wniosków; – o wynikach naborów; – o wynikach rozpatrzonych protestów;
2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Serwis internetowy (liczba osób odwiedzających stronę LGD)	10 325 osób	10 325 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę): – o celach LSR, – o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR; – o ogłoszonych naborach wniosków; – o wynikach naborów; o wynikach rozpatrzonych protestów;
ROK 2018						
2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD oraz realizacji i rozliczania operacji	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Doradztwo indywidualne	162 osoby korzystających z doradztwa indywidualnego	162 osoby uzyskują szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np. o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR, oraz o zasadach realizacji i rozliczania operacji
2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD oraz realizacji i rozliczania operacji	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Szkolenia, warsztaty tematyczne	4 szkolenia	72 osoby uzyskują szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR
2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru	Potencjalni beneficjenci, w	Spotkanie informacyjno-	1 spotkanie; 20 osób	20 osób (np.: przedstawiciele organizacji pozarządowych, jst)

	o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	projektów przez LGD oraz realizacji i rozliczania operacji	szczegółności przedstawiciele grup defaworyzowanych, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	konsultacyjne	(np.: przedstawiciele organizacji pozarządowych, jst)	uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w ramach konkursu na grant „Ogólnodostępna infrastruktura turystyczna lub rekreacyjna lub kulturowa”
2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy organizacje pozarządowe	Czasopismo	2 numery w roku po 10 000 sztuk nakładu	20 000 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 i działaniach związanych z wdrażaniem LSR
2018	Rozpowszechnianie informacji dot. LSR 2014-2020	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Kalendarze książkowe	200 sztuk kalendarzy książkowych	200 osób uzyska ogólne informację o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 (nabędzie wiedzę)
2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy organizacje pozarządowe	Serwis internetowy (artykuły)	24 sztuki artykułów	7 535 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę): <ul style="list-style-type: none"> - o celach LSR, - o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR; - o ogłoszonych naborach wniosków; - o wynikach naborów; - o wynikach rozpatrzonych

						protestów; – o dotychczasowych efektach wdrażania LSR,
2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Serwis internetowy (liczba osób odwiedzających stronę LGD)	7 535 osób	7 535 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę): – o celach LSR, – o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR; – o ogłoszonych naborach wniosków; – o wynikach naborów; o wynikach rozpatrzonych protestów; – o dotychczasowych efektach wdrażania LSR,
ROK 2019						
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Doradztwo indywidualne	163 osoby korzystające z doradztwa indywidualnego	163 osoby uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np. o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR, oraz o zasadach realizacji i rozliczania operacji
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Spotkanie informacyjno-konsultacyjne	9 osób (przedstawiciele organizacji pozarządowych, które otrzymały grant w naborze wniosków „Zachowanie dziedzictwa lokalnego – Wsparcie działalności lokalnych zespołów ludowych, artystycznych, KGW”;	9 osób podczas spotkania uzyska informacje dotyczące właściwej realizacji i rozliczenia operacji w ramach grantu „Zachowanie dziedzictwa lokalnego – Wsparcie działalności lokalnych zespołów ludowych, artystycznych, KGW”.
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców	Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru	Potencjalni beneficjenci, w szczególności	Spotkanie informacyjno-	4 osoby (przedstawiciele organizacji pozarządowych,	4 osoby podczas spotkania uzyskują informacje dotyczące

	o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	projektów przez LGD	ności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	konsultacyjne	które otrzymały grant w naborze wniosków „Ogólnodostępna infrastruktura turystyczna lub rekreacyjna lub kulturowa”	właściwej realizacji i rozliczenia operacji w ramach grantu „Ogólnodostępna infrastruktura turystyczna lub rekreacyjna lub kulturowa”
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD oraz realizacji i rozliczania operacji	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Spotkanie informacyjno-konsultacyjne	2 spotkania; 33 osoby (np.: przedstawiciele organizacji pozarządowych, jst)	33 osoby (np.: przedstawiciele organizacji pozarządowych, jst) uzyskują szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w ramach konkursu na grant „Zachowanie dziedzictwa lokalnego - Oznakowanie, zabezpieczenie i udostępnienie dla turystów lokalnych zabytków i dziedzictwa przyrodniczego”
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Spotkania adresowane do mieszkańców LGD przedstawiające możliwości działania w ramach LSR – punkty porad dla mieszkańców podczas lokalnych imprez i w punktach informacji (np.: Urzędy Gmin, Gminne Ośrodki Kultury itd.)	13 spotkań animacyjnych adresowanych do mieszkańców LGD przedstawiających możliwość działania w ramach LSR	138 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) nt.: – możliwości i sposobu zawiązania grupy inicjatywnej, partnerstwa, założenia organizacji pozarządowej; – możliwości podjęcia współpracy z innymi podmiotami działającymi na obszarze; – możliwości pozyskania środków na realizację zadań dla organizacji pozarządowych; – operacje grantowe.
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD oraz realizacji i rozliczania operacji	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i	Szkolenia, warsztaty tematyczne	4 szkolenia	31 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR

	zujących założenia LSR		mieszkańcy obszaru			
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy organizacje pozarządowe	Czasopismo	4 numery w roku po 10 000 sztuk nakładu	40 000 uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 i działaniach związanych z wdrażaniem LSR
2019	Rozpowszechnianie informacji dot. LSR 2014-2020	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Kalendarze książkowe	250 sztuk kalendarzy książkowych	250 osób uzyska ogólne informację o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 (nabędzie wiedzę)
2019	Poinformowanie ogółu mieszkańców o dotychczasowych efektach LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych efektów LSR na lata 2014-2020	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD	Artykuły w prasie lokalnej	5 artykułów	10 tys. – liczba osób, do których dotrze informacja o dotychczasowych efektach LSR
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy organizacje pozarządowe	Serwis internetowy (artykuły)	43 artykuły	9 796 osób uzyska informacje (nabędzie wiedzę): – o celach LSR, – o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR; – o ogłoszonych naborach wniosków;

						<ul style="list-style-type: none"> - o wynikach naborów; - o wynikach rozpatrzonych protestów; - o dotychczasowych efektach wdrażania LSR,
2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Serwis internetowy (liczba osób odwiedzających stronę LGD)	9 796 osób (odslon)	<p>9 796 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę):</p> <ul style="list-style-type: none"> - o celach LSR, - o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR; - o ogłoszonych naborach wniosków; - o wynikach naborów; - o wynikach rozpatrzonych protestów; - o dotychczasowych efektach wdrażania LSR, -
ROK 2020						
2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt.: zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Doradztwo indywidualne	20 osób korzystających z doradztwa indywidualnego	20 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np. o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR, oraz o zasadach realizacji i rozliczania operacji
2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i	Spotkanie informacyjno-konsultacyjne	10 osób (przedstawiciele organizacji pozarządowych, które otrzymały grant w naborze wniosków „Zachowanie dziedzictwa lokalnego”	10 osób podczas spotkania uzyska informacje dotyczące właściwej realizacji i rozliczenia operacji w ramach grantu „Zachowanie dziedzictwa lokalnego - Oznakowanie, zabezpieczenie i udostępnienie dla turystów lokalnych zabytków i dziedzictwa

			mieszkańcy obszaru			przyrodniczego”
2020	Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD oraz realizacji i rozliczania operacji	1 spotkanie; 10 osób	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Spotkanie informacyjno-konsultacyjne	1 spotkanie; 10 osób	10 osób (np.: przedstawiciele organizacji pozarządowych, jst) uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę) o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w ramach konkursu na grant „Zachowanie dziedzictwa lokalnego - Wsparcie działalności lokalnych zespołów ludowych, artystycznych, KGW” (Grant nr 2).
2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Spotkania nt. zasad oceniania i wyboru projektów przez LGD	Potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru	Spotkanie informacyjno-konsultacyjne	5 osób (przedstawiciele organizacji pozarządowych, które otrzymały grant w naborze wniosków „Zachowanie dziedzictwa lokalnego – Wsparcie działalności lokalnych zespołów ludowych, artystycznych, KGW”;	5 osób podczas spotkania uzyska informacje dotyczące właściwej realizacji i rozliczenia operacji w ramach grantu „Zachowanie dziedzictwa lokalnego – Wsparcie działalności lokalnych zespołów ludowych, artystycznych, KGW” (Grant nr 2).
2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy organizacje pozarządowe	Czasopismo	3 numery w roku po 7 000 sztuk nakładu	21 000 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 i działaniach związanych z wdrażaniem LSR
2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy,	Ulotka informacyjna wręczana m.in.: podczas doradztwa indywidualnego	50 sztuk ulotki informacyjnej wręczanej na spotkaniach	50 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 i działaniach związanych z wdrażaniem LSR

			organizacje pozarządowe			
2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Ulotka informacyjna wręczana m.in.: na spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych w ramach grantu „Zachowanie dziedzictwa lokalnego – Wsparcie działalności lokalnych zespołów ludowych, artystycznych, KGW” (Grant nr 2).	30 sztuk ulotki informacyjnej wręczanej na spotkaniach	30 osób uzyska ogólne informacje o potencjalnych możliwościach korzystania ze wsparcia w LSR 2014-2020 i działaniach związanych z wdrażaniem LSR
2020	Rozpowszechnianie informacji dot. LSR 2014-2020	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD w tym: uczniowie klas I-VIII, ich rodzice, prawni opiekunowie, dziadkowie, itd.,	Regionalny Konkurs Przyrodniczo-Plastyczny dla klas I-VIII „Moja wioska piękna i zielona”	500 osób biorących udział w konkursie	500 osób uzyska informacje o obszarze działania LGD Dobra Widawa oraz podstawowe informacje o możliwościach pozyskania środków w ramach PROW.
2020	Poinformowanie ogółu mieszkańców o dotychczasowych efektach LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych efektów LSR na lata 2014-2020	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD	Artykuły w prasie lokalnej	5 artykułów	10 tys. – liczba osób, do których dotrze informacja o dotychczasowych efektach LSR
2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Serwis internetowy (artykuły)	10 artykułów	1 000 osób uzyska informacje (nabędzie wiedzę): – o celach LSR, – o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR; – o ogłoszonych naborach

						wniosków; – o wynikach naborów; – o wynikach rozpatrzonych protestów; – o dotychczasowych efektach wdrażania LSR,
	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o celach LSR, o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych założeń LSR na lata 2014-2020, możliwości pozyskania środków finansowych oraz stanu wdrażania LSR	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci, w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych, przedsiębiorcy organizacje pozarządowe	Serwis internetowy (liczba osób odwiedzających stronę LGD)	1 000 osób 1000 odsłon	1 000 osób uzyska szczegółowe informacje (nabędzie wiedzę): – o celach LSR, – o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, w tym np.: o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR; – o ogłoszonych naborach wniosków; – o wynikach naborów; o wynikach rozpatrzonych protestów; – o dotychczasowych efektach wdrażania LSR,
ROK 2023						
2023	Poinformowanie ogółu mieszkańców o dotychczasowych efektach LSR	Kampania informacyjna nt.: głównych efektów LSR na lata 2014-2020	Wszyscy mieszkańcy obszaru LGD	Artykuły w prasie lokalnej Informacja na stronie internetowej LGD	- 10 artykułów - 1 strona internetowa	20 tys. – liczba osób, do których dotrze informacja
II poł. 2016 do 2023	Bieżąca informacja o realizowanych działaniach i projektach, stopniu wykorzystania budżetu, stopniu realizacji wskaźników, aktywizacji przedstawicieli grup defaworyzowanych	Serwis internetowy LGD	Ogół społeczeństwa, grupy defaworyzowane, potencjalni beneficjenci, beneficjenci	Artykuły w serwisie LGD dotyczące informacji o naborach, przybliżające najciekawsze z zrealizowanych projektów, opisujące stopień realizacji LSR, opisujące działalność LGD, etc	50 artykułów	32 tys.- liczba osób odwiedzających stronę LGD